

КРЕАТИВНІ ГУРТКИ ДЛЯ ДОШКІЛЬНЯТ

АКТУАЛЬНО С. 12

СЕРЕДА

20 квітня 2016

№16

ОСТАННІ НОВИНИ ПРО ЗНО

20MINUT.UA С. 14

490 грн
1 блок
Газета є членом Всеукраїнської Газетної Асоціації

www.ria.ua

Вакцина від сказу – аж 500 гривень за дозу

Якісно вирішити проблему бродячих собак у Тернополі неможливо, констатує міська влада. Псів надто багато, бюджетних грошей бракує. Навіть якщо безпритульних тварин забрати з міста, придуть нові – з довколишніх сіл

Читайте **ГОЛОВНЕ** С. 5

СЬОГОДНІ У НОМЕРІ

508

ВАКАНСІЙ ВІД ПРОВІДНИХ ФІРМ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

3,5 млн грн

Така сума необхідна для реконструкції площі біля пам'ятника Бандері, що навпроти ОДА. На цьому місці планують облаштувати металеву арку, можливо, у вигляді дерева. Поставлять її біля входу у парк ім. Т. Шевченка, одразу за пам'ятником Бандері, саме там, де раніше були аркові ворота та пам'ятник Кобзарю. Також планують облаштувати там фонтан.

КомпаньйонФінанс
за **20** хв.
ГРОШІ ГОТІВКОЮ
до **10 000** грн
ЛИШЕ ПАСПОРТ ТА КОД
вул. Київська, 11
вул. Патріарха Мстислава, 1
050 479 14 83
www.kf.ua

справжні броньовані **ДВЕРІ** від виробника
пожежний сертифікат ліцензійний монтаж дверей
під індивідуальні розміри
РИФ підприємство
м. Тернопіль, вул. Довженка, 18 тел.: (0352) 438030, (067) 7191371

ШвидкоГроші **ГРОШІ ДО ЗАРПЛАТИ**
3000 грн готівкою одразу
20 хвилин
ЛИШЕ ПАСПОРТ ТА КОД
(093) 170 10 28
sgroshi.com.ua
вул. М. Шептицького 236 (2-й поверх ТЦ "SOTERIA")
вул. Анатолія Живова 7 (зупинка "Автовокзал")

OZON
Бруківка
Бетонні вироби
Представництва:
м. Ужгород (050) 531-64-31
м. Тернопіль (0352) 52-28-06, (067) 673-77-93
м. Івано-Франківськ (0342) 71-09-18, (067) 673-77-84
ТОВ "Озон" м. Львів вул. Пасічна, 135 (032) 270-11-47 (067) 673-77-80
brukivka-iviv.com

Мотоцикли Скутери Квадроцикли **WEST**
м. Тернопіль, вул. Гайова, 32
Тел.: (097) 842-06-17, (067) 340-59-03
Кредит до 30 000 грн

RIA
29 травня
СТАРТ 1400 ГОД
ТЕАТРАЛЬНИЙ МАЙДАН
РУХАЄМО ТЕРНОПІЛЬ

ПРЯМА МОВА

Світлана ГРИВАС

Хто що може, той бере

Українські жінки можуть все. І дерево зрізати. І притаскати його додому за кілька кілометрів. Тільки-от не знаю — захоплюватись чи ні. Ситуація: їдемо з Тернополя на Ланівці. В автомобілі — шум, гам, музика, діти навипередки щось розказують і тут — замовкаємо усі. Дорогою їде така щупленька, малесенька, худесенька жіночка років 65 чи більше. У лівій руці — пилка, а на плечку — дерево, двометрова колода. Бабусі, загартованій ще радянськими колгоспними буднями, здавалось, ні на грам не важка така жіноча ноша. То не те, що нам, сучасним панянкам, сумка з 10 кілограмами — і та важка. Захоплювалась б. Але здається мені, що те дерево — до недавня там в тій придорожній смугі, де ми її бачили, і росло. Ну, а що, треба в господавстві — пішла-зрубала. Все одно нічийне, а так чи на дошки, чи на планки, чи на стовпці, чи на дрова — все вдома пригортається.

І так у нас, в принципі, у всьому. Такий менталітет. Закладений в основному тим колгоспним минулим — що криве лежить, то — додому. Бо ж спершу люди «тирили» з колгоспів додому, бо колись у них колгосп «стирив». Потім — бо колгоспне, отже, державне, раз державне — отже, моє. А тепер — то вже менталітет: всі беруть, хто де може, там бере

Ось така думка ніяк не може вивітриться з голів не тільки простих людей, й багатьох наших державних мужів. Тільки не дерево вони несуть, а «ліс». Всюди, де можна щось потягнути, щось хтось тягне. І під впливом таких настроїв у нас вже ціле покоління сформувалось, що переконане «Україна — рідна мати, не вкрадеш — не будеш мати!»

КВАРТИРИ «ПІШЛИ» ПО ШВАХ

Проблема ■ Через перебудову приміщення на першому поверсі у квартирах на другому поверсі по стінах з'явилися тріщини, а підлога западається, переконують мешканці

АНДРІЙ ШКУЛА, 0-97-742-35-45, SHKYLA@GMAIL.COM

Аварійна ситуація виникла у будинку на вул. Хмельницького, 17. Два роки мешканці судяться, але вирішення проблеми немає.

Ще одна претензія людей — прибудинкова територія зайнята літнім майданчиком.

Тріщини з кулак

Правду люди шукають всюди. — На початку 2000-х підприємець Бригідир купив нежитлове приміщення площею до 45 кв. м на першому поверсі нашого будинку, — розповідає мешканець будинку Микола Лукашкевич. — Воно під кімнатами двох квартир. Там відкрив кафе. Де були вікна, вивів двері — і в двір, і до дороги. Потім влада дала чоловікові дозвіл на встановлення критого літнього майданчика. Ми тоді не заперечували, бо ж уявляли літній майданчик чимось акуратним.

Потім підприємець віддав приміщення в оренду.

— І те приміщення, що в будинку, і прибудову чоловік здав фаст-фуду, — каже пан Микола. — Це було в 2013 році. Почали реконструкцію, пошкодили несучу стіну. Крім того, приміщення не було пристосоване під фаст-фуд. Воно не мало ані шумо-, ані теплоізоляції. Життя у квартирах стало неможливим — спекотно, гамірно, сморід із кухні. По стінах наших квартир пішли величезні тріщини. А балка під підлогою трісла. Підлога запалася.

АНДРІЙ ШКУЛА

Прибудова площею 55 кв. м нелегальна, вважає Галина Лукашкевич. За документами це літній майданчик. Крім того, через реконструкцію внутрішнього приміщення з'явилися тріщини у квартирах, наполягає жінка

Фаст-фуд у 2015 році перебрався в інше приміщення. Але проблеми залишилися.

— Цікавим є те, як підприємцю виділяли землю під ту прибудову, — додає чоловік. — Депутати відмовили у продовженні оренди. Але підприємець у суді продовжив оренду, скасувавши рішення ради. А юристи міської ради, я переконаний, підіграли підприємцю — вони просто не приходили у суд. Міськрада під тиском людей подала апеляцію. Юрист формально відсиділа. Третьою стороною були мешканці. Ми виграли апеляцію. Але чоловік звернувся у вищу інстанцію з оскарженням і виграв.

Люди судились і щодо пошкодження їхнього майна — виграли. Тепер орендар приміщення повинен провести ремонт.

— Чули, що спочатку нам відремонтують квартиру, а потім стіну, — каже мешканка будинку Галина Лукашкевич. — З цим не погоджуємось, бо ремонт буде безрезультатним, якщо не відремонтують стіну і балку.

Також мешканці хочуть, аби півмільйон ліквідували.

Має відремонтувати

— Останні роки — це суцільний жах, — каже власник приміщення Зіновій Бригідир. — Підозрюю, що хтось хоче ту ділянку чи об'єкт. Подумайте самі: суди — дороге задоволення, а Лукашкевичі судяться без упину. Я вже питав: «Скажіть, хто хоче забрати моє приміщення? Продам за копійки, і буде спокій». Мої приміщення переобладнані легально. На землю є погодження.

Тріщини на стінах, наголошує чоловік, не обов'язково пов'язані з реконструкцією.

— Експертиза встановила, що роботи могли призвести до тріщин, — продовжує пан Зіновій. — Але чіткої причини і наслідку не встановили. Всі роботи прораховували архітектори.

Одним із рішень суду власника приміщення та орендаря (фаст-фуду — прим. авт.) зобов'язали в рівних частках відновити стіну та відремонтувати квартири. Потім

були успішні оскарження, згідно з якими проводити роботи має лише орендар.

— Колишній орендар готовий відновити частину стіни, яку демонтував для розширення проходу зі 140 до 250 сантиметрів, — розповідає Зіновій Бригідир. — Також готовий провести ремонт у квартирах. Є готовність і матеріальну компенсацію людям дати. Але Лукашкевичі не підписують мирових.

Тепер два приміщення — те, що в будинку, і прибудова — у чоловіка на праві власності як єдине приміщення (є акт — прим. авт.).

— Прибудова — не тимчасова споруда, а об'єкт на фундаменті площею 55 кв. м, зведений за дозволами, — каже власник. — До 2008 року містобудівні умови та обмеження міськради не видавала. Натомість Інспекція архбудконтролю, яка була в складі міськради, видала дозвіл на будівництво. Я його отримав і дотримався усіх норм. Земельна ділянка — в оренді. Це не прибудинкова територія. На це є листи, межі узгоджені з сусідніми землекористувачами.

За коментарем ми звернулися й до депутата міськради від округу, який включає і вказаний будинок, Вікторії Шараськіної.

— До мене звернулися мешканці зі скаргами і на пошкоджену несучу стіну, і на тріщини стін у квартирах, — говорить пані Вікторія. — Є рішення суду, яке зобов'язує здійснити ремонт квартири і привести торгове приміщення до попереднього стану. Коли ж підприємець робив спробу здійснити ремонт у квартирі, мешканці відмовляли, аргументуючи тим, що спочатку потрібно відремонтувати перший поверх, а тоді відновлювати стіну на другому. У рішенні суду не було зазначено порядок виконання ремонтних робіт. Тому підприємець звернувся до виконавчої служби з поясненням, що не може виконати рішення через обмеження доступу до квартири.

Вихід із ситуації — порозуміння.

— Орендар висловлює готовність до діалогу з мешканцями, — каже пані Шараськіна. — Моя позиція така ж, як і в них: спочатку потрібно провести ремонт на першому поверсі, потім — на другому. Як депутат від цього округу, стежу за ситуацією і готова сприяти досягненню домовленостей.

ЕКСПЕРТИ RIA ПРО НАЙАКТУАЛЬНІШЕ

Що останнім часом вас схвилювало найбільше?

Марія ВОЛЯНИК (20 р.), студентка і громадський активіст:

— У рамках проекту неформальної освіти Ternopil HUB провели стартовий курс із персональної ефективності. Аудиторія була різною: від першокурсників і магістрів до держслужбовців та власників бізнесу. Наразі проводимо серію тренінгів із маркетингу, навчальні зустрічі з управління ГО. Допоможемо провести ігри CashFlow та інвести від AIESEC.

Олеся КРАВЧУК (35 р.), журналіст:

— Почула новину, що відомий вчений Стівен Хоккінг із засновником Facebook Марком Цукербергом запускають проект, який має на меті доставити робота до найближчої до Сонця зоряної системи Альфа Центавра. На це піде 100 млн доларів, а долетить робот туди лише за 20 років. Такі ініціативи не можуть не тішити. Хотілося б, щоб українські заможні люди також задумалися над подібним.

Наталія ДНІСТЯН (39 р.), домогосподарка:

— На жаль, виглядає так, що Україна помалу котиться у вигрібну яму. Продажні суди, хабарна псевдополіція, антикорупційна комісія з корупціонерами на чолі, влада, якій в одному місці хлопці, котрі нині воюють в АТО. А найстрашніше те, що в чесних громадян немає видимого шляху змінити країну на краще, навіть при великому бажанні. Це мене і хвилює.

Сергій МИРОНЕЦЬ (53 р.), фінансовий аналітик:

— Сьогодні в нашій державі порушені всі елементарні економічні пропорції. Зокрема, українці проїдають більшу частину свого доходу і живуть у борг. Прожити тернопольянини місяць на мінімальну зарплату нереально. Адаже за ці кошти неможливо навіть елементарні фізіологічні потреби задовольнити, не кажучи вже про заощадження фінансових активів.

Олена ДЕЙНЕКА (45 р.), бізнес-тренер:

— Приємно дивують люди. Особливо та частина, яка бажає більшого, намагається інвестувати у себе, навчатись і розвиватись. Проводжу навчальні зустрічі. На них приходять доволі цікаві люди. Якщо порівняти цю ситуацію із попередніми роками, то різниця суттєва. Непрості українські реалії змушують деяких людей їхати за кордон. Але є й інша категорія, яка рішуче налаштована на зміни.

Віталій ЛЕВИЦЬКИЙ, викладач (36 р.):

— Тернопільська освіта перебуває у важкому становищі. Основною причиною є непрофесійне реформування освіти. Як наслідок, останні три-п'ять років бачимо негативну динаміку скорочення студентів у тернопільських ВНЗ. Відповідно, це веде до скорочення науково-педагогічного складу в університетах. У свою чергу, це все призводить до скорочення робочих місць.

ЗНОВУ ХАЛЯВА – «ТЕРНОПІЛЬМІСЬКГАЗ» РОЗДАЄ ТЕРНОПОЛЯНАМ ЛІЧИЛЬНИКИ

Економія ■

Безоплатні лічильники встановлюють не лише пільговикам, а й решті споживачів. Бум звернень очікують улітку

ВІТАЛІЙ ОНИСЬКІВ, 0-63-822-77-88, ONYSKYV.VITALIY@GMAIL.COM

Тернополяни цьогоріч, як і в попередні роки, також зможуть безкоштовно отримати газові лічильники. Більше того, ПАТ «Тернопільміськийгаз» профінансує усі роботи з монтажу.

У 2016 році продовжує діяти програма з встановлення безкоштовних газових лічильників для тернополян. ПАТ «Тернопільміськийгаз» встановлює лічильники усім категоріям населення. Однак, як кажуть газівники, встановлюватимуть пристрої обліку лише тим абонентам, які стали на відповідну чергу.

Нагадаємо, що уряд запровадив соціальну програму з безкоштовного встановлення лічильників через значне зростання тарифів на комунальні послуги, зокрема на природний газ. Відповідно, керівництво «Тернопільміськогогазу» вирішило допомогти частині тернополян з економією, встановлюючи за соби облік за рахунок коштів підприємства.

На поточний рік керівний

ВІТАЛІЙ ОНИСЬКІВ

Майстер Михайло каже, що кожного дня працівники «Тернопільміськогогазу» безоплатно монтує тернополянам декілька газових лічильників

апарат ПАТ «Тернопільміськийгаз» для нашого міста виділив 15 тисяч лічильників. Як розповідає головний інженер підприємства Володимир Даткун, за перший квартал цього року ПАТ «Тернопільміськийгаз» уже встиг встановити півтори тисячі лічильників.

— Процедура отримання лічильника досить проста, — каже головний інженер. — Тернополянам слід лише зателефонувати у монтажну дільницю та записатися на чергу. Уся процедура — у телефонному режимі.

Звичайно, той, хто має бажання та можливість, додає пан Даткун, може прийти у ПАТ

«Тернопільміськийгаз» та написати відповідну заяву, щоб стати на чергу. Зараз в черзі — понад 800 чоловік.

— Минулого місяця наші працівники встановили багато лічильників, — продовжує Володимир Даткун. — Як правило, весняна та літня пора — найкращий час для монтажу пристроїв обліку. Адже для того,

щоб встановити газовий лічильник абоненту, необхідно перекрити газ на певній ділянці трубопроводу. Зрозуміло, що взимку, коли працюють газові котли у більшості помешкань тернополян, перекривати газ ніхто не буде. Тому городянам варто поспішати, оскільки черга стрімко зростає, а кількість лічильників обмежена.

ДОВІДКА

Для встановлення лічильників слід звернутись із заявою у Шептицького, 20 (каб. №102), або зателефонувати у монтажну дільницю: 51-50-91, 25-27-08.

ФОТО ДНЯ

17 квітня • 16.25 • вул. Руська

На Хресну дорогу у Тернополі прийшло декілька тисяч християн. Під час ходи від стації до стації хрест несли представники духовенства, матері загиблих бійців АТО та героїв Небесної сотні, волонтери, представники громадських та молодіжних організацій, журналісти і представники влади

Безкоштовно міряли тиск та дарували квіти

ІРИНА НЕБЕСНА, 0-98-950-56-57, IRYNA.NEBESNA@GMAIL.COM

Декілька окремих акцій провели у Тернополі минулого тижня громадські активісти та медики — вони міряли тиск усім охочим, поширювали корисну інформацію про те, як зберегти здоров'я, та збирали кошти для бійців АТО.

Таке відбувається в Тернополі вже всьоме, розповідає голова обласної організації Товариства Червоного Хреста Олександра Бригадир.

— Проходить акція у

рамках всеукраїнського місячника Червоного Хреста, — каже пані Бригадир. — Щороку ми працюємо під іншим гаслом, цьогоріч збираємо кошти для поранених бійців АТО.

Громадські активісти та медики працювали не лише в обласному центрі, а й у районах. У Тернополі відкрили 12 точок, де є найбільше скупчення людей. Тому поміряти тиск чи допомогти коштами бійцям можна було не лише на Театралці.

— Студенти старших курсів медуніверситету міряють тиск, лікарі

Центру здоров'я надають людям консультації, а учні училищ збирають кошти на лікування бійців. Вони ходять зі скриньками та букетами квітів. Кожен, хто пожертвує бодай гривню, отримає квітку. Тому акція називається «Квітка добра та милосердя», — розповідає керівник організації.

Найчастіше поміряти тиск приходять пенсіонери, кажуть студенти медуніверситету. Тонетр удома є не у кожного, а проблеми, коли тиск скаче, — чи не в двох із трьох людей, яким більше 60 років.

Сьогодні на сайті 20minut.ua

Найчастіше читають:

- Неспокій через «будинки з химерами»
- В лісі у Чистиліві люди зробили кладовище для тварин
- Смертельна ДТП біля Тернополя: «ЗІЛ» розчавив велосипедиста
- Фото дня: На Будного зіткнулись поліцейська Toyota Prius та «Жигуль»
- На Гайовій вантажний потяг збив людину, хлопець помер
- У Тернополі патрульні роблять велосипедну базу даних
- Забудовник на Коновальця незаконно пересунув МАФ, а мешканці не можуть добитись правди
- Де у Тернополі можна набрати питної води
- Аби вгамувати порушника патрульним довелося спустити колеса його автівки
- На Лепкого збили пішохода, а на Збаразькій зіткнулись два автомобілі
- Люди десять років чекають своє житло в Березовиці

Найчастіше коментують:

- На Хресну дорогу у Тернополі прийшло декілька тисяч християн
- Як учні здаватимуть ЗНО цього року? (пряма трансляція)
- У Тернополі поліцейські патрулюватимуть парки на велосипедах та з собаками
- У Білій почали роботи освітлення на вул. Лісова
- Фото дня: Тернополяни випробовують «сонячне дерево» для зарядки мобільних
- На Театралці продають пряники та писанки, щоб зібрати кошти для авто у АТО
- У Тернополі на аеродромі гонщики доводили хто крутіший у автоспарингу
- На Тернопільщині чоловіки та жінки вирішували взаємини кулаками
- Де Транспорт для смартфонів Nokia, Microsoft та Windows 10

Чи дотримуєтесь ви посту:

- Так 13.92%
- Ні 86.08%

ГАРЯЧА ЛІНІЯ «20 ХВИЛИН»

Сьогодні на гарячій лінії «20 хвилин» чергує журналіст Світлана Гривас. Зі своїми запитаннями та інформацією ви можете звернутися за телефоном 43-00-50, 43-00-56 або надіслати їх нам на електронну адресу 20hvilyn@gmail.com.

Редакція «RIA плюс» та «20 хвилин» 43-00-50
 Пожежно-рятувальна служба 101
 Міліція 102
 Швидка медична допомога 103
 Аварійна газу 52-62-38
 Аварійна водоканалу 25-26-10

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Аварійна тепломереж 25-48-10
 Чергова міської ради 1580
 Довідкова залізничного вокзалу 1505
 Довідкова автовокзалу 1504
 Цілодобова стоматологічна служба 52-06-09
 Чергова аптека 24-22-70, 26-93-88

Управління захисту прав споживачів 52-16-65
 Управління транспорту 52-15-14
 Перевірка якості продуктів 52-23-87
 Довідка міськвиконкому 23-63-97
 Головавтоінспекція 52-47-38
 Аварійна електромереж 52-24-66

НОВІ 500 ГРН: ЯК УБЕРЕГТИСЬ ВІД ПІДРОБКИ

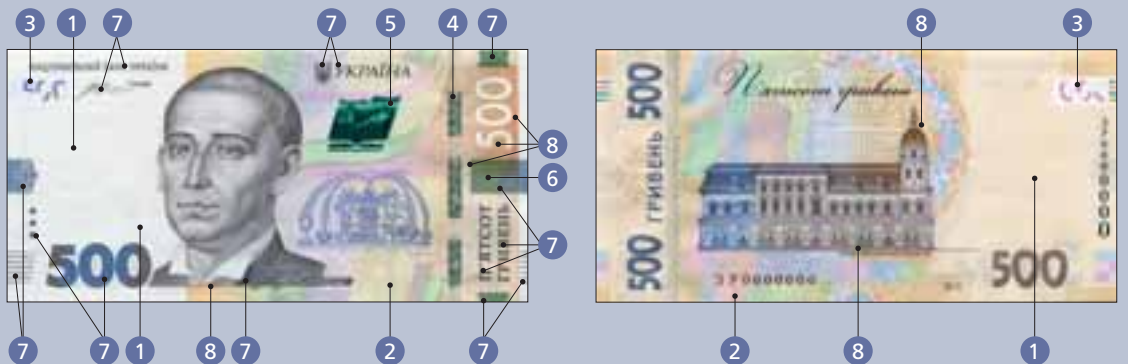

HTTP://WWW.BANK.GOV.UA

ІНФОГРАФІКА: ЮРІЙ КАРПУК

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

БАНКНОТА НОМІНАЛОМ 500 ГРИВЕНЬ ЗРАЗКА 2015 РОКУ

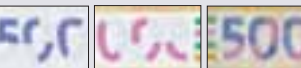
ПРОТИ СВІТЛА

1. Водяні знаки: багатотонний водяний знак – портретне зображення Григорія Сковороди та світлий елемент водяного знака – зображення цифрового позначення номіналу (розміщено вертикально в правій нижній частині багатотонного водяного знака).

2. Повністю занурена в товщу паперу захисна стрічка, на якій за допомогою збільшувального скла можна побачити зображення у прямому та перевернутому вигляді: "500 ГРН", елемент малого Державного Герба України (тризуб) і підкреслене цифрове позначення номіналу "500".

3. Наскрізьний елемент – зображення цифрового позначення номіналу "500", усі елементи якого збігаються та доповнюють один одного під час розглядання банкноти проти світла.

ПРИ ЗМІНІ КУТА НАХИЛУ БАНКНОТИ

4. "Вікнона" (частково введена в товщу паперу) захисна стрічка темно-сірого кольору з яскраво вираженим кінематичним ефектом. Стрічка містить зображення числового позначення номіналу та графічного знака гривні. При зміні кута нахилу банкноти змінюється напрямок руху фонових зображень стрічки.

5. Елемент SPARK – оптично-змінне зображення розгорнутої книги, яке має кінематичний ефект. При зміні кута нахилу банкноти на дільниках зображення спостерігаються поступові переходи від зеленого кольору до синього.

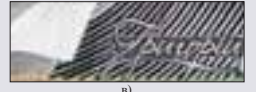

6. Латентне зображення (зображення цифрового позначення номіналу – "500"): цифри видимі під час розглядання банкноти на рівні очей проти світла: темні на світлому фоні – при розгляданні банкноти з довгої сторони, світлі на темному фоні – при розгляданні банкноти з короткої сторони.

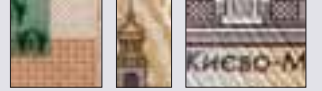
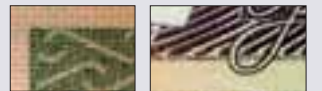
НА ДОТИК

7. Рельєфні елементи зображень, шорсткість яких відчувається на дотик; для прикладу наведені збільшені зображення: а) написи та зображення; б) елемент для людей з пошкодженим зором; в) фрагмент портрета.

ПРИ ЗБІЛЬШЕННІ

8. Мікротекст – написи, що повторюються, і які можна прочитати за допомогою збільшувального скла.

Банкнота надрукована на тонованому папері із бежевим відтінком, який відповідає переважачому кольору зображень, що є на банкноті. Розмір банкноти – 75x154 мм. Крім елементів захисту для візуального визначення банкноти має елементи захисту, які визначаються в ультрафіолетових, інфрачервоних променях та мають магнітні властивості.

До уваги користувачів!

У разі відсутності на банкноті захисних елементів або їх невідповідності зазначеним вимогам банкноту слід пред'явити у відповідні відділи грошового обігу в регіонах Департаменту грошового обігу Національного банку України або територіальних підрозділів Національної поліції України.

www.bank.gov.ua

Валюта ■ Національний Банк України 11 квітня 2016 року ввів в обіг нові 500-гривневі купюри для того, щоб замінити старі, зношені, пошкоджені і вилученні з обігу банкноти

ВІТАЛІЙ ОНИСЬКІВ, 0-63-822-77-88, ONYSKIV.VITALIY@GMAIL.COM

Нові банкноти номіналом 500 гривень, розроблені за взірцем купюр 2015 року, ввів Національний банк України для того, щоб поступово вивести з обігу старі – взірця 2006 року. Як розповідають у НБУ, ця купюра є оновленням номінального ряду банкнот зразка 2003–2007 років. Роботу над цим оновленням розпочали ще у 2012 році.

Мають посилену систему захисту

За словами представника Нацбанку в Тернопільській області

Романа Романика, спеціально обмінювати нові купюри на старі не потрібно, бо в обігу вони будуть одночасно.

– Нацбанк, як кожен центральний банк Європи, періодично проводить оновлення банкнотного ряду, – розповідає пан Романик. – Це робимо для того, щоб посилити захист банкнот, мінімізувати або зовсім унеможливити спроби шахраїв підробити їх.

Україна є однією з небагатьох держав світу, як стверджує представник Нацбанку, у якій запроваджено повний цикл випуску банкнот.

Ще у 90-х, коли Віктор Ющен-

ко очолював Центральний банк, наша держава збудувал банкнотно-монетний двір, на якому і виготовляють сучасні банкноти. Технології й методи виготовлення грошей весь час осучаснюють.

– Нові банкноти мають посилену систему захисту, – розповідає начальник відділу готівкового обігу і касових операцій НБУ у Тернопільській області Зеновій Петрів. – На банкнотах запроваджено нові елементи захисту для візуального контролю з оптично-змінними ефектами, які можна перевірити при зміні кута нахилу.

Як каже фахівець, усі нові банкноти мають елемент SPARK, тобто на окремих ділянках помітні поступові переходи від одного кольору до іншого. Окрім того, ці купюри мають декілька рівнів захисту. До прикладу, для того, щоб пересічний громадянин зміг без проблем визначити справжність грошової одиниці, перші два рівні захисту спрощені. А от про третій рівень захисту знають лише експерти.

– Розміри нової банкноти не змінилися, – каже Зеновій Петрів. – А кольорова гама зазнала незначних змін.

Усі зміни стосувалися наповнення та захисних елементів банкноти, продовжує фахівець. До прикладу, портрет Григорія Сковороди дещо змістився у центр лицьового боку банкноти.

Гроші з льону

– Тепер український льон використовуватимуть для виготовлення гривні, – каже Роман Романик. – Вартість вітчизняної лляної сировини помітно нижча від імпортованого бавовняного волокна, яке є дефіцитним товаром. За попередніми оцінками, така імпортозаміна дозволить знизити витрати на виготовлення банкнотного паперу на 10-

15%.

Крім того, як зазначає пан Романик, природні властивості волокна льону за механічною міцністю значно перевищують волокна бавовни, тим самим забезпечуючи кращу зносостійкість паперу. Завдяки цьому зносостійкість банкнот підвищиться на 5-10%.

– Візуально банкноти зі стовідсотковим вмістом бавовни абсолютно не відрізняються від банкнот із частковим використанням льоноволокна, – розповідає представник НБУ у Тернопільській області. – Відрізнити їх зможе лише експерт, застосувавши спеціальні хімічні речовини. Таким чином льоноволокно слугуватиме ще одним додатковим елементом захисту гривні від підробок.

ДОВІДКА

Першою в оновленому ряді стала банкнота номіналом 100 грн зразка 2014 року, яку ввели в обіг 9 березня 2015 року – до 200-ї річниці від дня народження Тараса Шевченка.

ВАКЦИНА ВІД СКАЗУ – 500 ГРИВЕНЬ ЗА ДОЗУ

Чотирилапі ■

Якісно вирішити проблему бродячих собак у Тернополі неможливо, констатує міська влада. Псів надто багато, бюджетних грошей бракує. Навіть якщо тварин забрати з міста, придуть нові – з довколишніх сіл

АНДРІЙ ШКУЛА, 0-97-742-35-45,
SHKYLA@GMAIL.COM

Агресивна собака або й ціла зграя можуть напасти на людину, навіть якщо вона не виявляє агресії. Такою є природа чотирилапих, котрі збуджені та агресивні навесні.

Особливо потерпають ті мешканці, які ходять біля місць постійної «тусовки» тварин.

У місті є гицлі

– Ми працюємо в поштовому відділенні на Миру, – повідомили тернополянки, які звернулися до журналіста. – Нашу колегу днями покусали собаки. Вона у лікарні. Ми всі потерпаємо від тварин, як і звичайні перехожі. Приміром, працівники гаражного кооперативу «Ветеран» підгодовують тварин. Туди сходиться багато бродячих псів. А мешканці декількох будинків на Карпенка взагалі для собак будки поробили. Їх ті тварини не чіпають, може, але для інших це проблема.

Подібних скарг журналісти отримують багато. Після публікацій на тему бродячих псів отримуємо негатив і від тваринолюбів. Останні наполягають, що у всьому винні самі люди, які викидають дорослих собак чи цуценят на вулицю, знущуються з них, провокують. У таких ви-

ЯК ПОВОДИТИСЬ ІЗ СОБАКАМИ

Бродячих тварин не варто боятися, бо вони це відчувають, але і лякати їх не треба

Якщо бачите агресивну тварину чи зграю:

- заспокойтесь;
- не робіть різких рухів;
- не біжіть;
- не жбурляйте у собак каміння;
- не бийте і не копайте їх.

Якщо собаки нападають:

- повільно відійдіть, не повертаючись до них спиною;
- зайдіть у найближчий під'їзд, вилізьте на дитячу гірку, лавку тощо;
- якщо є парасоля чи сумка, виставте її попереду себе;
- якщо поряд є палиця, тримайте її так, щоб тварина не підбігла;
- покличте на допомогу перехожих.

Якщо собака кусає:

- не намагайтесь захиститись руками;
- не нахиляйтесь;
- кличте перехожих;
- тримайте рівновагу, а якщо впали, то прикривайте шию і обличчя;
- обов'язково зверніться до медиків.

Інфографіка Юлія КАРПІВ

падках завжди є дві сторони, але будемо ширі: механізм захисту людей потрібний. Він, хоч не ідеальний, але є, повідомляють у міській раді.

– Є організація, яка відповідно до процедури тендерних закупів-

ля когось, її заберуть у центр стерилізації, що в Дичкові, на карантин.

Там собаку стерилізують, за необхідності полікують. Якщо вона не проявляє агресії, їй або шукають господаря, або від-

бюджету. Якщо відняти вартість пального, видатки на зарплати та комунальні послуги, то можуть забрати з вулиць 20-30 собак. Стерилізація однієї тварини з подальшим лікуванням – це близько 1000 грн. У Дичкові ж одночасно можуть перебувати не більше 70 собак.

Вакцини немає!

Щороку навесні у місті від укусів безпритульних собак потерпають декілька сотень тернополян. У середньому двом сотням із них призначають курс антирабічної терапії (вакцина від сказу – прим. авт.). Вона необхідна, якщо в людину покусали бродячі тварини або ж тварини з ознаками хвороби.

– Порівняно з минулим роком кількість звернень тернополян у міський травмпункт не збільшилась, – повідомив завідувачий

травматологічним відділенням лікарні швидкої допомоги Борис Майка. – У весняний період фіксуємо 3-4 звернення. Минулоріч звернулось 183 тернополянина, яким була необхідна антирабічна вакцина і антиглобуліни.

У медзакладу антирабічної вакцини немає. Питання її закупівлі не можуть вирішити на рівні Києва. Тож постраждалі люди змушені купувати препарати, а це може бути і декілька тисяч гривень. І це ще не все. Препарат офіційно відсутній в Україні. Вакцину доводиться купувати або на чорному ринку, або за кордоном. Наскільки відомо журналістам нашого видання, міські депутати шукають спосіб вирішення цієї проблеми у Тернополі.

До речі, раніше бюджетним коштом закуповували протисказову вакцину російського виробництва. Одна доза коштувала близько 30 грн. Тепер від цього препарату відмовились. На ринку наразі доступна вакцина французького виробництва. Одна доза коштує 500 грн. Для повного курсу необхідні чотири ін'єкції... Тож тернополянам доводиться витратити дві тисячі гривень в Україні або купувати вакцину у Польщі чи Росії. Там вона дешевша, утім, не кожен має змогу придбати препарат за кордоном.

Кінологи, тобто фахівці, які працюють із тваринами і тренують їх, кажуть, що багато нападів стається через неоднозначну поведінку самих постраждалих. Приміром, фахівці нагадують, що коли поряд зграя агресивних собак, не можна робити різких рухів, кидати чимось у тварин чи втікати. Найрозумніше спробувати, не повертаючись до собак спиною, повільно відійти в безпечне місце, зайти у під'їзд, вилізти на підвищення. Тоді тварини швидко втратять до вас інтерес.

Якщо ж вас таки вкусила безпритульна собака, то радимо про це повідомити службу, яка займається відловом – **40-07-43**. Щоб тварину помістили у карантин та перевірили, чи здорова. Також потрібно невідкладно звернутися у медзаклад.

«Зооцентр» отримує 40-50 тисяч гривень на місяць із бюджету. Якщо відняти вартість пального, видатки на зарплати та комунальні послуги, то можуть забрати з вулиць 20-30 собак

вель займається регулюванням чисельності безпритульних тварин у Тернополі – повідомила журналістам головний спеціаліст відділу благоустрою та екології управління ЖКГ Тернопільської міськради Оксана Ілліч. – Якщо тварина агресивна чи покусав-

пускають... Згідно з законом, усипляти чи відстрілювати тварин не можна. Але служба «Зооцентр», яка відловлює та стерилізує тварин, а також волонтери у Дичкові обмежені у грошах. Приміром, «Зооцентр» отримує 40-50 тисяч гривень на місяць із

За пам'ятник для собаки чи кота – навіть 1000 доларів

ЄВГЕНІЯ ЦЕБРИЙ, 0-96-915-39-23,
TSEBRIJ@GMAIL.COM

Пам'ятник чи табличку з граніту для домашнього улюбленця готувати виготовити у тернопільських майстернях.

Кішки та собаки часто стають справжніми друзями для багатьох людей, тож після смерті цих тваринок деякі господарі хочуть увічнити пам'ять про чотирилапих невеличким постаментом чи пам'яткою табличкою над похованням.

Цвинтар чотирилапих із майже 50 могилами з'явився у лісі біля Чистилова. Заступник начальника управління ЖКГ Олег Соколовський каже, що це кладовище незаконне.

– Про те, що на території Чистилова є цвинтар домашніх

улюбленців, я довго не знала, – розповідає місцева жителька пані Ірина. – Про нього мені сказала донька. Ми спочатку нарахували більше 20 могилок, а потім роздивились, що їх більше 50-ти. Я була дуже вражена, бо не кожна людина має на цвинтарі такі постаменти.

У майстернях із виготовлення надгробних пам'ятників кажуть, що готові виконати таке замовлення. Треба лише описати своє бачення.

– Якщо людина покаже нам, що вона хоче, ми таке зробимо, – кажуть на підприємстві «Вироби з граніту». – За останніх 15 років у нас було лише одне таке замовлення – господар попросив зробити пам'ятник для свого собаки. Чоловік був заможний, тож не шкодував грошей для улюбленця.

Пам'ятник обійшовся у 8000 грн, на той час це була тисяча доларів.

У ПМП «Юлія» повідомили, що теж виготовлять пам'ятник для тваринки. Проте бажано, щоб господар приніс ескіз. Ціна залежатиме від розмірів роботи та складності. Якщо це, приміром, звичайна табличка з написом – вона обійдеться у 300 грн. Якщо потрібно щось намалювати чи вирізьбити – 500-1000 грн. А може бути й таке, що хтось захоче зробити фігуру кішки чи собаки у повний розмір, тоді буде йтися про кілька тисяч гривень.

Ще один підприємець, який займається виготовленням надгробних пам'ятників, повідомив, що невеличка табличка з фото тваринки коштуватиме до 500 грн. Табличка обійдеться у 200 грн, ще 200-300 грн – гравіювання.

Кладовище для домашніх улюбленців з'явилося у лісі біля Чистилова. Загалом там є близько 50 поховань

ПЛАНУЄ ФОТОВИСТАВКУ ПРО СОБАК ТА КІШОК ІЗ ВУЛИЦІ

Креатив ■
Тернополянка робить безкоштовні фотосесії для господарів, які взяли собак та кішок із вулиці

АНАСТАСІЯ СТАНДРЕТ

Перша героїня фотосесії — тернополянка Оксана, яка взяла до себе безпритульну вівчарку Ельзу (на фото), а також Ньюру

ЄВГЕНІЯ ЦЕБРИЙ, 0-96-915-39-23,
TSEBRIJ@GMAIL.COM

Роботу над другою частиною проекту «Дружба не має породи» розпочала тернопільський волонтер та фотограф Анастасія Стандрет.

Вона безкоштовно фотографує господарів із собаками та кішками, яких вони взяли з вулиці або притулку для тварин. Фотографії Анастасія розміщує на своїй сторінці у соцмережі Facebook, а також розповідає історії про тернополян та їхніх улюбленців. Анастасія знайшла 15 людей з тваринами, які готові взяти участь у фотосесіях.

Дівчина вже зробила шість фотоісторій. До кінця квітня вона планує завершити проект. А всі світлина — показати на виставі у Тернополі.

— Фотосесії дуже позитивні, люди ними задоволені, а тварини — чудові моделі, — ділиться враженнями Анастасія Стандрет. — Історії, які я розміщую у соцмережі разом з фотографіями, читають багато людей. Вони дякують мені і кажуть, що це їх надихає взяти і собі собаку чи кішку.

Першими героями фо-

тосесії стала тернополянка Оксана та її собаки Ельза і Ньюра. На своїй сторінці у Facebook Анастасія розповідає їхню історію.

«Ельзу знайшли волонтери «Ноевого ковчегу» у дуже поганому стані, вона сильно облісіла і була дуже виснажена голодом.

характер. Виявилось, що собака знає багато команд, що стало приємною несподіванкою для господарів. Але на цьому сюрпризи не закінчились.

Волонтер «Ноевого ковчегу» знайшла на дорозі собачку, котру збила машина. Розпочався трива-

баку. Врешті хлопчик таки виборів у батьків дозвіл залишити Ньюру в сім'ї».

Участь у фотосесії також взяла тернополянка Валентина із кішкою Кусею, яка потрапила до жінки з вулиці і вже чотири роки живе у теплі і затишку. Також Анастасія фотографувала собачку Мегі, яку забрала з вулиці тернополянка Ляна. Ще участь у фотосесії взяла пані Валентина і собачка Рижик, а також Кнопа, яку підбрала тернополянка Оля.

Як ми вже писали, першу частину свого фотопроєкту Анастасія Стандрет реалізувала минулого року. Дівчина фотографувала собак із Центру стерилізації та тимчасової перетримки у Дичкові.

Таким чином вона вирішила привернути увагу до собак та показати, що ці тварини веселі, граються і дуже чекають на господарів. Після таких фотосесій багатьом з них вдалося знайти домівку.

— Фотосесії дуже позитивні, люди задоволені, а тварини — чудові моделі, — ділиться враженнями Анастасія Стандрет. — Історії, які я розміщую, багато читають

Любов і турбота волонтерів поставили її на лапки, та все ж Ельза так і залишалась у центрі стерилізації в очікуванні, що колись і за нею прийде господар. І ось її мрія здійснилась півтора року тому, коли Оксана навідалась у центр, щоб допомогти волонтерам, і одразу зрозуміла, що сама додому не повернеться. Сім'я Оксани з перших хвилин полюбила Ельзу за її спокійний і добрий

лий процес лікування тварини, в якому допомагала і наша героїня Оксана. Жінки докладали всіх зусиль, щоб собака вижила і повністю одужала. Ці старання таки дали результат, але не траплялися люди, які готові були б прийняти до себе чотирилапу подругу. За час, проведений на перетримці, Ньюра дуже здружила із сином Оксани, і маленький Владик теж усім серцем полюбив со-

SMS-новини
від читачів «20 хвилин»

Вашу новину
прочитають

78 979

тернополян

Ви гарантовано отримаєте
10 гривень* на Ваш
мобільний рахунок

Просто надсилайте новини
на номер 0-97-184-17-38

Знести пам'ятник Олександрі Пушкіну? Це що — заклик до вандалізму? Ганьба! Ідьте на передову в АТО. Спрямуйте свою агресію на благо України.
Людмила (33 р.)

Була на роботі в охоронній фірмі, офіс на вул. Крушельницької. Попрацювала рік, а грошей за три місяці так і не виплатили. Куди звертатись по допомогу, не знаю.
Марія (45 р.)

Пішла з дитиною в тепломережі дізнатись про заборгованість. Зайшла за п'ять хвилин до обіду. У грубій формі виштовхали і перед носом зачинили двері. Так і не змогла пояснити донечці, чому її ледь не притиснули дверима. Думаю, що при таких тарифах вони мали б зустрічати людей привітніше.
Аля (35 р.)

17 квітня на Центральному ринку купив свіжозібрані масла. Як же змінився клімат за останні роки!
Володимир (58 р.)

У гуртожитку, що на вул. Текстильній, близько 21.00 дівчину мого друга побила інша дівчина. Викликали поліцію. Наступного дня повідомили адміністрацію ДНЗ «ТЦПТО» про цей випадок. У відповідь на це адміністрація та керівник групи ОПЗ-21 тільки посміялись, не вживши жодних заходів.
Віктор (19 р.)

* У разі публікації Вашої новини, отриманої на телефон 0-97-184-17-38 SMS-повідомлення. Інформація має з'явитись на Вашому рахунку на 10 грн. Також Ви можете повідомити інформацію про події за телефоном 43-00-50 без нарахування вказаної вартості.

Відомі люди очима дітей

«RIA плюс» продовжує рубрику «Відомі люди очима дітей». Задля експерименту наш кореспондент показала дітям фото політиків, високопосадовців і відомих тернополян

Олеся Мединська — викладач ТНПУ

Володимир Струк — начальник управління патрульної поліції Тернополя

Лілія Гриневич — міністр освіти та науки

Степан Дністрян — директор Тернопільського обласного лабораторного центру Держсанепідслужби України

Володимир Яремчук — представник фірми «Світло Центр»

Оленка (6 р.):

Ця тьотя працює в музеї. Тим, хто приходить туди, вона розповідає різні історії.

Сашко (5 р.):

Робота цієї тьоті — їздити по світу. Вона була у багатьох країнах. Ця тьотя там фотографувала тваринок.

Давид (5 р.):

Цей дядько — поліцейський. У нього є пістолет. Його робота — затримувати поганих дядьків.

Юля (6 р.):

Цей дядько їздить на поліцейському авто і зупиняє дядьків, які неправильно їздять.

Зорянка (5 р.):

Робота цієї тьоті — говорити у мікрофон. Вона розповідає щось цікаве.

Тарасик (5 р.):

Ця тьотя працює у банку. Вона — директор. У неї є великий сейф, в якому багато грошей.

Оксанка (4 р.):

Цей дядько працює директором великого магазину, у якому продають солодощі.

Давид (5 р.):

Він — тракторист. Цей дядько має великий трактор і возить на ньому картоплю.

Оленка (5 р.):

Він, напевно, бізнесмен. А бізнесмени щось продають. І він теж щось продає.

Тарасик (5 р.):

Цей дядько — вчитель. Він вчить людей їздити на автомобілях.

ЧИ Є ОРЕНДА ЖИТЛА БЕЗ ПОСЕРЕДНИКІВ

Дах над

ГОЛОВОЮ ■ За пошук квартири орендарям доводиться сплачувати агенціям великі суми. Аби уникнути цього, люди об'єдналися у групу у соцмережі

ЄВГЕНІЯ ЦЕБРІЙ, 0-96-915-39-23,
TSEBRIJ@GMAIL.COM

На умовах винаймання житла доводиться жити багатьом, адже нині в Україні заробити на власне житло надзвичайно важко. І хоча оренда помешкання є нормальною практикою за кордоном — там законом захищені і орендодавець, і орендар — українські реалії набагато сумніші.

Висока оплата, погані умови, посередники — все це чекає людину, яка вирішила орендувати квартиру. Житло без посередників знайти майже неможливо, адже агенції нерухомості просто перехоплюють орендодавців. Відтак, скориставшись послугами агенції, наймачеві доводиться сплатити за це суму, еквівалентну місячній орендній платі.

— Пошук квартири — це для мене наче страшний сон, — каже Марія Костишин, яка разом із чоловіком уже декілька років винаймає квартиру на «Дружбі». — Огляди часто хапливими приміщеннями, постійні дзвінки агентів з нерухомості, стрес... Я вже не кажу про купу грошей, які потрібно віддати одразу. Плюс витрати і час та переїзд.

Створила групу без посередників

Як виявилось, є простіші та дешевші методи пошуку житла. Тернополянка Тетяна Семусь за професією адвокат. Вона каже, що не може миритися з ситуацією, яка зараз склалася на ринку оренди житла. Оскільки пані Тетяна вже більше 10 років орендує помешкання і стикалася з багатьма неприємностями, то вирішила створити групу TERNOPIL-RENT/ТЕРНОПІЛЬ-ОРЕНДА у Facebook. У цій спільноті тернополяни можуть безкоштовно розмішувати

оголошення про оренду чи винаймання квартири, спілкуватися віч-на-віч без посередників. І за це плати ніхто не бере. Група діє вже півтора року. Тетяна Семусь хоче, щоб про неї дізналися більше людей, аби оренда житла не була великим фінансовим і моральним тягарем.

— Зараз я винаймаю чудове житло, яке знайшла через знайомих. Але я людина, яка думає наперед, адже всім нам час від часу доводиться шукати нову квартиру, — каже пані Тетяна. — Я, переживши неприємні історії з орендою квартири, вирішила, що треба з цим щось робити. Коли я проаналізувала, скільки людей живе у найманому житлі, то зрозуміла, що нас багато. У нашій країні молоді

Більшість оголошень у газетах подають начебто від імені власника, а телефонують, і виявляється — це агенції. І маючи ваші дані, вони засипають дзвінками з пропозиціями житла, яке не підходить

люди не мають можливості купити собі житло, тому величезна кількість людей живе у найманих квартирах. Ринок оренди займає приблизно 25–30%, але він ніде не обліковується, тому точні цифри вказати неможливо. Коли я не можу миритися з тим, що мені не подобається, я стараюся щось змінити. Я побачила, що у Львові і Києві є групи оренди житла без посередників. Кількість людей, які користуються Facebook, велика. Тому такі групи працюють ефективно. Оскільки агенції не дають жодних гарантій чи захисту від недобросовісних орендарів, немає сенсу платити їм такі великі

суми. Я розумію, вони роблять певну роботу, але розмір оплати цієї роботи не співрозмірний.

У групі у Facebook модератори контролюють, чи не потрапляють туди агенції. Принаймні досі користувачі на таке не скаржилися, додає Тетяна Семусь. У вимогах — не вказувати номери телефону. Це зроблено для того, щоб ніхто не перехоплював тих номерів і не турбував людей зайвий раз. Зацікавлені сторони листуються приватно.

— Ще один плюс такої групи — ви можете зайти на сторінку людини у Facebook і побачити, з ким має справу, — хто у друзях, чим вона цікавиться, — каже Тетяна Семусь. — До речі, ми також можемо безкоштовно порадити кожному, як правильно

но скласти договір оренди житла та інші нюанси.

Орендар не захищений

Ринок орендованого майна у нас непрофесійний, додає Тетяна Семусь. Житлове законодавство в Україні не мінялося з часів СРСР. Усі норми застарілі і не мають нічого спільного з тим, що зараз відбувається. А оренда житла в сучасному контексті взагалі нічим не регламентована.

— Оренда житла — це поняття довготривале, пов'язане з побутом, з форс-мажорними обставинами та дуже багатьма факторами, — продовжує пані

Семусь. — Оскільки питання оренди у нас не врегульоване, єдиний, хто не захищений у таких реаліях, — це наймач.

Більшість винаймачів — небагаті і не можуть погодитися на житло, не дивлячись на ціну.

— І тут ми підходимо до проблеми: хто хоч раз шукав житло, потрапляв до агенцій, — каже Тетяна Семусь. — Як це відбувається? Більшість оголошень у газетах подають начебто від імені власника, а телефонують, і виявляється — це агенція. І якщо ви даєте їм свої дані, вони засипають дзвінками. А раптом людина настільки розчарувалася у пошуках, що погодиться на все, що дають?..

Дійшло до криміналу

Тетяна Семусь — корінна тернополянка і має багато знайомих, тож їй зазвичай вдавалося шукати квартири без агенцій.

— Та декілька разів ситуація була гарячою і я змушена була звертатися до посередників, — розповідає вона. — Одного разу, щоправда, це був мій знайомий агент, який відповідально поставився до пошуку. І ми знайшли мені квартиру, але ціна була нереально високою, оскільки я користувалася послугами агенції. Я відразу сплатила три орендних плати: одну — за послуги агенції, дві — орендодавцю за перший та останній місяць. Агенція підказує орендодавцю ставити набагато вищу ціну, оскільки від цього прямо залежить розмір її винагороди. А сплатити відразу три орендних плати — це величезне навантаження на бюджет наймача. Посередники роблять ведмежу послугу, оскільки працюють ви-

ключно на орендодавця.

Ще один досвід співпраці з агенцією декілька років тому для Тетяни був плачевним і закінчився кримінальною справою.

— Я через агенцію знайшла квартиру, яка мене влаштувала ціною, — розповідає жінка. — Перевірила всі документи орендодавця, ми уклали договір, він підписав розписку про отримання коштів за півроку наперед, за які він пообіцяв доробити певні недоліки у квартирі. Потім виявилось, що чоловік здав квартиру ще чотирьом людям, поміняв замки і зник. Порушили кримінальну справу. Я довела її до суду, і цей чоловік зараз відбуває покарання у місцях позбавлення волі. Агенція мені повернула лише вартість своїх послуг. Щодо сплаченого «орендодавцю», то є виконавче провадження на повернення цих коштів. Але втрачена мною сума вже зовсім не та, що у 2012 році.

Агенція, беручи гроші, не може застрахувати орендаря ні від чого, додає співрозмовниця.

— За кордоном агенції несуть відповідальність. І там людина щомісяця платить за оренду агенції, — каже вона. — Якщо виникають проблеми, агенція завжди є арбітром.

Оренда житла — це дуже важлива тема, але чомусь не прийнято говорити про неї, додає пані Семусь. Насправді цілі покоління зростають в орендованих квартирах.

— Дуже важливо, щоб орендодавці розуміли потребу комунікації з наймачами щодо певних побутових моментів, — каже жінка. — Адже для людей, які платять гроші за оренду житла, воно на певний час стає їхнім домом, а дім має бути комфортним.

У сусідів агенції беруть за послуги наполовину менше

ЄВГЕНІЯ ЦЕБРІЙ, 0-96-915-39-23,
TSEBRIJ@GMAIL.COM

За послуги у пошуку квартири тернопільські агенції нерухомості беруть плату, еквівалентну місячній вартості оренди. Тобто якщо оренда квартири коштує 2000 грн, стільки ж потрібно одразу віддати агенції. Така традиція у нашому місті є вже роками, хоч такі суми непосильні для багатьох, особливо у сьогоднішній складний економічний час. Але

ніхто не хоче опинятися на вулиці, тому, доведений до безвиході, змушений віддавати такі кошти.

Як виявилось, у сусідніх областях агенції нерухомості за сприяння у пошуку квартири беруть лише 50%.

— Загалом середня ціна за оренду однокімнатної квартири у Тернополі коштує 1960 грн, — повідомила менеджер відділу житлової нерухомості агенції «Яворина» Тетяна Іванюк. — Суми за однокімнатні квартири

— від 1600 до 2800 грн. Середня ціна двокімнатної квартири — 2816, це від 2400 до 3300 грн. Все залежить від стану квартири, облаштування меблями та побутовою технікою, а також від району. Приміром, житло у Центрі та ближньому «Новому світі» завжди дорожче.

За послуги агенції потрібно заплатити місячну ціну квартири, додає пані Іванюк.

Менеджер агенції нерухомості «Візит» пані Марія теж підтвер-

дила, що за послуги у пошуку квартири агенція бере місячну плату за квартиру. Проте можуть бути і знижки, зауважила вона. За словами співрозмовниці, оренда однокімнатної квартири коштує 1800 грн, двокімнатної — 2000–2500 грн.

Ми звернулися в агенції нерухомості сусідніх областей з питанням, а яку ж плату беруть вони за пошуки орендованої квартири.

— Середня ціна по місту — 50%

від місячної оренди за квартиру, — повідомила комерційний директор агенції нерухомості «Мій дім» у Хмельницькому Віта Петровська. — У деяких агенціях це від 50 до 100%.

Така ж ситуація, як ми перевірили, у Вінниці та Івано-Франківську. Це підтвердили нам в агенціях нерухомості «Едванс», «Атлант» та «Надійність».

До слова, все про нерухомість у Тернополі та всій Україні шукайте також на сайті DOM.RIA.

ГЕНПЛАН МІСТА, ДЕПУТАТИ, КРИМІНАЛ...

Гроші громади ■ Тернополянам вдалося зрушити з мертвої точки справу фальсифікації Генплану Тернополя та підробок містобудівної документації

СЕКРЕТАРІАТ ГС «РБТ», PR@RBT.TE.UA

Національна поліція України взялася за перевірку. Проте чимало крапок над «і» розставити чергова сесія міської ради.

До Громадської спілки «Рада бізнесу Тернопілля» неодноразово зверталися громадські активісти, які у судах ведуть боротьбу проти службових осіб міської ради та фактів підробки документів, що шкодять Тернополю.

Діючий Генплан Тернополя затвердили у 2010 році. Проте з містян його мало хто бачив, бо він зачинений у «секретному відділі». Мовляв, там є відомості, які не можна розголошувати. Натомість чиновники на офіційному сайті міськради розмістили «копію» документа, за винятком тих «секретних» даних. Як наполягають активісти, посадовці встигли підмалювати документ. Тож зелені зони перетворились на будівельні, а захищені ділянки втратили свій статус. Крім того, підмалювали й ті ділянки, які виділили забудовникам, хоча справжній документ такі наділи забороняв.

Члени ГС РБТ, зважаючи на скарги громадян, обговорили проблему порушення Генерального плану та його фальшування з депутатами Верховної Ради. Нардепи вникли в суть та відреагували. У відповідь на їхнє звернення від голови Нацполіції надійшла відповідь, що здійснюють перевірку.

Громадськість «кричить»

Проблема закритості та фальшування генпланів населених пунктів для українців не нова. Знають про неї і народні депутати. Тому не дивно, що під час презентації у Тернополі мозкового штурму #Включайся серед трьох найбільш чітких для міста проблем активісти громадських організацій відзначили непрозоре виділення землі. Ще один чинник, який змушує з'ясувати порушення попередніх років, — намір влади затвердити офіційні зміни до Генплану. Частина з них — легалізація попередніх гріхів чи замітання слідів.

Підтвердили та доповнили цю інформацію і члени Громадської спілки «Рада бізнесу Тернопілля»

на особистій зустрічі з організаторами мозкового штурму та народними обранцями Ганною Гопко, Остапом Єднаком, Ігорем Гузем та Наталією Кацер-Бучковською.

— До нас за підтримкою неодноразово зверталися тернополяни, зокрема фахівці, архітектори та активісти. Вони б'ють на сполох, пояснюють, що на уже є три варіанти Генплану міста. Проте копію справжнього, затвердженого у 2010 році, нікому побачити не вдається. Навіть через суд. Справу затягують, — пояснює голова ГС РБТ Олександр Бораковський. — Позиція нашої спілки чітка: за порушення та фальсифікацію має хтось відповісти. А зміни до Генплану мають бути внесені лише в тому випадку, якщо вони зроблені на благо громадян, а не з метою приховати порушення влади чи наближених осіб.

Поліція взялася за роботу

На підставі зустрічі у Тернополі та наданих підприємцями документів Ганна Гопко надіслала депутатській звернення до директора Національного антикорупційного бюро України Артема Ситника, Голови Національної поліції України Хатії Деканоїдзе.

«Під час зустрічей з виборцями в Тернопільській області, а також у публікаціях в засобах масової інформації та в матеріалах, розмішених в Інтернеті, неодноразово порушувалося питання про ймовірне фальшування Генерального плану міста Тернополя з метою здійснення масштабних правопорушень», — зазначається у зверненнях депутата Верховної Ради.

Приєднуйтесь до ГС «РБТ»!

Громадська спілка «Рада бізнесу Тернопілля» зареєстрована два роки тому. Основні напрямки діяльності стосуються боротьби з корупцією та бюрократією, колективного відстоювання прав підприємців. Зараз членами спілки є понад три десятки підприємств. Посаду голови обіймає керівник ТОВ «МАРГО» Олександр Бора-

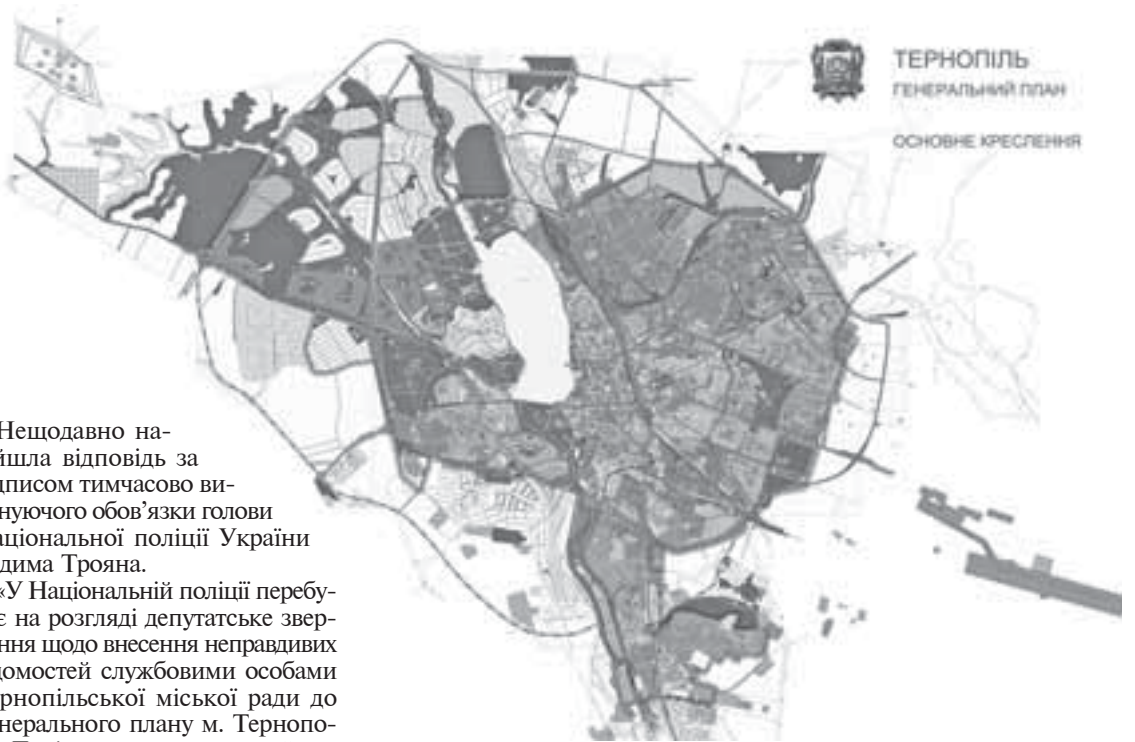
ковський. У спілці радо вітають та запрошують до членства однодумців, які сповідують ідеали Майдану та мають бажання допомагати боротися за прозорість влади і можливість для бізнесу працювати чесно, без подвійного трактування законів і тиску. Детальніше про діяльність на сайті: www.rbt.te.ua. Електронна адреса: pr@rbt.te.ua.

Нещодавно надійшла відповідь за підписом тимчасово виконуючого обов'язки голови Національної поліції України Вадима Трояна. «У Національній поліції перебуває на розгляді депутатське звернення щодо внесення неправдивих відомостей службовими особами Тернопільської міської ради до Генерального плану м. Тернополя. Повідомляємо, що на цей час за викладеними у Вашому депутатському зверненні відомостями працівниками Національної поліції здійснюється перевірка, — йдеться у документі. — Тривалість розгляду депутатського звернення обумовлена значним обсягом роботи, яку необхідно виконати в ході зазначеної перевірки».

Перевірка депутатів міськради

Проблема із непрозорим виділенням ділянок у Тернополі, яка й зумовила «секретність» затвердженого у 2010 році Генплану, для депутатів міськради сьомого скликання є справжнім лакмусовим папірцем. Адже після Майдану в свідомості громадян багато помінялося і чимало народних обранців декларують чесність.

Чи зможуть депутати відстояти первинний вигляд Генплану 2010-го та добитися, аби за його порушення хтось відповідав, стане відомо уже 21 квітня 2016 року.

Саме на цей день заплановане пленарне засідання сесії Тернопільської міськради, де серед двох сотень питань є і проект змін до Генплану міста, детального плану території Тернополя й коригування плану її зонування.

— Пропоновані зміни до Генплану Тернополя, окрім корисних для громади пропозицій, вносять, щоб легалізувати порушення виділення та забудови земельних ділянок, які відбувалися протягом останніх років, — пояснює журналіст ГС РБТ Вовк Любов. — Ніхто не відповідатиме за зменшення території парків, забудову дитячих та спортивних майданчиків чи руйнування історичної частини міста, ліквідацію зелених зон, будівництво на землях промислового призначення тощо. Безкарність винних — це те, що підриває довіру громади до влади. Те, що нівелює

усі ідеали Революції Гідності. Те, що підвищує байдужість людей та вбиває у них європейські цінності.

Підприємці «Ради бізнесу Тернопілля» переконані, що внесення більшості змін до Генплану — це злочин проти громадян. Досі у судах міста тривають оскарження процедури внесення змін до Генплану, місцеві правоохоронці розслідують десятки епізодів земельних обробок. Але все гальмують і затягують, що нашою думкою про інтерес вартістю не один мільйон доларів на протиположний добробут наступних поколінь. Депутатам доведеться добре подумати, перш ніж проголосувати за чи проти змін до Генплану. Адже затверджений востаннє у 2010 році «секретний» документ громада досі не змогла побачити та порівняти із тим, який сьогодні афішує міська влада.

ДОВІДКА

Виділення землі попередніх років, які узаконюють змінами до Генплану:

- Земельна ділянка у Старому парку, на якій розташовані зразки радянської військової техніки. Її вже намагалися відвести під забудову, а в змінах до Генплану вона — вже не парк.
  - Зелена зона між просп. Бандери та ТОВ «Зеленбуд», видана Тернопільській обласній прокуратурі для забудови. Згідно зі змінами там — не зелена зона.
  - Ділянка, на якій стоїть літак, і територія поряд із ним — не парк. У змінах до нового Генплану вона — за межами парку.
  - На зеленій зоні біля Привокзального майдану дали землю під будівництво торгового центру. Після змін Генплану там офіційно ліквідується зелену зону.
- І таких ділянок — десятки...

Рада бізнесу оприлюднює земельні питання

ЖУРНАЛІСТ ГС «РБТ» ЛЮБОВ ВОВК

Найбільша цінність громади міста — земля. Проте тернополяни розпоряджаються комунальною землею не прямо, а через міськраду. Саме вона наділена правом віддавати землю в оренду, продавати чи надавати в безоплатне користування.

За логікою люди обирають депутатів, а вже вони, будучи «носіями

їхньої довіри», приймають рішення. Та судячи з публікацій у ЗМІ, фактів забудов там, де не можна, знищення зелених насаджень, депутати і міська влада не часто керуються інтересами громадян. Аби містяни мали більше впливу, волонтери РБТ за декілька днів до сесії оприлюднюють усі земельні питання, які розглядатимуть на сесії. Йдеться про повні тексти проектів рішень із детальною ін-

формацією, яка не заборонена законом про захист персональних даних.

— Згідно з законом кожне питання, яке виносять на сесію, має бути оприлюдненом за 20 днів до голосування, — пояснює заступник голови ГС «РБТ», депутат міськради Андрій Шкула. — І вони дійсно є на сайті міськради. Але розміщені у текстовому файлі, де є тисячі проектів рішень. Крім того,

тексти неповні — немає адреси. Тому РБТ формує альтернативний і чіткий список — виключно ті питання, які йдуть на сесійне голосування, у повному обсязі. Тому будь-який тернополянин за тиждень до сесії може переглянути ті проекти рішень і побачити, чи не віддають комусь, бува, двір під забудову чи сквер під торговище.

Користуються такими підготовленими питаннями і журналісти,

готуючи аналітичні публікації. Таким чином вони показують містянам позитиви чи застереги, яких можна чекати від депутатів. Це значний крок до прозорості і контролю влади. Отож земельні питання перед кожною сесією міської ради можна знайти на сайті: www.rbt.te.ua чи на сторінці ГС «Рада бізнесу Тернопілля» у Facebook за посиланням <https://www.facebook.com/radabiznesutern>.

«ГОЛОВНЕ – ЦЕ ЕНТУЗІАЗМ, БУТИ ПОЗИТИВНИМ І ЛЮБИТИ ТЕ, ЧИМ ТИ ЗАЙМАЄШСЯ...»

Бізнес-ланч ■ Про життя і справи «RIA плюс» розмовляє з фотографом Лесею Лупійчук

ДІАНА ОЛІЙНИК,
0-67-346-52-39,
DIANA.OILNYUK@20MINUT.UA

— Коли почали фотографувати професійно? Які особливості послуг, котрі пропонуєте?

— Я фотографую з 2011 року. Спочатку моє захоплення фотографією було виключно хобі. Фотографувала природу, знайомих друзів. Потім друзі та знайомі друзів почали замовляти собі фотосесії, і так пішло-поїхало. Переважно фотографую весілля, love story, роблю індивідуальні фотосесії. На фото я люблю передавати справжні

і теплі емоції людей.

— Хто є вашим клієнтом? З ким подобається працювати більше?

— Мої клієнти – це щасливі люди, які хочуть зупинити ці моменти щастя. Найбільше мені подобається працювати з молодятами і закоханими парами.

— Які риси потрібні фахівцям у цій сфері?

— Головне – це ентузіазм, бути позитивним, любити те, чим ти займаєшся, і завжди вдосконалюватися.

— Чи бачите для себе в місті (області) конкурентів? Чим від них відрізняєтеся?

— Конкуренція серед фотографів, звичайно, є. Як і в

будь-якій справі. Але якщо ти твориш, віддаєшся повністю тому, що робиш, то твій клієнт тебе знайде.

— Чому вирішили займатися цим бізнесом? Чим приваблює така робота?

— Фотографую, бо я – творча особистість і цим виражаю себе. Це наче малювати картину, але в одну мить. Намагаюся працювати в своєму стилі, люблю показувати ширі емоції людей, їхнє захоплення і почуття.

— Яким бачите свій бізнес через 5 років? Які перспективи такої справи?

— П'ять років – це дуже багато. Однозначно, що і далі фотографуватиму, розвиватимуся в професійному плані, відвідуватиму різноманітні work shop, планую відкрити свою студію.

— Чи є у вас власна формула успіху?

— Треба намагатися по-

стійно вдосконалюватися – тоді успіх буде. Звичайно, початківцям важко сприймати той факт, що перші замовлення починають з'являтися не одразу. Може і півроку минути, поки з'являться клієнти, може бути, що замовлення є і не щотижня. Мені в цьому плані було легше, бо фотографія була моїм хобі – я займалася цим для власного задоволення, а в справу це переросло значно пізніше.

— Чи допомагає вам сім'я у веденні справи?

— Мої близькі завжди підтримують мене у всіх моїх починаннях. Це більше моральна підтримка, хоча інколи можуть допомогти і в організації фотосесії. Та зазвичай я працюю сама.

— Кажуть, що найкращі знімки виходять, коли виникає контакт із фотографом. Як вам це вдається?

— Так, це правда. І я

завжди намагаюся налагодити цей контакт, тому що на фото це дійсно помітно. Я відкрита і позитивна людина, на зйомці стараюся розповісти щось про себе, якісь моменти з життя, пожартувати або просто розказати про сьогоднішній день. І клієнт також розказує щось про себе. Такі дрібниці зближують, і працювати стає набагато легше, бо людина почуватися вільніше, впевненіше.

— На фотосесії ви більше імпровізуєте чи працюєте за заздалегідь підготовленим планом?

— План має бути. Адже заздалегідь необхідно визначити локації для фотосесії, в який час дня найкраще знімати в тому чи іншому місці. А імпровізувати я люблю під час зйомки. Адже всі люди різні і підхід до кожного клієнта індивідуальний.

ДОВІДКА

Леся Лупійчук народилася 17 листопада 1991 року у Збаражі Тернопільської області. Торік закінчила Львівську політехніку за спеціальністю «Архітектура». Хобі – фотографія, малювання, подорожі. Любить активний відпочинок у горах. Контактний телефон – 0-67-280-18-24.

РЕКЛАМА

ВІКНАР'OFF
МАЙСТЕР ВІКОННОЇ СПРАВИ
ФІРМОВИЙ САЛОН
Відтепер пропонує регулювання та обслуговування металопластикових конструкцій.
К.Острожського 70,
тел.: (0352) 42-00-52, (097)909-49-46, (097)909-49-43
15 квітня, 6 (р-к "Оріон") тел.: (0352) 51-19-25

Classic line 400 **1683⁰⁰** грн

Все для дому

Гарячі ціни тижня
(з 20.04.2016 по 26.04.2016)

Delko
МЕБЛІ

Диван «Марго»
Розмір: 1950x1050x820
Спальне місце 1500x1950
Виробник: Україна

Ринок «Триумф», вул. Шептицького, 21а
тел.: (098) 320-30-14; (0352) 550-580

від **6500⁰⁰** грн

КОТЕЛ ТВЕРДОПАЛИВНИЙ
КВАРТАЛ 15 кВт 5мм сталь
продаж, монтаж, сервіс
на дрова і паливо

ЕКОДІМ

вул. Галицька, 37
тел.: (096) 377-19-00

12345⁰⁰ грн

КОТЛИ ДОВГОТРИВАЛОГО
ГОРІННЯ 8-24 год!!!
Товщина сталі - 8мм!!!

ТИТАН

12 кВт - 14280 грн.
24 кВт - 16500 грн.
37 кВт - 20280 грн.

096 377 1900
050 377 1900

тел. (0352) 510-510 м. Тернопіль вул. Галицька 37

фірмовий салон фабрики меблів

Шик
ГАЛИЧЧИНА

Диван «Марсель»
ширина 2,08; глибина 0,95
висота 0,80;
опційна сидіння 0,75
загальна довжина
в розкладеному вигляді 1,45

вул. Стуса, 1, ТЦ «Фуршет», 3 ПОВЕРХ,
фірмовий салон фабрики меблів
«Шик-Галиччина»
www.nashi-mebl.com.ua, тел.: (096) 276-14-40

акція від **4800⁰⁰** грн

Каміни
Топки
Мормур,
камінь

www.kamin-top.com.ua
ПП «Вершина комфорту»
(0352) 42-05-42,
(096) 22-77-337, (050) 227-19-68

від **3000⁰⁰** грн

Вхідні та міжкімнатні двері

Кожному покупцеві подарунок
монтажна пена

РАДОНІТ
м. Тернопіль
Лозовецька, 34-А
тел. (0352) 42-65-56
(067) 672-36-36
Акция діє до 18.04.2016

від **1950⁰⁰** грн

Двері міжкімнатні
Плито МДФ
Головний вироб до 3 тижнів
модель МОС 3 види дизайну

в асортименті
ПОНДА
100

ДВЕРІ БІЛОРУСЬКІ МОДЕЛЕЙ
м. Тернопіль
вул. 15 квітня, 5а
(«Сільпо», 2 поверх)
(0352) 511-011
(067) 67 41 800
(050) 60 26 100
Формула дилерську мережу

від **1596⁰⁰** грн

КУХНІ ВІД ВИРОБНИКА

KOMANDOR
www.komandor.te.ua

пр-т. С. Бандери, 11 Б. (зуп. Стадіон)
тел. (067) 340 58 94, (0352) 42 10 07

від **6000⁰⁰** грн м/п

НА МАЛЮНКАХ ДІТЕЙ – УСМІХНЕНІ ВИХОВАТЕЛІ

Позитив ■ Малюнки дітей центру на Стрімкій, на яких зображені дорослі, виявилися сюрпризом для багатьох працівників і навіть для їхнього директора

ДІАНА ОЛІЙНИК, 0-67-346-52-39,
DIANA.OLIJNYK@GMAIL.COM

Діти з Центру соціально-психологічної реабілітації на Стрімкій, 6 намалювали усіх працівників цього закладу – від завгоспа до директора. Діти підмітили найдрібніші деталі зовнішності дорослих, а дорослі зробили для себе несподівані висновки.

— Ідея малюнків у наших вихователів виникла спонтанно. Хотіли побачити, якими діти бачать працівників центру, — каже директор Центру соціально-психологічної реабілітації дітей Володимир Завіша. — Але це не було завданням. Вихователі запропонували дітям, а вони радо підтримали цю ідею. Хто коли мав час і натхнення, малював дорослих. Творили упродовж кількох днів. Навіть не знаю, як вони між собою домовлялися, бо немає кількох малюнків одного працівника, діти намалювали усіх. Радує, що майже на всіх малюнках ми веселі, що в дітей до нас немає страху, що ми не лякаємо. Вони сприймають нас, як дружню сім'ю.

Коментуючи портрети працівників, директор каже, що діти вдало підмічають деталі гардеробу чи аксесуари.

— Я, наприклад, з папкою, маю краватку, з квітами, — коментує Володимир Завіша. — До речі, дуже рідко ношу краватку, але діти підмітили саме цей момент. Можливо, це мені зауваження, що я, як керівник, маю завжди носити цей аксесуар. Переважно одягаю сорочку, жилетку. Я радий, що діти мене бачать таким, що дівчинка вловила настрої.

Діти малювали усіх працівників Центру – від завгоспа до директора. Є тут портрети психолога, вихователів та їхніх помічників, лікаря.

— Усі на світлому тлі, а лікар – на червоному. Ми так розуміємо, що відчувається певна тривога, бо лікар змушує приймати вітаміни. Чи якщо призначені якісь процедури, то контролює їх виконання, хтось боїться уколу, — каже директор. — А загалом усі працівники веселі, усміхнені, мають гарні зачіски. Одну працівницю намалювали в машині, хоча ніколи її у машині не бачив. Бухгалтер – з ноутбуком.

У невеликому будинку центру усі співробітники – немов на долоні, каже директор. Діти можуть зайти у кабінет, попросити цукерку чи печива або хочуть поговорити.

— Переважають яскраві кольори, це означає, що вони нас бачать по-

АРХІВ ІННИ ПРІСТУПА

Діти намалювали усіх працівників закладу. Дорослі – усміхнені, з гарними зачісками і притаманними їм аксесуарами

зитивними, хорошими людьми, які несуть їм доброту, допомогу, — прокоментувала роботи дітей практичний психолог, вихователь-методист Наталя Костюк. — На портретах зображають нас із тими аксесуарами, які характерні певній людині. Це свідчить про те, що діти до нас дуже уважні. Це радує, бо ми маємо для них велике значення, даємо їм тепло, допомогу, підтримку. Я собі сподобалася на малюнку.

Часто діти малюють і своїх батьків, каже психолог.

— Ми знаємо, яка ситуація у сім'ях, а наші вихованці малюють своїх батьків перебільшено позитивними, бо хочуть бачити їх кращими, — каже Наталя Костюк. — Діти усвідомлюють, якими насправді є батьки, але люблять їх, незважаючи ні на що.

Малювали працівників Центру діти віком 8-14 років. Частина з них має статус дитини, позбавленої батьківського піклування. Частина очікує на цей статус. Це діти, які перебувають у Центрі тимчасово,

потрапили з кризових сімей, бо перебування там загрожувало їх життю і здоров'ю.

— Наші діти багато малюють, — розповідає черговий з режиму Інна Приступа. — Є уроки малювання, і заняття з творчого розвитку. Малюють і після сну, коли мають час на заняття за інтересами. Деколи чистого паперу не вистачає, то малюють на руках. У нас завжди є потреба в папері, фарбах, олівцях. Тож вихованці Центру будуть раді допомозі.

Перемогли і горді за свій проект

Учні 6-Б класу представляють проект «Ми – нащадки славетного роду»

ВОЛОДИМИР МОРОЗ, 0-67-307-55-58,
WOLODYMYR.MOROZ@GMAIL.COM

Перше місце у міському етапі конкурсу «3 історії міст і сіл» виборили учні 6-Б класу тернопільської спеціалізованої школи №3 з поглибленим вивченням іноземних мов на чолі з класним керівником Лесею Слободян. Школярі провели історико-краєзнавчу експедицію і дослідили минуле своїх родин та міст і сіл, в яких жили їхні предки.

— У нас 33 учні, і кожен написав щонайменше по дві сторінки. Загалом на 120-х сторінках нашого проекту є робота кожної дитини, — розповідає класний

керівник 6-Б Леся Слободян.

Діти на чолі з учителем втілювали проект від жовтня 2015-го.

— Географія досліджень дуже широка: вся Україна, а також Польща, Німеччина, — продовжує вчитель. — Робота читається, немов книга. У ній є різні історії — від деяких сльози на очі навертаються.

У своїх пошуках учні заглибилися у минуле до ХІХ століття включно, зібрали також багато старих унікальних світлин.

— У родині наших учнів були відомі люди — і письменники, і митці, — каже пані Слободян. — Учням робота настільки сподобалася, що хочуть її продовжити.

Дарують добро, любов, здоров'я

ДІАНА ОЛІЙНИК, 0-67-346-52-39,
DIANA.OLIJNYK@GMAIL.COM

Тернопільянка Тетяна Семенець 10 років захоплюється лемківською писанкою. Раніше розписувала традиційну писанку, а після фестивалю в Бучачі закохалася в лемківську. Майстриня навчає цього мистецтва гуртківців Станції юних техніків, їздить на конкурси та фестивалі лемківської писанки та проводить майстер-класи.

Уперше на фестиваль лемківської писанки у Бучач тернопільянка поїхала в 2007 році. Там побачила роботи і познайомилася з багатьма писанкарями з України — Тетяною Коновал з Луганщини, яка зараз проживає в Києві, Зиновієм Пиньонжиком з Бучаччини, тернопільянином Ярославом Осадцю. На фестивалі були традиційні, лемківські і декоративні писанки з бісеру.

— Мені імпонує лемківська культура, я її ширій симпатик. Моя бабуся Катерина Василівська переселенка з Холмщини, — розповідає керівник гуртка виготовлення сувенірів Станції юних техніків Тетяна Семенець. — Бабуся писала писанки, всіх внуків і внучок вчила цього мистецтва. Я передала знання своїм дочкам. Старша донька неодноразово була переможницею на фестивалі лемківської писанки у Львові, а торік у Монастириськах.

Лемківська писанка буває лише яскравих кольорів — червона, жовта, оранжева. Рідко — синя чи фіолетова або зелена. Темних кольорів майже не буває, розпові-

Тетяна Семенець 10 років захоплюється лемківською писанкою. Вона часто проводить майстер-класи

дає майстриня. Писані яйця дарували на здоров'я, добро, кохання.

— Ця писанка світла і проста, — продовжує Тетяна Семенець. — З дітьми неможливо заглиблюватися у глибоку філософію символів традиційної писанки, мовляв, не так писачком написав хреста, і вже не така доля буде. Лемківська писанка проста в цьому плані. Я 10 років пишу з дітьми писанку, то лемківську вони люблять найбільше за простоту елементів.

Для розпису використовують шпильку, прив'язану до олівця, а не писачок. Діти називають цей інструмент крапачок. Колись і сірничком писали, прикріпленим до олівця. Основний елемент — не лінія, а крапочка. Віск нагрівають над лампадкою, і шпильку,

прикріплену до олівця, вмочують у теплий віск. Кладуть на писанку різні візерунки — квіти, сонечко, сердечка, птахів, дерева, людей.

Ці писанки писали конкретно для когось, а не просто так.

— Якщо мама бралася до писання писанок, то писала їх багато. По 3-5 для дочки, по 3-5 для сина, батьків. На цих писанках зображала те, що бажала на цей рік. Дівчаткам пишуть квіти, віночки, зірки — на добру долю, сонце, ластівки — на створення сім'ї. Хлопцям писали дубове листя — на здоров'я, сонце — на любов і добро. Для дідусів і бабусь писали гілку смереки — на довголіття і здоров'я. Також використовували такі символи, як колосок, снопи — на врожай.

ЩОБ НЕ СТИРЧАЛИ НИТКИ

Важливо ■

Зовнішній вигляд і етикетка допоможуть вибрати кращий виріб. Звернувши увагу на дату виготовлення, ви не купите злежаний товар

ДІАНА ОЛІЙНИК, 0-67-346-52-39,
DIANA.OLIJNYK@GMAIL.COM

Хто і коли, купуючи шкарпетки, звертає увагу на дату їх виготовлення? А виявляється — це важливо не лише з огляду на моду.

— Ми ніколи не звертаємо увагу на дату виготовлення, мовляв, це ж не косметика чи продукти, але дата важлива — це свідчить про актуальність виробу, — зазначає провідний фахівець ДП «Тернопільстандартметрологія» Ольга Сернецька. — Дата виготовлення передбачена для всіх товарів легкої промисловості.

Виробництво шкарпеток регламентує ще радянський ГОСТ 8541, а маркування — правила споживчого маркування товарів легкої промисловості і шкарпеток ДСТУ 4519. Вони передбачають, що має бути зазначено на ярлику. Український державний стандарт розробили ще в 1992 році, проте він ще не затверджений.

— Незалежно від того, де ми купуємо шкарпетки: на базарі чи в спеціалізованому магазині або у супермаркеті, найголовніше — це звертати увагу на зовнішній вигляд, — пояснює фахівець. — Шкарпетки мають бути гарно відформовані, акуратно складені, зі швів не повинні стирчати нитки, напис на ярлику має бути українською мовою. Якщо шкарпетки імпортні, має бути переклад. На етикетці повинні бути вказані: країна походження, товарний знак, виробник, місце його розташування, назва виробу, розмір, склад сировини, рекомендовано також зазначити символи по догляду за виробом.

Аби гумка не тисла

Тернополянин Юрій скаржитися, що деякі вітчизняні шкарпетки залишають слід від гумки на нозі, перетискаючи таким чином судини, а, скажімо, італійські шкарпетки такого сліду не залишають. Як же обирати шкарпетки, щоб уникнути цієї проблеми?

— ГОСТ передбачає геометричні розміри ноги — довжина сліду, висоту і ширину борту, висоту і ширину гумки. Розтягнутість борту має бути не меншою ніж заміри ніг, які передбачає ГОСТ 26456.0 — норми для чоловіків, ГОСТ 26456.1 — норми для жінок, ГОСТ 26456.2 — ГОСТ 26456.3 — для дітей відповідно. У ньому зазначені розміри всіх типових фігур чоловіків, є детальні заміри ноги: обхват коліна, гомілки під коліном, ікри, гомілки на рівні нижнього краю ікроножного м'яза, шиколотки, підйому стопи, — розповідає

Ольга Сернецька. — Тож якщо товар маркований і пакований, правильно відформований, з гладкими швами, споживач може бути впевненим, що він отримує якісну річ. Йому не потрібно робити замірів, образно кажучи, йти в магазин з лінійкою, щоб купити шкарпетки, які не тиснуть ноги. На виробництві панчішно-шкарпеткових виробів високої якості дотримуються параметрів нормативних документів, це забезпечується технологією виробництва. Шкарпетки виготовляють на типову ногу. Немає шкарпеток для худих чи для повних, їх роблять універсальними за рахунок того, що борт розтягується.

ГОСТ передбачає висоту борта, вміст латексної чи поліуретанової нитки. Для дорослих передбачено, що вона вкладається в кожний ряд плетения або через ряд. Для дітей — йдеться про 12, 13, 14 розмір — гумова нитка вкладається через один чи декілька рядів.

На 100% з бавовни не буває

ГОСТ передбачає виготовлення шкарпеток із вмістом таких натуральних складників, як бавовна та вовна. Для збільшення терміну експлуатації до складу входить і синтетичне волокно.

— Шкарпетки неможливо на 100% виготовити з натуральної сировини, бо вони не матимуть форми, будуть незручні в експлуатації, — зазначає зазначає Ольга Сернецька. — При

купівлі одразу потрібно звернути увагу на вміст сировини. Чим більше бавовни, тим краще для тіла. Найбільший її вміст у шкарпетках складає 85%. Решта — синтетика.

Дитячий асортимент теж, як правило, має вміст синтетичного волокна. Шов миска має бути акуратним, для немовлят підсилення п'ятки необов'язкове, у виробках для дітей від року і для дорослих п'ятка має бути посилена. Забороняється виготовлення панчішно-шкарпеткових виробів з хімічних волокон для дітей віком від 0 до 3 років. Але дозволяється використання пряжі змішаних (50% натуральних і 50% хімічних) волокон для виготовлення панчішно-шкарпеткових виробів для дітей віком від 3 до 7 років. Уся продукція для дітей, яку реалізують у торговельній мережі, повинна мати висновки державної санітарно-епідеміологічної експертизи, що засвідчують безпечність певного товару для здоров'я дітей (гігієнічні вимоги до дитячих това-

рів, державні санітарні норми та правила "Матеріали та виробни текстильні, шкіряні і хутрові. Основні гігієнічні вимоги", які затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.12.2012 №1138).

— Наш ГОСТ не передбачає використання бамбука, а з-за кордону завозять різні вироби, — розповідає фахівець. — Панчішно-шкарпеткові вироби з вмістом лляного волокна чи інших натуральних волокон виготовляють за технічними умовами України, які розробляє виробник, за погодженням із СЕС.

У магазинах радять вибирати шкарпетки, які мають у складі еластан, зазвичай його є лише 5%. Саме завдяки цій складовій шкарпетки надійно облягають ноги, не морщаться і не сповзають. Також краще обирати виріб, який має зміцнений мисок, п'ятку або всю підошву шкарпетки. Широка подвійна гумка не залишає сліду і не перетискає судини, добре утримує шкарпетку на нозі.

КОМЕНТАР

Олена ЯКИМЧУК,
асистент кафедри
хірургії №1
з урологією
медуніверситету

— Наявність слідів від гумок вказує на наявність набряків на

нижніх кінцівках. Цілий ряд захворювань серця, легень, нирок, судинних проблем нижніх кінцівок супроводжуються набряками, які, в свою чергу, можуть бути першим симптомом. Якщо такі сліди з'являються протягом тривалого часу, потрібно звернутись до лікаря.

Шкарпетковий етикет

Товсті білі шкарпетки підходять для активного відпочинку, відвідування спортзалу та ранкової пробіжки. Не можна одягати білі шкарпетки до ділового костюма класичних кольорів і модельних туфлів.

Тонкі світлі шкарпетки можна одягати лише під світлий бавовняний літній костюм.

До джинсів краще одягнути темні шкарпетки з бавовняної тканини. Але підійдуть і спортивні шкарпетки.

Чорні шкарпетки — найпоширеніший та універсальний колір. Колір шкарпеток потрібно добирати під колір черевиків або штанів, щоб вони поєднувалися. Уникайте білих або кольорових шкарпеток, які можуть впадати у вічі. Інша думка — колір шкарпеток повинен відповідати кольору штанів, а не черевиків.

До шортів високі шкарпетки не одягають. Якщо не можете носити взуття без шкарпеток,

купуйте шкарпетки-лофери (дуже короткі), яких не видно із взуття.

Вимоги ділового стилю такі: шкарпетки однотонні, темні і являють собою перехід від кольору штанів до кольору черевиків. Вони повинні бути досить довгими і щільно облягати, щоб при сидінні не було видно голу ногу. Білі, червоні й інші яскраві шкарпетки неприпустимі в робочому гардеробі ділової людини.

ЦІКАВІ ФАКТИ

3 минулого шкарпеток

• Праобраз сучасних шкарпеток з'явився в Древній Греції і являв собою подобу коротких чобіт, виготовлених з дуже м'якої шкіри. Надягали їх тільки жінки, та й лише лягаючи спати. А давньогрецьким чоловікам шкіряні шкарпетки носити було смішно і майже непристойно. Тільки актори в комедіях того часу іноді з'являлися у них на сцені під час вистави, викликаючи сміх у глядачів.

• У Х столітті тільки багаті люди могли собі дозволити купувати шкарпетки. Це було пов'язано із складністю їх виготовлення. Такий подарунок цінувався навіть королями.

• У 1589 році магістр філософії Вільям Лі винайшов панчішно-в'язальну машину, яка була здатна робити 1200 петель за хвилину, у той час як людина — лише сто. Винахідник продемонстрував свій винахід англійській королеві Єлизаветі I, але їй абсолютно не сподобалося, тому що машина в'язала дуже грубі і товсті панчохи, а багаті люди того часу вже звикли до тонких шовкових панчішок. Вільяма Лі відмовили в патенті, але він не образився і придумав машину для в'язання шовкових панчіх. Але англійській королеві не сподобалася і ця машина. Вільяма Лі перебирається у Францію до двору Генріха IV, де під заступництвом короля в Руані налагоджує виробництво панчіх. Хоча це виробництво не набуло поширення і після смерті короля зовсім заглохло, Вільяма Лі по праву вважають засновником французької текстильної промисловості.

• Зробивши повний оберт еволюції — від коротких до дуже довгих і знову до коротких, шкарпетки набирають свого початкового вкороченого вигляду за часів Першої світової війни з банальної причини — економії сировини.

• Якщо шкарпетки в ХХ-му столітті були з бавовни і вовни, то тепер першість — за нейлоном. Винайдені в 1937 році синтетичні волокна представлені на ярмарку в Нью-Йорку як «нейлон».

• Еволюція шкарпеток ще не завершена. В Японії вигадали мікроволокна, з яких можна робити повітропроникний текстиль. У Каліфорнії винайшли хлоровані шкарпетки (хлор у тканині вбиває бактерії). А для тих, хто не бажає носити шкарпетки, які пахнуть громадським басейном, розроблені ароматизовані. Стийкий запах морської свіжості і свіжоскошеної трави — для чоловіків, аромат лаванди — для жінок. Одна західна фірма придумала шкарпетки, які пропускають піт зі шкіри на свою поверхню, звідки він швидше випаровується. Ще один винахід: шкарпетки з додаванням тефлону. Але скоро світу відкриється вражаюче досягнення науки — біосинтезовані шкарпетки. Спеціально виведені мікроорганізми синтезують полімери високої якості і виробляють біологічний текстиль.

КУДИ МОЖНА ВІДВЕСТИ МАЛЮКА ДО ШКОЛИ

Розвиток ■ Організувати навчальний процес дошкільнятам, як радять психологи, потрібно так, щоб кожна дитина могла опанувати програму відповідно до своїх здібностей

НАТАЛІЯ БУРЛАКУ, 0-97-445-82-67,
NATALIYA.BURLAKU@GMAIL.COM

Ранній вік — чи не найвідповідальніший період у житті дитини, оскільки в цей час закладається фундамент майбутньої особистості, формуються основи фізичного та психічного здоров'я.

Дехто з батьків воліє не завантажувати малюків до школи. Мовляв, нехай підросте, набереться сил, пограється, а там уже видно буде. Інші уже в ранньому віці хочуть відкрити в дитині якийсь талант, скерувати невичерпну дитячу енергію в продуктивне русло.

Аби і корисно, і недорого

Тернопільянка Ірина Клак з дитинства займається танцями, тому і свою донечку Ладу уже змалечку почала привчати до них. У 3,5 роки дівчинка почала ходити на бебі денс.

— Чи то вік був ще ранній, чи то група завелика, чи непрофесійне викладання, але заняття не дали очікуваного результату, — розповідає жінка. — У чотири роки ми почали займатись гімнастикою в спортивній школі на Острозького. Я задоволена. Заняття тривало півтори години, без батьків. Завдяки ним діти ставали гнучкими і дисциплінованими. Шпагат, мостик, кувирки, прес — уся база. Навіть якщо дитина в подальшому не буде професійною спортсменкою, я раджу починати саме з гімнастики. Ще через півтора року ми почали займатись у групі аероденс/дитячий спорт.

З початком навчання у школі Лада пішла на сучасні танці у студію денс лайф, а також почала відвідувати студію східних танців.

— Діти не знають ще, чого вони хочуть, я не могла вирішити за неї, тому пробували все. Зараз, коли навантаження в школі зросло, довелося вибирати між захопленнями. Тож залишилися східні танці і шкільні — денс лайф.

Синові тернопільянки Анни Іванюк чотири з половиною роки. Останній тиждень-два жінка активно шукає, куди б відвести свого малюка на заняття.

— Є безліч приватних студій, де можна займатись конструюванням, малюванням чи танцями,

усі вони — платні, — розповідає вона. — Від знайомих чула про заняття гімнастикою для чотирирічок у спортивній школі, але там групи і так переповнені. Пропонують заняття лише у вівторок та четвер — о 13.00. Це взагалі абсурд! Адже в цей час малеча — у дитсадку, а батьки — на роботі. Відвести дитину на гімнастику — означає весь день зіпсувати.

Про додаткові заняття для дошкільнят у гуртках та їхню вартість дізнавались журналісти "RIA плюс". Міні-клуби, назвемо їх так умовно, кличуть до себе хлопчиків та дівчаток, починаючи уже з півтора-дворічного віку. І умови також пропонують різні — заняття у зручній для батьків час, різну цінову політику. Майже всі пропонують пробне заняття, яке зазвичай дешевше, ніж стандартне. Подекуди воно взагалі безкоштовне.

Енергійних і дуже допитливих малюків або ж навпаки — занадто закомплексованих діток до себе на заняття запрошує центр дитячого розвитку "Класики" (вул. Пушкіна, 4, музична школа №2).

— До п'яти років діти володіють лінгвістичною геніальністю, вони можуть запам'ятовувати до 20-30 нових слів на день, тому легко засвоюють іноземні мови

Тут діткам пропонують поринути у чарівний світ музики, вивчати англійську мову чи опанувати ази акторської майстерності.

— Заняття з англійської для дошкільнят проводимо у вівторок та п'ятницю, початок — о 16.40, — розповідає адміністратор пані Наталія. — У нас також є група підготовки до школи, де вчитель початкових класів працює з вихованцями для розвитку їхнього уявлення, мислення, творчих здібностей. Одне заняття коштує 40 гривень, пробне — лише 20. Заняття з музики — індивідуальні для кожної дитини, їхня вартість — 50 гривень. Учитель му-

У студії дитячої творчості "Палітрія" дітки малюють, роблять аплікації, цікаві композиції і ліплять з різного матеріалу — пластиліну, тіста, глини тощо

силь спочатку послухати малюка, щоб визначити, чи буде це йому цікаво.

Малювання — від 30 гривень

Якщо дитина любить чи хоче навчитись малювати, її чекають у студії дитячої творчості "Палітрія" (вул. 15 Квітня, 15). Набирають групи уже з трирічного віку.

— Заняття проходить двічі на тиждень: у середу і суботу або неділю. Вартість одного — 35 гривень, якщо приходить двічі на тиждень — то 30, — говорить керівник Ілона Шандрук. — На кожне заняття ми готуємо іншу тему. Малюк зможе освоїти різні напрямки образотворчого мистецтва — рисунок, живопис, композиції і скульптури. Також робимо різні предметні композиції, а ще займаємось ліпкою — із солоного тіста, пластиліну, глини тощо.

Допоможуть батькам співпрацювати з дитиною як на заняттях, так і в повсякденному житті у центрі раннього розвитку "Чомучка" (вул. Київська, 42). За словами адміністратора Ірини Рацкевич, розвиваючи заняття для малюків тут уже з 2 до 6 років.

Комплекс занять, спрямованих на загальний розвиток дитини, передбачає навчання грамоти, розвиток мовлення, ознайомлення з початковими математичними поняттями, малювання, ліплення, аплікація, робота з природним матеріалом, формування правильної мови, розвиток пам'яті, логічного мислення, формування етичних норм та естетичного смаку. Заняття проводять два рази на тиждень: вівторок і четвер; середа і п'ятниця; субота і неділя. Абонплата за вісім занять — 330 грн.

— До п'яти років діти володіють лінгвістичною геніальністю, вони можуть вивчати близько 20-30 нових слів на день, тому в нашому центрі є заняття з вивчення англійської мови, — розповідає пані Рацкевич. — Вони проходять у цікавій формі, матеріал підібрано у вигляді коротких діалогів, коміксів, лічилок, пазлів та ребусів. Абонплата за вісім занять — 220 гривень.

У студії творчості центру "Чомучка" вивчають ази ліплення, флористики, аплікації, паперопластики, орігамі, квілінгу, витинанки, малювання в різних техніках та інше.

Лада Клак займається танцями з трирічного віку. Дівчинка пробує себе у різних танцювальних напрямках, бере участь у показових виступах

КЗ ТМР «Центр творчості дітей та юнацтва» виховує та розвиває творчі здібності більше двох тисяч юних тернопільян. Його вихованці з концертно-мистецькою програмою відвідують різні міста України і світу, беруть участь у всеукраїнських та міжнародних конкурсах. А головне — педагоги тут працюють на безкоштовній основі. Батькам пропонують сплатити лише разовий благодійний внесок.

КЗ ТМР «Центр творчості дітей та юнацтва» розташований у чотирьох приміщеннях. Основне з них — офіс та відділ організаційно-методичної роботи, народний театр пісні «Співаночка», ансамбль «Росинка», гурт скрипалів, «Школа раннього естетичного розвитку «Зернятко», гурток з образотворчого мистецтва та інші творчі об'єднання працюють у центрі міста — на вул. Грушевського, 2 (за ЗОШ №4). Один із філіалів розташований на вул. Лесі Українки, 16. Туристсько-краєзнавчу роботу з учнями проводять на вул. Нечая, 4. Найбільший філіал розташований на вул. Купчинського, 3, що у мікрорайоні «Сонячний». — З чотирьох років ми наби-

раємо малюків у школу раннього естетичного розвитку. Тут вчителі проводять цілий комплекс занять: з математики, англійської мови, хореографії, вокалу, малювання, розвитку мовлення, — розповідає методист "Центру творчості дітей та юнацтва" Галина Додик. — Заняття проходять двічі на тиждень, як правило, у вечірній час.

Щоб дитина могла відвідувати цей заклад, батьки повинні написати у травні заяву. А навчальний процес розпочинається у вересні.

Для рухливих і непосидючих діток, які люблять спорт і руханку, у приватних клубах можна знайти танцювальні гуртки та спортивні секції. Для прикладу, у клубі "Фітнес-хаус" для дошкільнят є напрямок — дитячий спорт. Він включає елементи гімнастики, танці, силову частину, вправи для запобігання розвитку плоскоступності. За два заняття на тиждень — у суботу та неділю — батькам доведеться викласти 210 грн. Є для малечі тут і заняття з сучасних танців, які включають елементи акробатики та гімнастики. Кошують вони 190 грн.

Отже, вибір є, було б ще бажання та гроші на заняття.

КОМЕНТАР

Антоніна БОГАЧУК (26 р.), психолог

— Додаткові заняття для дошкільнят не те що зайві, а навпаки — дуже потрібні. Особливо ті, які спрямовані на розвиток дрібної моторики. Ліплення, виготовлення композицій з підручних матеріалів позитивно впливають на загальний розвиток малечі. Недаремно кажуть, що розум

дитини зосереджений на кінчиках пальців. При можливості батьки самостійно можуть займатись з дитиною, але коли їхній графік надто напружений, гуртки чи секції стануть у нагоді. Годинка-дві занять на тиждень — на користь і малюкові, і батькам. Діти в такому віці ще не завантажені уроками, тому можуть відвідувати гуртки. А от графік та навантаження для першачків я радила б переглянути. Тут, навпаки, потрібно зменшити навантаження, дати дитині час адаптуватись до школи та навчальної програми.

ХОЧУТЬ СТВОРИТИ ШКОЛУ ДЛЯ ХВОРИХ

Важливо ■ Хворі на вірусний гепатит С часто змушені лікуватися власним коштом. Крім того, їм потрібна психологічна допомога та можливість спілкуватися з такими ж хворими, як вони

ДІАНА ОЛІЙНИК, 0-67-346-52-39,
 DIANA.OLJNYK@GMAIL.COM

У 2011 році тернопільянину Олегу Мартинюку діагностували вірусний гепатит С. Чоловік — юрист, який багато років мав приватну практику. Він створив громадську організацію хворих на цю недугу, щоб допомагати і підтримувати інших та відстоювати потреби пацієнтів на державному рівні. Саме завдяки громадським організаціям кілька років тому прийняли держпрограму боротьби з вірусними гепатитами.

Зараз «Іскра надії» налічує 48 осіб. Вона об'єднує як тернопільчан, так і жителів Тернопільської області, Чернівців, Луцька, Львова. Тут не відмовлять і таким хворим, у яких є й інші гепатити.

— Ми — така пацієнтська організація, яка створювалася не під програму чи проект. Ми створили своє об'єднання відповідно до проблеми, — розповідає голова Тернопільської обласної громадської організації хворих на вірусний гепатит С «Іскра надії», член Громадської ради при департаменті охорони здоров'я Олег Мартинюк. — Статистика, яку подає МОЗ, на порядки на відпадає дійсності. В області зареєстровано 648 хворих на гепатити В і С, а за статистикою — це 3% від населення, тобто десь 30000 хворих.

Проблеми таких пацієнтів у тому, що державних коштів виділяють мізер і хворі змушені лікуватися своїм коштом, — розповідає Олег Мартинюк. — Торік ліків ми не отримували. Люди ризикують, їдуть в Індію, Єгипет, щоб купити дешевші ліки. Навіть люди, яким пощастило пролікуватися за кошти держпрограми, змушені витратити немало коштів на інші препарати — гепатопротектори тощо. Бо вбити вірус — це одне, а відновити печінку — от що головне. Проблеми таких пацієнтів не лише фінансові, їм потрібна допомога психологів, а часто і психіатрів.

— Що таке гепатит? Це запалення печінки. От, наприклад, коли у вас ГРВІ — ви багато напружуєтесь? — каже співрозмовник. — Щось схоже відчуває і хворий на гепатит. Ще до обіду працездатність більш-менш, а потім відбувається інтоксикація організму. Адже печінка — це фільтр, і коли він забивається, стає важко. Треба і під крапельницею постійно лежати, і приймати гепатопротектори, щоб зменшувати інтоксикацію організму. Через це формується купа комплексів. Бо що таке вірус? У результаті хронічного запалення виникає фіброз, через нього з'являється цироз, потім — рак і все. І в людини з'являється відчуття провини й безвиході.

Голова ГО «Іскра надії» Олег Мартинюк сподівається, що місцева влада дослухається до проблем людей, хворих на гепатит С

Крім того, лікування специфічними ліками дуже своєрідне і на кожен організм діє специфічно, продовжує Олег Мартинюк.

— Ви бачили, як ламає наркоманів? Щось схоже відбувається під час лікування пегельованими інтерферонами у хворих на гепатит С. Це схоже на «ломку» — болять м'язи, суглоби, — розповідає він. — Потім організм при звичається, але спочатку усе надзвичайно важко: випадає клопцями волосся, зникає апетит, є величезна втрата ваги. Людина, яка важила 100 кг, після лікування важить 50-55 кг. Найгірше — це депресія. Навіть доходить до суїцидальних думок. І в цей період потрібно, щоб

хтось був поруч. Буває так, що хворому важко поділитися своїми переживаннями навіть із кимось із сім'ї. Другий момент — відчуття провини, мовляв, от чоловік заразився. Є в нього жінка, діти, а купа грошей йде на його лікування. Лише ін'єкційні наркомани знають, на що йдуть. Таких нехай 10%. А переважна більшість людей отримали вірус там, де вони цього не сподіялися.

Тому Олег Мартинюк хоче створити школу для хворих на вірусний гепатит С, де люди могли б спілкуватися з лікарями, іншими хворими на цю недугу.

— Ми хочемо організувати школу, де були б задіяні інфекціоністи,

психологи, психіатри. Краще, якби це були медичні психологи. І головне, щоб самі хворі мали можливість спілкуватися між собою, — розповідає активіст. — Колись ми мали малесеньке приміщення в колишньому готелі «Україна». Але зараз його немає, бо немає можливостей його фінансувати. Ми неодноразово зверталися до місцевої влади, щоб нам виділили приміщення у місті. Не в лікарні, бо не кожен хворий хоче афішувати свій діагноз. Та з 2013 року це питання не вирішують. Проте ми сподіваємося на успіх, бо досвід такої роботи в Україні є, щоправда, для хворих на інші захворювання.

Лікування гепатиту С обходиться у 200 тисяч на рік

ДІАНА ОЛІЙНИК, 0-67-346-52-39,
 DIANA.OLJNYK@GMAIL.COM

Щоб безкоштовним лікуванням охопити в області 618 осіб, хворих на вірусні гепатити, необхідно 124 млн грн. А весь бюджет галузі охорони здоров'я Тернопільської області на 2016 рік складає мільйон гривень.

Медики зазначають, що щороку зростає захворюваність на вірусні гепатити. Ця підступна хвороба маскується під інші захворювання, і виявити її надзвичайно важко. Для цього потрібні спеціальні аналізи на маркери вірусних гепатитів. Загалом в Україні є більше 73 тисяч хворих на гепатит С.

— У Тернопільській області загалом на вірусні гепатити хворіють 618 осіб, з них гепатит С мають 464 пацієнти, на гепатит В хворіють 111 осіб. Міксінфекцію — одночасно гепатит В і С — мають 43 хворих, — повідомила під час прес-конференції з приводу діагностики та лікування хворих на вірусні гепатити В і С на Тернопільщині заступник директора департаменту охорони здоров'я обласної адміністрації Лідія Чайковська. — Лікування цих хворих дороге. За витратністю воно стоїть на другому місці після лікування онкохворих. Лікування одного хворого на гепатит С обходиться

в 200 тис. грн на рік. Щоб охопити в області безкоштовним лікуванням 618 осіб, необхідно 124 млн грн. А весь бюджет галузі охорони здоров'я краю на 2016 рік складає 1 млн грн. Сьогодні виділених державою і облрадою коштів недостатньо.

У 2014 році започаткована держпрограма з профілактики, діагностики та лікування вірусних гепатитів. За нею у 2014 році Тернопільщина отримала медикаментів на суму 371 тис. грн, у 2015 — на 585 тис. грн, і на 2016 очікують отримати ліків на 1 млн грн. Обласна рада за ці роки виділила у 2014-50 тис. грн, у 2015-150 тис. грн, на 2016-300 тис. грн, на які закупили потрібні хворим препарати, вакцини для груп ризику, ліки для учасників АТО і тест-системи для обстеження вагітних на маркери гепатиту В і С.

— Держпрограму протягом минулих двох років виконували лише на 20-25%, — каже голова громадської організації пацієнтів, хворих на вірусний гепатит С, «Іскра надії» Олег Мартинюк. — Це означає, що програму виконували вибірково — лише на закупівлю препаратів для лікування. Решту заходів, передбачених програмою, не фінансували і її не виконували. На виконання програмних завдань з обласного бюджету не надійшло

ні копійки. Ми з іншими пацієнтськими громадськими організаціями добивалися, щоб Міністерство охорони здоров'я внесло бюджетну пропозицію щодо фінансування закупівлі ліків. Ця пропозиція відображала потребу фінансування розміром 1 млрд 300 млн грн, а Мінфін виділив лише 126 млн грн на закупівлю ліків. Це означає, що з десяти хворих ліки отримає лише один.

Днями за підтримки фондів «Альянс громадського здоров'я» та «Відродження» відбулася всеукраїнська акція «Гепатит С: гра на виживання», щоб привернути увагу громадськості до проблем хворих на вірусні гепатити. У Тер-

нополі біля будівлі обласної адміністрації працювала «Мобільна амбулаторія», де охочі отримували фахові консультації щодо діагностики та лікування вірусного гепатиту С, а також отримували бланки зі знижками для обстеження.

Представники громадських організацій зазначають, що масштаби проблеми набагато більші і що хворих у нас більше в рази порівняно з офіційною статистикою. За їхніми словами, поширення епідемії вірусного гепатиту С в Україні не уникає, якщо й надалі бути байдужими до свого здоров'я та всеукраїнської проблеми забезпечення діагностики і лікування ВГС для уразливих груп та населення

загалом. Хоча б частково вирішити проблему допоможуть міжнародні благодійні фонди.

— Міжнародний фонд «Альянс громадського здоров'я» до кінця року готовий виділити кошти на лікування двох тисяч пацієнтів з вірусними гепатитами, забезпечити їх життєво необхідним препаратом, — зазначила керівник Громадської організації «Джерела» Тетяна Козарецька. — Але потрібне і збільшення державного фінансування на потреби цих хворих. Ми разом з медиками виступаємо за збільшення фінансування хворих на вірусний гепатит, щоб в бюджети заклали ті кошти, які потрібні для їх лікування.

Вірусні гепатити

* ЗА ІНФ. ОБЛАСНОГО ІНФЕКЦІОНІСТА ОЛЕНИ ГЕРАСИМЕНКО ТА «ЦЕНТРУ ЗДОРОВ'Я»

Різновиди гепатиту	Що уражає	Як запобігти
Гепатит А Гепатит Е	Печінка, рідко селезінка	Специфічна профілактика гепатиту А — вакцинація. Аби не заразитися — не користуватися речами хворого; оберегатися від мух їжу, мити овочі і фрукти, ошпарювати їх окропом; пити чисту воду; мити руки після відвідування вбиральні та перед їдою.
Гепатит В Гепатит С Гепатит D	Печінка, селезінка, центральна нервова система	Специфічна профілактика гепатиту В — вакцинація. Від вірусів гепатиту С і D вакцини поки що немає. Аби не заразитися, слід уникати випадкових сексуальних контактів без презерватива. Не користуватися речами хворого — ножиці, ніж, гребінець, рушник, мочалка, носовичок, постіль. Усі медичні і косметологічні маніпуляції (ін'єкції, переливання крові, татування, пірсинг, обрізання, стрижка, манікюр, педикюр, проколювання вух, гоління) проводити лише в закладах, де дотримуються умов стерилізації чи використовують одноразові інструменти.

ЯК ЦЬОГОРІЧ ШКОЛЯРІ ЗДАВАТИМУТЬ ЗНО

Оцінювання

Кожен учасник ЗНО має право скласти тести не більше як із чотирьох навчальних предметів з переліку. Графік та процедуру можна дізнатись на офіційному сайті Українського центру оцінювання якості освіти

НАТАЛІЯ БУРЛАКУ, 0-97-445-82-67,
NATALIYA.BURLAKU@GMAIL.COM

Терміни, процедура, етапи реєстрації, учасники основної і додаткової сесій, державна підсумкова атестація у формі ЗНО, а також інші питання, що стануть у нагоді випускникам, батькам та особам, які, бажають стати студентами у 2016 році, обговорили 18 квітня під час чату.

Нагадаємо, що тема можливих ускладнень в організації та проведенні зовнішнього незалежного оцінювання у 2016 році набула актуальності після вилучення правоохоронцями обладнання Українського центру оцінювання якості освіти. Відсутність об'єктивної інформації, обмежений час у фахівців для підготовки сертифікаційних робіт, відтік професійних співробітників тощо ставлять виклик перед системою ЗНО.

Під час прямого ефіру представники управління освіти і міськради, методичні працівники та вчителі шкіл дали відповіді на найбільш питань, що виникають в учнів, батьків і вчителів щодо можливості якісного проведення ЗНО у 2016-му.

Методист Тернопільського комунального методичного центру науково-освітніх інновацій та

Під час прямого ефіру фахівці ще раз озвучили основні правила участі випускників шкіл у зовнішньому незалежному оцінюванні

моніторингу Андрій Трофимчук наголосив, що у 2016 році для вступу до вищого навчального закладу (ВНЗ) абітурієнти подають сертифікати ЗНО лише 2016 року. Кожен учасник оцінювання має право скласти тести не більш як із чотирьох предметів з визначеного переліку (див. довідку).

Детальніше ознайомитись із програмою оцінювання можна на сайті Українського центру оцінювання якості освіти: <http://testportal.gov.ua>.

Переклад завдань сертифікаційних робіт зовнішнього незалежного оцінювання 2016 року з історії України, математики, біології, географії, фізики, хімії здійснив кримськотатарською, молдовською, польською, російською, румунською та угорською мовами. Таку інформацію знаходимо на офіційному онлайн-ресурсі Центру.

Для усіх випускників старшої школи загальноосвітніх навчаль-

них закладів 2016-го результати зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури зараховуватимуть як оцінки за державну підсумкову атестацію. Це визначатимуть на основі кількості балів, набраних за виконання завдань лише з української мови. Як оцінки за державну підсумкову атестацію зараховуватимуть і результати ЗНО з математики або історії України за період ХХ-початок ХХІ ст.

Для визначення результатів ЗНО-2016 з кожного предмета абітурієнтам встановлять «пороговий бал». Учасники тестування, які не подолають «пори», не зможуть використати результат ЗНО з цього предмета для вступу до ВНЗ. Усі абітурієнти, результати яких будуть не нижчими від «порогового балу», отримають оцінку за шкалою 100-200 балів та матимуть право взяти участь у конкурсному відборі при вступі на навчання.

ДОВІДКА

Телефон інформаційної підтримки Українського центру оцінювання якості освіти: 0-44-486-09-62.

Івано-Франківський регіональний центр оцінювання якості освіти. Регіони обслуговування: Івано-Франківська, Чернівецька, Закарпатська, Тернопільська області.

Поштова адреса: вул. Бандери, 1, Івано-Франківськ, 76018, тел.: 0-342-75-09-75. Mail: rc.if@testportal.com.ua.

ГОСТЯМИ ПРОГРАМИ БУЛИ:

- Директор міської ЗОШ №13 Руслан Вавричук.
- Заступник директора з навчально-виховної роботи міської ЗОШ №27 Ярослава Собко.

Що потрібно знати випускникові?

Кожен учасник ЗНО має право скласти тести не більш як із чотирьох навчальних предметів з переліку:

Українська мова і література
Історія України
Математика
Біологія
Географія
Фізика
Хімія
Англійська мова
Іспанська мова
Німецька мова
Російська мова
Французька мова

Графік здачі ЗНО

Основна сесія:

5 травня - українська мова і література
11 травня - математика
13 травня - історія України
3 червня - російська мова
6 червня - іспанська мова
7 червня - англійська мова
8 червня - німецька мова
9 червня - французька мова
10 червня - біологія
13 червня - фізика
15 червня - географія
17 червня - хімія

Додаткова сесія:

14 червня - українська мова і література
16 червня - математика
21 червня - історія України
22 червня - російська мова
23 червня - англійська мова
23 червня - іспанська мова
24 червня - німецька мова
24 червня - французька мова
29 червня - біологія
30 червня - фізика
1 липня - географія
4 липня - хімія

- Методист Тернопільського комунального методичного центру науково-освітніх інновацій та моніторингу Андрій Трофимчук.

НАЙЦІКАВІШІ ВІДГУКИ З САЙТУ [HTTP://TE.20MINUT.UA/10496047](http://te.20minut.ua/10496047)

Анонім

Скільки тепер коштують заняття з репетитором?

Руслан Вавричук

Вчитель зобов'язаний викласти навчальну програму так, щоб розглянути весь обсяг матеріалу, винесений на ЗНО.

Що стосується репетиторства, важко сказати. На рівні розмов мені відомо про плату за заняття – у межах 100 грн. Але все ж таки я схилиюсь до того, що учень може обійтись без репетитора. Для прикладу, минулого року в нас був випускник, який без допомоги репетиторів здав ЗНО і набрав 198 балів. Він уважно слухав на уроках, вчився вдома. Тому, як на мене, наявність репетитора не є успішною базою для здачі ЗНО. Усе залежить від бажання учнів та їхньої успішності.

Тернополянка

Чи підлаштована програма у

школах для здачі тестів на ЗНО?

Ярослава Собко

Цілком. Діти, які бажають вчитись, вчаться. У нашій школі був один хлопчик, який багато часу приділяв футболу та спорту взагалі, будучи золотим медалістом. Він успішно здав ЗНО. Школярі, які мають хорошу успішність за навчальною програмою, можуть цілком обійтись без репетиторів.

Нині, до речі, при вищих навчальних закладах проводять різноманітні курси з метою підготовки до ЗНО.

Від редакції

Можливо, вчителі у школах якось більше адаптують дітей до здачі ЗНО: дають завдання в тестовій формі, знайомлять із процедурою здачі оцінювання тощо?

Ярослава Собко

Звичайно, починаючи з 5-го класу, ми вже практикуємо вико-

нання завдань у тестовій формі. Наші вчителі української мови склали спеціальні посібники з української мови, де завдання розроблені у вигляді тестів. Таким чином ми знайомимо учнів із процедурою здачі ЗНО.

Руслан Вавричук

Більшість завдань нині вчителі подають у тестовій формі. Ми у своїй школі намагаємось запровадити систему комп'ютерного тестування.

Анонім

На скільки учні шкіл готові до здачі ЗНО? Які труднощі ви бачите?

Андрій Трофимчук

Мені важко сказати. Охочі вже здавали пробне тестування і могли побачити свій результат. Хоча насправді завдання, винесені на пробне оцінювання знань, як правило, легші, ніж ті, які будуть на ЗНО.

Руслан Вавричук

Одна проблема – це хвилювання дитини. Через це навіть успішні учні не завжди показують необхідний результат.

Марія

Розкажіть детальніше про пробне оцінювання.

Андрій Трофимчук

Є спеціально визначені центри, де відбувається тестування учнів. Основна мета – ознайомлення учнів із процедурою проведення ЗНО.

Дитина, яка проходить пробне тестування, психологічно більше готова до здачі тестів, адже вже знає, що і як потрібно робити.

Анонім

Як здаватимуть ЗНО ті, хто з якихось причин не зможе потрапити на перше оцінювання? Чи будуть перездачі? Як вони проходять? Що потрібно, аби підтвердити вагомість причини?

Андрій Трофимчук

Звичайно, будуть. Але для того, щоб потрапити на додаткову сесію, потрібно надати документи, які підтверджують поважність причини. Якщо її немає, а учень, скажімо, пропустив здачу обов'язкового ЗНО з української мови, він уже не має права вступати у ВНЗ цього року.

Якщо інший предмет, то в нього звужується коло предметів, а відповідно, і вибір майбутньої професії. Детальніше ознайомитись із графіком основної та додаткової сесій можна на сайті Українського центру оцінювання якості освіти. Там і вказані графіки, коли можна подавати заяви для реєстрації на додаткову сесію.

Приклади заяв також можна знайти на цьому онлайн-ресурсі. Пакет усіх необхідних документів потрібно надіслати до Регіонального центру. У нашому випадку це Івано-Франківськ.

facebook

ВОЛОДИМИР КУХАР, СТАРШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ,
ЗАСТУПНИК КОМАНДИРА РОТИ:

— Верховна Рада затвердила найслабший уряд в історії України, причому вперше в історії — недоукомплектований. Особисті амбіції, вузькі групи та корпоративні інтереси, некомпетентність у ввірених сферах

перемогли здоровий глузд. Про яку довіру і про яку нову якість може йти мова — це хіба тим, хто видає бажане за дійсне, або є особисто зацікавленим, може бути відомо. Це розвиток кризи.

facebook

ЛІЛЯ БЕРНИК,
БЛОГЕР:

— З серії про школу. Розмовляла вчора з однією мамою і однією бабусею (діти в 1-му класі) і зачепили тему поліцаїв в школі. На почуті інформацію обоє сказали «ура». А далі кожен почав жалітися, що ж в тій школі не так: діти ганяють в коридорах (жах, тре поліцію), ховають щоденники, кричать... На те, що це природна реакція дитини, яка 45 хвилин сиділа і практично не рухалася, — так має бути...

таку інформацію отримували). В одній школі зразу сказали, що задавати будуть, але не домашнє завдання, а «повторення вивченого на уроці». Батьки зразу все зрозуміли, діти не дуже. Коли, отримавши ДЗ, діти питати в мами, мовляв, як так, то відповідь була: «Так тре, пиши».

Тоді зайшла мова про дитячу брехню — як то в першому класі діти швидко вчаться придумувати брехню і ситуації, щоб не робити домашні завдання. З розказаного я побачила ситуацію так. На початку навчання в кожній школі (в першому класі) сказали, що «домашки» в першому класі нема і не буде. Сказали не лише батькам, але й дітям (не знаю, чи то говорилося в всіх школах, а оці двоє

При цьому в розмові зі мною мами обурюються, що ДЗ дуже багато і діти дуже мучаться. Коли я наівно запитала: «А якщо не робити?», на мене подивилися, як на першокласника, і так серйозно пояснили, що до такого з першого класу привчати не можна, як і не можна вчити брехати. Але коли якісь перевірки, діти в один голос мають казати, що ДЗ їм не задають — і це брехнею не вважається. А коли дитина ховає щоденник чи зошит, щоб не робити домашнє завдання, — то це страшна брехня, і за таке навіть поліцією варто лякати.

facebook

ВОЛОДИМИР МОРОЗ,
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР «РІА ПЛЮС»:

— Автобус маршруту «Вінниця-Хмельницький»: до якогось із місцевих містечок їде жінка з дитиною місяців 8-9. Дитина крутиться. Жінка дає їй сухарик з смаком бекона. Кажу, що не варто, бо будуть проблеми зі здо-

ров'ям. У відповідь: «Вона ж не їсть, а смочче!» Ну розумію, батьки у сім'ях не вчать, бо їх не вчили. Але пора уже у школах прищеплювати повагу до свого здоров'я, а не тільки до алгебри і їжі...

facebook

НАТАЛІЯ ФЕДОРЦІВ,
ЖУРНАЛІСТ:

— Коли раптом опиняєшся в пустелі... ні — у дрімучому лісі, і блуд водить тебе між трьома соснами, катуючи питаннями штабу «Чи там я, де маю бути?», «Чи достатньо роблю?» і всіма цими тайм-менеджментами-пі-

рамидами Маслоу-законами Пареро-більше-краще-вище, і десь удалині перегукуються 100 найкращих тернополян, а ти — в трьох соснах, і ходиш по колу — дуже добре згадати, що Ісус на землі був теслею.

facebook

ІГОР ГОСПОДАРСЬКИЙ,
ЛІКАР, ВИКЛАДАЧ:

— Дуже сумно. Насправді навіть у Тернополі відчувається подих цієї мовної шизофренії, коли у центрі міста підлітки з навколишніх сіл видають щось на зразок: «Але у фільмі об'єкти сі розворачували!»

А потім приїжджаєш на фахову конференцію, де російськомовні колеги з Києва чи Дніпропетровська з трибуни промовляють псевдоросійським суржиком у стилі «у нас

на районі»... Але що там медики, журналісти на «Інтері» розмовляють такою страшною і скаліченою російською, що аж мороз іде поза шкірою. Тому й запрошують «із Маскви» телеведучих, щоб хоч якимось «приабіщица к істокам». Мовна шизофренія насправді не вигідна жодній із мов. Так само вона не свідчить про політкоректність передачі, телеканалу чи ведучого.

Колонка
Олександра
ВІЛЬЧИНСЬКОГО

Шотландія

Тепер уже можна зізнатися, що кілька моїх попередніх колонок були написані задалегідь. Бо ж і Рябчук, і Андрухович в один голос попереджали, що у тому середньовічному замку Хотхорнден, де я цілий місяць маю мешкати, Інтернету може не бути. Так воно й виявилось. Засновники цієї стипендії, під патронатом Едінбурзького університету, справді подбали, щоб нашого брата-письменника нічого не відволікало від втілення творчих проектів.

Та вихід завжди є, і для вільного доступу до Інтернету, як з'ясувалося, достатньо було лише записатися в бібліотеку сусіднього із замком села. По-їхньому села, а по-нашому, то такого собі ошатного містечка. Сам запис, до речі, тривав менше п'яти хвилин, щоправда, пройти треба було кілометрів зо два, але прогулянки на свіжому повітрі ще нікому не шкочили.

Отож, думаю, до своїх шотландських вражень у майбутньому ще буду повертатися не раз, а поки що лише одне спостереження. Звідси, здаючи, Україна здається ще дорожчою серцю, але ще вразливішою, ніж зблизка. І зовсім вже безглуздом виглядає усе це мишаче вовтузіння наших політиків і, як наслідок, — постійне топтання на місці. І ще — шотландці, та й загалом британці в переважній більшості добре поінформовані і про нашу Революцію, і про війну, і про Крим з Донбасом, і про корупцію, і ще трохи про киявське «Динамо». Натомість українська культура для них поки що terra incognita.

Звичайно, місяць — це надто мало, щоб вивчити іншу країну, але щоб бодай трохи зрозуміти й назавжди полюбити — цілком достатньо.

Колонка
Ірина
ЧУЙКО

3 народженням!

Квітень — пора розквіту всього природного! Не знаю, чи то тільки мені так здається, чи ще комусь, а може, то потихенько старість до мене підбирається. Може, то щось глобально змінилось в навколишньому середовищі, але в останнє десятиліття не відчуваю справжнього запаху приходу весни. Не раз у пам'яті виринають картинки. Яскраве сонечко високо в небі, такому блакитному-блакитному, що аж серце, немов чаша по вінця, наповнюється тою благодатною Небесною блакиттю! Тане сніг і біжать дорогами й стежками веселі струмочки, а в повітрі свіжий і цілющий запах Весни, що аж паморочиться в голові. Згодом розквітають проліски, первоцвіти, а тоді почергово починає квітнути все інше. Тепер усе швидко якимось і майже одночасно піднімаються з землі й проліски, примулки, гіацинти, нарциси, тюльпани, кульбабки й навіть барвінок... Не встигаю намілюватися вдосталь усім, як миттю квітнуть півонії й осипається бузок. І літо теж якесь не те. Напевно, тільки в мене все якимось прискорено відбувається. Та знову не про це, що хотіла сказати. У мене дуже багато іменників, які народилися саме в квітні. Ярослав Злонкевич і його дружина Юлія Миколаївна, подруга дитинства Марія Федоришин, шкільна подруга Світлана Третьак, подруга по творчості Наталя Гаврилюк, колега по роботі Марія Сампара. Головне, що моїй виховательці, ще з дитячого садочка, Чернецькій Галині Георгіївні 5 квітня виповнилось 80 років! Звісно, я її привітала. Зичу здоров'я їй і ще багато-багато приємних і щасливих років життя. Щиро вдячна їй за те, що вона в мене вклала, будучи моєю вихователькою!

Зворотний бік політкоректності

ІГОР ДУДА

Можливо, це і не найгостріша проблема для нашого суспільства, та все ж... Недавно знайомий розповів, що до темношкірих студенток, які винаймають квартиру поруч із його помешканням, часто навідується їхні співвітчизники. Як результат — ще донедавна тихий будинок поступово перетворюється на місце колоритного африканського карнавалу. Мешканці від цього, звісно, не в захваті...

Останнім часом часто доводиться чути про політкоректність. Що ж це таке? Якщо сказати зовсім прямо, то реально вона означає заборону називати речі своїми іменами, говорити неприемну правду, якщо це може «різати слух» представникам якоїсь меншини. І, як не крути, є розплата імперій та метрополій за колоніальне або рабовлас-

ницьке минуле. У США вже вирости цілі покоління афроамериканців (будемо політкоректними!), які живуть винятково на далеко не жерцький welfare, тобто соціальну допомогу. І вважають це цілком природним, мовляв, нехай біла Америка розплачується з ними за

У Європі питання носити чи не носити дівчатам-мусульманкам хустку-хіджаб стає предметом розлогих дискусій. Цікаво, куди це все заведе Захід?

гноблення їхніх прапрадідів на плантаціях. Більше того, ота сама Америка доходить у своєму прагненні виглядати у расовому питанні «білою і пухнастою» (гм... білою?) до маразму, вилучаючи в деяких штатах зі шкільних програм роман М. Мітчел «Віднесені вітром». Ну, не

в'яжеться всесвітньовідомий твір з нинішніми уявленнями про оту саму політкоректність. Адже з нього виходить, що, по-перше, не всі плантатори американського Півдня були жорстокими рабовласниками. По-друге, між чорношкірими рабами і їхніми білими господарями

в'яжеться всесвітньовідомий твір з нинішніми уявленнями про оту саму політкоректність. Адже з нього виходить, що, по-перше, не всі плантатори американського Півдня були жорстокими рабовласниками. По-друге, між чорношкірими рабами і їхніми білими господарями

в'яжеться всесвітньовідомий твір з нинішніми уявленнями про оту саму політкоректність. Адже з нього виходить, що, по-перше, не всі плантатори американського Півдня були жорстокими рабовласниками. По-друге, між чорношкірими рабами і їхніми білими господарями

ТАТУ «ВДЯГАЮТЬ» НА ТІЛО, НАЧЕ ОДЯГ

Малюнки ■

Татування на жіночих і чоловічих тілах сприймають по-різному, хоча сучасний світ і диктує свої правила. Комусь це подобається, комуś — ні. Проте, як кажуть майстри, жінки ставляться до нанесення зображення більш виважено та свідомо

НАТАЛІЯ БУРЛАКУ, 0-97-445-82-67,
NATALIYA.BURLAKU@GMAIL.COM

Нині є багато варіантів для самовираження. Дехто йде значно далі — робить татування. Ці малюнки на тілі стають постійними супутниками життя.

Татування та їхнє значення у різних країнах відрізняється. Яскраво це видно на прикладі тюремних татувань і тих, які поширені в азіатських країнах.

Важливо ретельно проаналізувати значення малюнка перед тим, як майстер візьметься за голку. Одна справа, коли тату робить чоловік. Зовсім інша — коли наносити малюнок на тіло береться жінка. Сприйняття зображення у сильної та прекрасної статі різне.

В Інтернеті можна знайти чимало інформації про те, коли і звідки в жінок виникло таке жагуче бажання прикрашати своє тіло. Так, якщо вірити джерелам, жіночі татування отримали поширення в США в 1960-тих. Трохи пізніше прикрашати своє тіло малюнками почали європейські представниці прекрасної статі. У Радянському Союзі татування вважали непристойною прикрасою для дівчат, незважаючи на те, що релігійного підґрунтя цей факт не мав. На пострадянському просторі жіночі татування набули популярності в останні десять років. Наразі, як розповідають майстри у Тернополі, жінки прикрашають своє тіло малюнками набагато частіше, ніж чоловіки.

Звичне явище

Якщо колись панянок із татуванням зараховували до однієї із субкультур, то наразі ставлення до них лояльніше і толерантніше.

26-річна Олеся зробила татування кілька років тому. Тепер на правій лопатці красується її ім'я. Дівчина не вважає це чимось непристойним.

— Це моя маленька особливість, родзинка, — каже дівчина. — Я зробила тату не просто так, а довго до цього йшла. Наносити незрозумілий малюнок, який дивував би і мене, і сторонніх, не хотіла. А так маю невеличкий напис — нічого тут неадекватного не бачу. Тим паче, зараз уже світ відійшов від таких стереотипів, що татування у дівчини — це щось дивне. І жінки, і чоловіки — рівні у своїх правах.

На відміну від Олеси, 22-річна

Донині залишаються популярними японські та китайські ієрогліфи, які «набивають» майже на всіх частинах тіла

Софія переконана, що татування на тілі дівчини виглядає щонайменше недоречно.

— Це все одно, що взяти і поставити на собі тавро, наче на рабові, — вважає дівчина. — Кажуть, що це особливість, яка виділяє людину з натовпу. Але, як на мене, з натовпу повинно вирізняти щось інше, а не малюнок на тілі. Нині багато молодих людей наносять тату, навіть не розуміючи змісту картинок, а це на все життя. То, може, варто спочатку задуматися перед тим, як робити його?

Як не крути, але тенденція до зростання кількості охочих «набити» на собі малюнок шороку посилюється, зокрема і серед жінок.

Жінки більш відповідальні

Близько 70-80% клієнтів, які приходять робити тату, — жінки, розповідає майстер Роман Гонга. Це не означає, що лише представниці прекрасної статі хочуть прикрасити своє тіло. Просто вони більш відповідально ставляться до цієї справи.

— Чоловіки йдуть до знайомих, хтось сам щось пробує набивати, по-різному буває. А дівчата відповідальніші, вони хочуть, аби все було стерильно, професійно та якісно, — говорить Роман. — Жінки перебірливіші, вони завжди питають про смислове навантаження того чи іншого орнаменту, довго

обдумують, а потім приймають рішення. Яскраві, барвисті, витончені і по-справжньому красиві зображення не тільки не викликають зорового відторгнення, а й є чудовою окрасою жіночого тіла. Говорити про популярність символів жіночого татування можна безкінечно. Тут смаки різняться. Часто, за словами Романа Гонги, жінки обирають квіти, метелики, композиції із символічними написами. Декого цікавлять великі татування-орнаменти, а також зображення драконів, змій, контурні тату. Найпопулярнішими і переважно жіночими ділянками нанесення татування є груди, попереk, зона бікіні, стегна і голіпки.

— Еротичні тату сьогодні також дуже популярні, і робити їх панянки в нашій країні соромляться все рідше, — зауважує майстер. — Як і раніше, залишаються хітом невеликі татування на ногах, які, зважаючи на їхній мінімалізм, дівчата роблять особливо часто. Цікаво, що сучасні поціновувачки тату вважають його найкращим способом маскування шрамів та інших вад шкіри.

Розуміючи, що татування — це на все життя, Роман Гонга серйозно ставиться до своєї роботи.

— Коли людина приходиться до мене, і я бачу, що вона сумнівається, чи потрібно це їй, то одразу відмовляю, — продовжує він. — Когось відправляю ще подумати,

Жінки часто наносять на тіло квіткові тату та композиції з квітів. Поруч може бути цікавий напис, який доповнює малюнок

Одна з улюблених ділянок тіла, яку представниці прекрасної статі обирають для татування, — ноги. Там можуть красуватись і написи, і квіти, і візерунки

кажу, що це на все життя, що тату важко вивести. Тому треба добре все обдумати. Адже татування — це не одяг, його просто так не знімеш. Якщо людина впевнена в тому, що вона робить, то, звісно, я не можу відмовити їй.

Якщо не впевнені, відмовляє

Робити тату жінкам деколи навіть простіше, ніж чоловікам, додає майстер. Адже прекрасна стать більш витривала.

— Дівчата сидять і терплять, а є такі чоловіки, що зразу починають скиглити, — говорить співрозмовник. — Вік клієнтоk також різний. Найчастіше наношу малюнки на тіла жінкам до 40 років.

Чи потрібне тату прекрасній половині людства? На це питання

Роман Гонга має чітку відповідь: якщо жінці це необхідно, то так.

— Кожна людина повинна бути свідомою і самостійно приймати рішення, — зауважує він. — Для одних татування — це звичайна прикраса, для інших — згадка про щось, ще для інших — самовдосконалення, а для когось це взагалі спосіб виділитися із натовпу. Тобто причин може бути безліч. Головне, аби вибір був свідомим.

Як майстер тату і чоловік Роман любить татування, обожає гарні малюнки. Його дружина також має такий.

— Вероніка зробила тату ще до нашого знайомства, я не можу заборонити їй цього, вважати це не жіночою справою, адже всі ми — люди, і у кожного є свої мрії.

КОМЕНТАР

Анатолій ЗІНКЕВИЧ,

настоятель Свято-Троїцького духовного центру:

— Татування можна сприймати по-різному. З одного боку, начебто нічого поганого у татуванні немає. Хтось говорить, що це данина моді, спосіб самовираження, самоідентифікації. Але будь-який психолог скаже, що людина, яка хоче виділитися малюнком на тілі, вже не є самодостатньою. Їй чогось бракує, тому вона хоче за рахунок татування показати своє «я», продемонструвати себе. Якщо розглядати це питання з

церковного погляду, то людина, яка «вдягає» на себе татування, кодує себе. Підсвідомо той малюнок спонукає її до чогось, тримає у рамках, за які вона не може вийти. Коли ми, християни, носимо хрестик, то ми завжди пам'ятаємо, що віримо в Бога, мусимо виконувати Заповіді Божі. Те саме — із тату, але в цьому випадку людина вже поклоняється не Богу, а чомусь іншому. Церква вважає, що Бог дав людині таке тіло, яке він їй дав. І те, що людина хоче його змінити, сприймається не дуже добре. Татування є Богопротивною справою. Тому монахи, які робили тату ще до моменту їх висвячення, виводять ті малюнки на тілі.

КОМЕНТАР

Антоніна БОГАЧУК (26 р.),
психолог:

— Є різні причини, чому жінки роблять собі тату — хтось воліє просто прикрасити своє тіло, хтось хоче таким чином проявити свою індивідуальність, неповторність. Сьогодні чимало жінок роблять татування на інтимних

ділянках тіла. Вони сприймають це як один з варіантів налагодити стосунки зі своїм партнером. За кордоном уже давно віджив стереотип, що малюнки на тілі жінки всі повинні сприймати як непристойність. Поступово це йде і до нас. Гендерна рівність диктує зовсім інші правила, не бачу причин засуджувати когось, чи говорити, що жінка, яка має тату, схожа на чоловіка. Адже жіночість проявляється по-різному.

ЧИМ ТЕРНОПІЛЛЯ ЦІКАВЕ ІНВЕСТОРАМ З ЄС

Інвестиції ■

Україна має ряд переваг, на які можуть спокуситись інвестори з країн ЄС. Тернопілля цікаве аграрним сектором, переробною промисловістю. Однак для того, аби інвестор прийшов, слід забрати чисельні бар'єри

АРХІВ РЕДАКЦІЇ

Підприємство «СЕ Борднетце Україна» працює у Тернопільському районі вже 10 років. Тут працює 3700 осіб. А цьогоріч працюють над відкриттям виробництва у Чорткові

СВІТЛАНА ГРИВАС, 0-96-709-74-60,
SVITLANA.GRUVAS@GMAIL.COM

Тернопільщина має чим зацікавити іноземних інвесторів.

Так, усе більший інтерес до пошуку сфер для інвестування після запровадження зони вільної торгівлі з країнами ЄС виявляє нідерландський бізнес. Торік Нідерланди стали другим найбільшим інвестором України. Однак перешкодою для ведення бізнесу для Нідерландів, як і інших країн ЄС, є адмінтиск на бізнес в Україні, корупція і спад в економіці. Свої корективи внесла і війна на Сході.

Після підписання Угоди про Асоціації з ЄС та запровадження зони вільної торгівлі Україна зобов'язалась усунути ряд перепон та вийшла на шлях гармонізації законодавства із європейським.

— Як об'єкт інвестування для іноземного капіталу, Україна є цікавою в плані вигідного географічного розташування, великої площі та великої кількості природних ресурсів, — каже аналітик Інформаційної кампанії «Сильніші разом!» Дмитро Науменко. — А після стрімкого знецінення національної валюти може позмагатись за статус одного з найбільш привабливих місць у світі для проектів нових промислових виробництв. Оскільки оплата праці, енергоресурси, сировина та інші виробничі матеріали стали значно дешевшими

у доларовому еквіваленті.

Перспективними сферами для інвестицій в Україні, кажуть аналітики, є сільське господарство, фармацевтика, IT-сектор, зелена енергетика та енергоефективність, транспорт, інфраструктура.

Як «затягнути» інвестора

Чим приваблива Тернопільщина та чи йдуть сюди інвестори, ми запитали у віце-президента регіонального розвитку Міжнародної торгової палати ІСС Україна, а до недавня — радника голови Тернопільської ОДА Тараса Демкура.

— Сам ніхто не приїде, — каже він. — Для пошуку слід постійно відвідувати різні економічні форуми як в Україні, так і за кордоном.

Найбільше відлякують інвесторів від Тернопілля, за його словами, не військові дії в країні, а те, що владні та бізнесові структури не вміють будувати правильні взаємовідносини з потенційними інвесторами. Не вміють підтримувати контакти, здійснювати супровід інвестора і відкривати для нього кращі перспективи.

— Ми звикли дивитися на інвестора, як на гаманець, який має приїхати і викласти гроші, — додає пан Демкура. — А інвестор зараз має великий вибір країн та потенційних партнерів. Так, коли я в Аргентині спілкувався з президентом Аргентинсько-україн-

ської торгово-промислової палати Фернандо Сфейром і пропонував йому організувати зустріч з одними людьми, отримав відповідь, що він уже в Україні з ними зустрічався. Але був холодно прийнятий і не відчув, що є сенс співпраці на тривалий період.

Перешкодою для інвесторів, на його думку, є недосконалість нашої законодавчої бази. Тому потрібно, аби в Україні якнайшвидше прийняли сприятливі для інвесторів закони, що, у свою чергу, створять привабливі умови.

— Найбільш привабливим для інвесторів є аграрний сектор, тому зараз вільних земель не знайдеш, — продовжує він. — Тільки нам треба добре вивчити світовий досвід, як робити це продуктивно, покращити планування, вивчати потреби ринку, аби в гонитві за швидким прибутком ми не знищили земельний ресурс. Дуже привабливою є переробна промисловість. Наведу приклад. Колись ми продавали за кордон тирсу, а потім за валюту купували тирсоплиту. Зараз в аграрному секторі щось подібне. Якщо світ цікавиться здоров'ям і органічними продуктами, чому б їх не виробляли в Україні?

Найбільші — з ЄС

Вдалих прикладів залучення інвестицій чи налагодження торгівлі в нашому краї достатньо. Зокрема, якщо згадувати про ті ж Нідер-

ланди, то, приміром, власники «Світоприбору» активно працюють у напрямку освітлення тепличних господарств світильниками, виготовлених на цьому підприємстві для теплиць у Нідерландах.

На Тернопільщині є підприємства, що мають партнерів з Європи і, виготовляючи продукцію, орієнтуються на європейську якість та стандарти. Приміром, ТОВ «Марго» — виробник паперових серветок, рушників, туалетного паперу.

— Ми працюємо з європейськими партнерами, зокрема закуповуємо основу для виготовлення серветок, — розповідає співзасновник підприємства Олександр Бораковський. — Потреби у залученні інвестицій у нас немає. Хоча три роки тому ми порушували це питання. Але інвесторам це було нецікаво. Якщо ж говорити про те, чого боїться іноземний інвестор сьогодні, то це корупція.

За словами співзасновника, інвестори не звикли працювати за таких умов, які створені для бізнесу в нашій країні. Відлякує їх і війна на Сході.

— Раніше я міг отримати відстрочку платежу за основу, яку закуповую, — каже він. — Але як тільки почалось вторгнення у Крим, відстрочки ніхто не дає.

Попри усі ризики та страхи на теренах нашої області є ряд успішних проектів, реалізованих за участю іноземного інвестора.

Приміром, кажуть в обладміністрації, ТОВ «СЕ Борднетце-Україна» в Тернопільському районі. Підприємство працює з 2006 р. Займається виготовленням кабельно-провідникової продукції в сфері автомобілебудування. Сьогодні тут працює понад 3700 осіб. У 2013 році, повідомили на підприємстві, у Чернівцях було створено невідокремлений виробничий структурний підрозділ. Тут зараз працюють 790 працівників. Планують розширюватись і цьогоріч. Так, у 2016 році «СЕ Борднетце — Україна» працюватиме над відкриттям нового невідокремленого виробничого структурного підрозділу у Чорткові.

Успішними проектами є також ТОВ «Мікоген-Україна» в Шумському районі — органічне господарство, ТОВ «Кнауф Гіпс Скала» у Борщівському районі — розведення великої рогатої худоби, кіз, овець добування каменю, ТОВ «МВ Стеллар» у Тернополі — транспорт, перевезення. Та розповідати про свій позитивний досвід ці підприємства відмовились.

Інвестиції у цифрах

Якщо ж говорити про інвестиції у цифрах та географічній прив'язці, то найбільше в Тернопільщину інвестують саме країни з Європейського Союзу. На їхню частку припадає 97% загального обсягу іноземного капіталу.

— Прямі іноземні інвестиції з Нідерландів на початок 2016 року склали лише 3000 доларів, — каже заступниця начальника управління інвестиційної, зовнішньоекономічної діяльності та міжнародного співробітництва Тернопільської ОДА Наталія Зарицька. — Основними країнами-інвесторами області є Німеччина — 29%, Чехія — 15%, Естонія — 10%, Польща та Бельгія — по 6% від загального обсягу.

Серед сфер, які приваблюють інвесторів, в управлінні називають чотири. Тут кажуть, що такі висновки роблять кризь призму найбільше залучених іноземних інвестицій в область за роки незалежності.

— Це виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, — додає пані Зарицька. — Добувна промисловість, транспорт, складське господарство, пошта, кур'єрська діяльність. А також сільське, лісове та рибне господарство. У грошовому еквіваленті суми коливаються від 6,5 до 8,8 млн дол. США.

Судді не поспішають розказувати, як і скільки

ВІТАЛІЙ ОНИСЬКІВ, 0-67-346-53-93,
ONYSKIV.VITALIY@GMAIL.COM

Судді Тернопільщини, прикриваючись Державною судовою адміністрацією України, не оприлюднюють декларації про свої доходи, майно та витрати

Згідно з Законом про очищення влади або так званого закону про люстрацію, декларації усіх наших чиновників мають бути у вільному доступі. Відповідно, кожен громадянин України без проблем зміг би ознайомитись із відкритою інформацією про доходи, майно, витрати і зобов'язання фінансового характеру

наших можновладців, зокрема суддів.

Однак не все так просто із нашими суддями. У попередні роки на вимогу Державної судової адміністрації України (далі ДСА — прим. ред.) усі суди нашої держави висвітлювали декларації своїх штатних суддів. Наша область не була винятком, проте цього року ситуація змінилася. На сьогодні жоден тернопільський суд не оприлюднив декларації основного штату своїх працівників за 2015 рік.

Зокрема, у Тернопільському окружному адміністративному суді редакції «RIA плюс» заявили,

що розпорядження розмішувати декларації їхніх суддів ДСА України не давала, тому їх у вільному доступі немає. А тут, окрім голови та його заступника, працюють тринадцять штатних суддів.

— Як тільки надійде таке розпорядження від ДСА, ми одразу ж розмістимо декларації у вільному доступі, — кажуть у суді.

Те ж редакції повідомили у Тернопільському міськрайонному суді, де працюють 24 штатних судді. Мовляв, торік весь штат успішно пройшов очищення влади, тобто люстрацію. Тому адміністрація суду прийняла рі-

шення не висвітлювати інформації щодо штатних працівників. Однак незважаючи на це, декларація за 2015 рік голови Тернопільського міськрайонного суду Романа Грицака та його заступника Сергія Кунця є у вільному доступі на порталі Судової влади України.

Також у вільному доступі немає жодних даних за 2015 рік щодо декларацій штатних суддів, голови та заступника Апеляційного суду Тернопільської області. А також,

— Наші судді свої декларації здали ще до 1 квітня поточного року, — кажуть у суді. — Згідно

із законодавством, вони мають бути оприлюднені протягом 30 днів із моменту їх здачі.

Загалом в Апеляційному суді, у судовій палаті цивільних справ працює 21 штатний суддя, у судовій палаті кримінальних справ — 18.

Про те, що ще є час для оприлюднення, кажуть і у Господарському суді Тернопільської області. Сьогодні тут працюють 13 штатних суддів. У суді заявляють, що «найближчим часом» інформація буде оприлюднена. А наразі декларації є в особових справах суддів та податковій інспекції.

КНИГИ
НА ТЕМУ

Юлія Мусаковська «Чоловіки, жінки і діти», Видавництво Старого Лева, 128 с.

Ціна: 50 грн*

Це книжка дуже відкритої і глибокої поезії, де перемішано все, з чим і як ми живемо останні роки: різочі зміни, біль, страждання, втрати, війни... Але, наче коштовні

камінці, тут просвічують паростки чогось світлого й теплого, що можна назвати щастям жити.

До збірки увійшли вірші, які Юлія писала впродовж декількох років. Є тут і вірші ще «домайданівського періоду», які тепер вважають пророчими.

Марк Лівін, Роман Штігер, Іван Байдак, Юрій Матевощук «Люди погоди», Крок, 148 с.

Ціна: 50 грн*

Добірка творів відомих сучасних авторів, котрі вже заслужили любов читачів та прославили своїми книжками-бестселерами. Четверо літераторів — часті гості літературних подій в Україні та поза нею.

Назви їхніх книжок часто вириваються в найвідоміших книжкових рейтингах України. Цього разу Роман Штігер, Іван Байдак, Марк Лівін і Юрій Матевощук зібралися разом задля накреслення спільного та відмінного, проте часовідповідного та вражаючого.

Наталка Білоцерківець «Ми помрем не в Парижі», А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 240 с.

Ціна: 70 грн*

До книжки Наталки Білоцерківець — однієї з найважливіших сучасних українських поетів — увійшли вірші з усіх її збірок: «Балада про нескорених» (1976), «У країні мого серця» (1979), «Підземний вогонь» (1984), «Листопад» (1989), «Алергія» (1999), «Готель Централь» (2004).

Це найповніше на сьогодні вибране авторки. Немає сенсу описувати те, що нам не під силу... Те, що опису не підлягає, уникає його, не входить у цей формат. Поезію цієї жінки справді важко назвати «форматною», тож рецензію у буквальному сенсі цього слова створити буде практично неможливо.

Найвідоміший вірш Наталки, який став піснюю «Мертвого півня», дав назву цій збірці.

* Ціни в книгарнях можуть відрізнятись від вказаних

«ІРВАНЕЦЬ МАЛО НЕ ВІДІРВАВ МЕНІ ВУХА»

Поезія ■

Рівненська поетеса Вікторія Дикобраз любить мандрувати автостопом, жестикулювати та писати пародії на вірші «колег по цеху»

ІРИНА НЕБЕСНА, 0-98-950-56-57,
IRYNA.NEBESNA@GMAIL.COM

Вікторія Дикобраз — не лише поетеса. Вона — керівник МГО «Література.RV», автостопер, мандрівниця й організатор культподій. «Семантика наших прикрас» — перша збірка рівненської літераторки. Як розповідає дівчина, на 96 сторінках вміщені 63 вірші. Більшість із них написані в 2014 році, однак є декілька з 2013-го та 2015-го.

Ідея видати збірку в рівненчанки виникла у тернопільському видавництві «Крок». Після виступу Вікторії на мистецькому фестивалі «І» до неї звернувся із пропозицією видруку. Однак авторка не розгубилася — одразу поставила умову, що дизайном буде займатися сама, точніше, його зробить її подруга Олександра.

Через два місяці ми подали розроблену збірку видавцям, — розповідає Вікторія. — Оформлення одразу пішло в ритм із текстами. Деякі вірші Олександра подорожила на абзаци для кращого сприйняття. Вона зуміла вникнути в суть і подати її красиво. Все це зробила за шість ночей під трек Female Robbery The Neighbourhood.

Книгу вирішили представити в різних містах України. У списку їх було 19, однак тиражу в пробних 500 примірників не вистачило, тож довелося терміново додрукувати.

«Семантика» вміщає чотири

Мої вірші часто з'являються в дорозі, коли я говорю сама з собою, — каже Вікторія Дикобраз

розділи — 63 вірші. Кожен текст має супровід: назву, дату, підібраний коментар. Як розповідає авторка, чи не найкраще їй пишеться саме в дорозі.

Я люблю автостоп, от минулого року їздила таким чином до Франції. Взагалі люблю той час, коли зникаю з мережі і маю час творити, — каже Вікторія. — Мої вірші часто виникають в дорозі, коли я говорю сама з собою. А щоб не бути дивною, веду цю розмову в письмовій формі.

«Не їж пластиліну»

Дорожні нотатки та думки з часом стають віршами. А ще дівчина розповідає, що іноді їй страшенно кортить наробити збитків — написати пародію на вже написану поезію. Так одного разу «познущалася» із

вірша Олександра Ірванця «Романс». Натомість з'явився вірш «Не їж пластиліну».

Мені неодноразово розповідали, що Ірванець «рвав і метав» через цю пародію. Тож я трішки побоювалася зустрічей із ним. Але одного разу доля нас таки звела в Луцьку. І публіка вимагала «Не їж пластиліну». Я бачила Ірванця в перших рядах, тож від мого ока не сховалося, що саме він першим сміявся з вірша і першим почав аплодувати, коли я закінчила його читати. Але опісля підійшов сказати, що за цей вірш мені вартувало б відірвати вуха.

До слова, сам Ірванець потім дуже позитивно відзивався про «Семантику наших прикрас» Вікторії. Написав, що збірка читається цілісно і жоден елемент не є зайвим, розповіла поетеса.

РЕЦЕНЗІЯ ЧИТАЧА

Джеймс Боуен «Вуличний кіт на ймення Боб»

ЮЛІЯ ДУТКА (26 Р.), ЖУРНАЛІСТ

«Вуличний кіт на ймення Боб» — історія для тих, хто любить котів, і для тих, хто котів не любить, бо насправді тут трохи більше, ніж просто взаємини людини та її домашнього улюбленця. Ця книга про спасіння і переосмислення, а ще про те, як інколи важливо мати когось поряд, навіть якщо це просто руда муркотлива істота.

«Ти можеш забрати kota з ву-

лиці, але вулиці з kota не забереши»... Джеймс та Боб уперше переїжджають у похмурому коридорі нічліжки для тих, хто заплутався у житті. Втомлений після традиційного вуличного концерту англієць помічає kota під дверима у сусідів. Крокуючи вгору сходами, він думає про розгублену тварину. Та Джеймс не може взяти kota до себе, адже тільки почав лікуватись від наркоманії і знайшов постійне житло. Йому важко дбати про двох.

Коли Джеймс і Боб знаходять один одного, в першого не вистачає впевненості у завтрашньому дні, а у другого бракує кількох клаптів шерсті та не гояться подряпини. Та це швидко змінюється. Боб стає одним з найвідоміших та найвпізнаваніших котів у мережі, а Джеймс пише світлу і зворушливу книгу про те, як його нещасне життя врятував надзвичайно розумний рудий кіт.

Це книга про «невидимих»

людей: безхатьків, жебраків, вуличних музик..., яких ми просто не помічаємо, поспішаючи у власних справах. Та, коли Боб сидить поруч, Джеймса та його гру бачать. Їх фотографують, знімають на відео, кидають дріб'язок. Перший спільний концерт приносить трохи більше 66 фунтів (як ціла зарплата на Тернопільщині).

Водночас книга показує трагедію, яка стоїть за кожним, хто опиняється на вулиці. І там немає однакових історій. «Люди не хочуть слухати. Все, що вони бачать, — дармоїда на вулиці. Вони не розуміють, що я працюю. Не жебраю, я докла-

— Смішних випадків у моєму житті взагалі не бракує. Пов'язані вони і з подорожами, і з літературою, — продовжує дівчина. — Так, одного разу ми їхали з друзями на читання в Мінськ. Їхали з пересадкою через містечко Барановичі. І там якісь хлопці дуже довго намагалися зрозуміти, з якого саме регіону Білорусі ми зі своєю незрозумілою білоруською, хоча спілкувалися ми виключно українською (сміється — прим. авт.).

Писати білоруською — це опір системі

Загалом питання мови для написання віршів для Вікторії є важливим. Сама вона пише українською, вважає, що це природно, адже вона з Рівного, хоч у цьому місті звучать різні мови.

Я часто буваю в Білорусі, і, повірте, там писати рідною мовою — це опір системі. А в Україні опір — це коли в Харкові пишуть вірші державною мовою. У нас із цим проблем немає, якою мовою творити.

Усі свої вірші дівчина заучує, а під час декламування активно жестикулює. Виглядає це незвично і зачаровує не менше, аніж самі вірші. Секрет такої фішки дуже простий.

У мене страшенно тремтять руки, — зізнається Вікторія. — Тож самі розумієте, якщо я читатиму з листка, це буде ще помітніше. А коли плавно водиш руками під декламації, то тремору зовсім не видно. Ось чому всі свої вірші я знаю назубок (сміється — прим. авт.).

Природно звучу лише своєю мовою, бо нею володію найкраще, — повідомила Вікторія.

Рецептом успіху літераторка вважає працю над собою. Роботу, яка може залишити людину непоміченою навіть на тривалій час.

Можна швидко зробити щось ефектне, але неглибоке. А можна почекати, попрацювати і помовчати, — каже Вікторія Дикобраз. — Мій рецепт для успішного дебюту авторів — багато читати, багато писати і багато виступати на фестивалях.

даю зусиль. Тільки тому, що у мене нема костюма з краваткою, кейса чи комп'ютера, не означає, що я жебрак». І, як не дивно, але виходу з вулиці немає. Джеймс не має куди піти. Ніхто не візьме на роботу вчорашнього наркомана, хоч як той хотів працювати гідно.

Але те, що я пишу рецензію на книгу Джеймса Боуена, вже означає, що в історії щасливий фінал. Безліч проданих копій, десятки перекладів, мільйони підписників та фанів, мільярди «лайків».

Якщо ви геть заплутались і не бачите виходу, можливо, вам просто не вистачає того правильного kota. Kота, який врятував життя Джеймса Боуена.

Якщо ви прочитали цікаву книгу і хочете поділитися враженнями, надсилайте свої рецензії разом із власним фото на скриньку: iryna.nebesna@gmail.com. Мотивуйте інших до читання якісної літератури!

ПРЖЕВАЛЬСЬКИЙ І ТЕРНОПІЛЛЯ

Охорона четвертої мандрівки Миколи Пржевальського 1883–1886 років

Доля ■ Із Кременцем був пов'язаний відомий мандрівник і відкривач багатьох регіонів Азії Микола Пржевальський. Тут він служив у війську і тут запланував свої подорожі

ВОЛОДИМИР МОРОЗ, 0-67-307-55-58,
WOLODYMYR.MOROZ@G.MAIL.COM

«Околиці його мимоволі вражають своєю красою... Саме місто стоїть з усіх боків оточене горами так, що ті, хто підїжджає до нього, за дві верстви ще нічого не бачать, немов воно хоче заховатися від допитливих поглядів, немов боїться виявити свою неповторність. На північ від гір, вкритих здебільшого листяним лісом, простягається суцільна рівнина, яка зливається з далеким горизонтом; нею, верст за п'ять від міста, тече ріка, звиваючись химерними закрутами і утворюючи в деяких місцях болота і заплавні луки. Чудова панорама відкривалася з вершини цих гір, коли навесні, під час повені, всі низовини біля ріки були покриті водою. Я ніколи не забуду враження, яке справив на мене вперше цей краєвид...», — так Микола Пржевальський описав околиці Кременця у «Спогадах мисливця», які вийшли друком у 1862 році.

Цього всесвітньовідомого мандрівника у нас знають і чи не найчастіше згадують у зв'язку із конем Пржевальського — диким родичем домашніх коней. Цей вид копитних Микола Пржевальський відкрив у 1879-му, під час однієї зі своїх численних подорожей. Але, й окрім згадок у шкільному курсі, існують і реальні зв'язки чоловіка із Тернопільщиною — тут він прожив декілька років.

Нащадок козака

— Микола Пржевальський народився 12 квітня 1839 року у селі Кімброво Смоленської губернії в сім'ї відставного офіцера. Його далеким предком був український козак К.О. Паровальський, — розповідає тернопільський геолог Йосип Свинко. — Він закінчив гімназію у Смоленську. Під час Кримської війни 16-річним юнаком вступив рядовим на військову службу і став офіцером. На початку 1860 року Полоцький

полк, в якому служив Микола Пржевальський, перебазувався у Кременець.

Отож, майбутній великий першовідкривач малознаних земель Азії опинився на півночі сучасної Тернопільщини. У вільний від занять час Микола Пржевальський сховався в околиці — ще з дитинства він дуже любив полювання. Любов до цього заняття хлопцеві присвятив його дядько Павло Каретников, який виховував Миколу і його брата по смерті їхнього батька. Миколі було сім років, коли тата не стало.

«Ріс я в селі дикуном, — писав Пржевальський в автобіографії. — Виховання було дуже спартанське: я міг виходити з дому в усяку погоду і рано захопився полюванням. Спочатку стріляв я з іграшкової рушниці жолудями, потім з лука, а років

«Ріс я в селі дикуном, — писав Микола Пржевальський. — Виховання було дуже спартанське: я міг виходити з дому в усяку погоду і рано захопився полюванням. Спочатку стріляв я з іграшкової рушниці жолудями, потім з лука...»

з 12 одержав справжню рушницю». Навіть під час навчання у гімназії юнак мав багато часу для мандрівок, адже канікули тривали з травня до жовтня, а то й до листопада, йдеться у біографії Пржевальського авторства студентки педуніверситету Оксани Кореневич, яку для ознайомлення «RIA плюс» люб'язно надав Йосип Свинко.

За рапорт — гауптвахта

Служба у війську із 1855-го, у тому числі у Кременці протягом 1860-1861 років, з муштрою, п'ятиками і картярством офіцерів не приваблювали Миколу Пржевальського.

— В цей час визріває думка про подорожі в далекі краї, і він подає рапорт, щоб його перевели служити на Далекий Схід.

У відповідь — гауптвахта, — продовжує пан Свинко.

Під арештом чоловік просидів три дні, але не здався. Почав готуватися до вступу в Академію Генерального Штабу — за підручниками проводив по 16 годин. Зрештою, йому вдалося вступити і вивчитися, але його у 1863-му знову відправили у попередній полк. Тільки наприкінці наступного року Пржевальському вдалося перевестися у Варшавське юнкерське училище на посаду викладача історії та географії.

«Весь період перебування у Варшаві був для Пржевальського одним із найщасливіших у житті. З пригоноблюючого його середовища армійських курців і картярів він потрапив в середовище культурних і освічених людей з широким колом інтересів. Тут повною мірою

розкрився його талант як блискучого лектора... він одержав, нарешті, можливість вільно зайнятися підготовкою до подорожей, ретельно вивчаючи всю поточну наукову літературу», — пише Оксана Кореневич.

Гобі, Хуанхе, Янцзи, Тибет

І от у 1866-му Микола Пржевальський нарешті отримав призначення на Далекий Схід. Першу свою подорож — Усурійським краєм — Микола Пржевальський розпочав у травні 1867-го і тривала вона протягом двох років.

— Упродовж 18 років Микола Пржевальський досліджував Центральну Азію. За цей час здійснив чотири великі експедиції: Монгольську Джунгарську, дві Тибетські, — говорить Йосип

Микола Пржевальський

Свинко.

Мандрівник побував, зокрема, у Пекіні, горах північного Тибету, верхів'ях рік Хуанхе і Янцзи, пустелях Гобі, Ордоса та Алашані тощо.

Під час Монгольської експедиції 1870-1873 років дослідник пройшов біля 11800 км. До слова, уже тоді вчений відкрив нові види тварин і рослин, як от яшірку Пржевальського, розщипохвіст Пржевальського, рододендрон Пржевальського. За досягнення він отримав дві золоті медалі, звання підполковника і річну довічну пенсію у розмірі 600 рублів.

У 1876-1877 роках Пржевальський планував дослідити Тянь-Шань, озеро Лобнор і дістатися столиці Тибету Лхаси. Тоді вдалося здолати понад 4000 км, але подальшим відкриттям завадила війна. Перша Тибетська експедиція розпочалася у березні 1879-го: пройдено понад 8000 км. Саме тоді відкрили коня Пржевальського. У 1883-1886 роках тривала друга Тибетська подорож, що тривала два роки. Вчений з командою пройшов більше 7800 км і вивчив витoki Хуанхе. Микола Пржевальський постійно щось досліджував — організував усе нові мандрівки.

— На початку п'ятої, напившись із річки води, захворів на черевний тиф і помер 1 листопада 1888 року біля селища Каракол, — говорить Йосип Свинко.

Згодом Каракол перейменували у Пржевальськ, і воно носило цю назву до 1922 і впродовж 1939-1992 років.

РЕТРО НОВИНИ

Весна, але все ще не в нас

• Беремо вранці часопис і читаємо «нарешті тепло». Те, що денникар написав у вечір або вночі, на ранок стало неправдою. Вчора люди ходили (нарешті!) в весняних нагортках і одягали весняні одяги, нині вернулись до зимових плащів. Віє холодний вітер, сонця не видно ні на лік...

«Діло», 18 квітня 1929 року

Заборона української молитви...

• Із села Лошнева, повіту Тербовлянського. Впроваджено так, що діти перед наукою і по скінченні науки моляться головню поодинокі. І учениця п'ятої класи Теодозія Пасіка, на яку прийшла черга молитися, встала і почала голосно молитися в українській мові. Та вчитель пан Ленарт перервав молитву... «Тутай ест Польска і ти мусіш мідліцьсе по польску, а бендзеш на Русі, со бендзеш модліцьсе по руску».

«Діло», 18 квітня 1929 року

За державну зраду

• Дня 18 лютого відложено розправу проти 31 обвинувачених за державну зраду (комунізм) із Тернопільщини, тому, що багато з них не явилось було на розправі з причини здержання залізничного руху. Дня 17 квітня розпочалася ця розправа наново. Розправу веде надр. Ангельський, обвинувачує прокуратор Врубель із Тернополя.

«Діло», 19 квітня 1929 року

Боротьба за пам'ятник

• Вішньовський з жінкою, які походять з нашої громади, а перебувають в Америці, переслали квоту на уфундування пам'ятника борцям за волю України. Переслали проект... до влади в Тернополі. Прийшло письмо по яким заборонено вставляти пам'ятник «зе взглєндуф естетичних»...

«Діло», 20 квітня 1929 року

Святкуймо без алькоголю

• Замість алькогольних напиктів нехай з нагоди Празника Воскрєсення Христового на святочному столі кожної української хати і кожного українського Товариства та забавового красується карта «Рідної Школи», звільняюча від алькогольних напиктів.

«Діло», 24 квітня 1929 року

Арешти студентів

• Увівторок, дня 16 квітня ц.р. арештували в Бережанах таких студентів: Володимира Рижевського, Михайла Ставничого, Ярослава Старуха, як рівно ж п. Підулу, п. Кокорудза і п. Ногуляка. Дня 19 квітня відбулася ревізія в домівці Філії Т-ва «Провсвіта» в Бережанах, як рівно ж у студ. Богдана Бородайка.

«Діло», 24 квітня 1929 року

КІНО

кінотеатр
Сінема Сіті
тел. 47-77-37, квитки — 30-65 грн

«Злочинець»

Бойовик, драма, кримінальний, фантастика, 20 квітня, поч. — 15.00, 21.30, 23.50

«Воскресіння»

Драма, пригод, епічний, 20 квітня, поч. — 10.40, 12.50, 17.20, 19.30, 21.40, 23.45

«Книга джунглів 3D»

Пригоди, фентезі, 20 квітня, поч. — 10.20, 12.30, 14.40, 16.50, 19.00, 21.10, 23.20

«Леді бос»

Комедія, 20 квітня, поч. — 14.00, 16.00, 20.00, 22.00

«Едді Орел»

Біографічний, драма, спорт, 20 квітня, поч. — 12.00

«Мисливець і Снігова королева»

Драма, пригод, фентезі, екшн, з 21 квітня

«Зоотрополіс»

Анімація, 20 квітня, поч. — 10.00, 14.20, 19.20

«Прибульці-3»

Комедія, 20 квітня, 12.10

кінотеатр

Палац кіно

тел. 52-33-33, квитки — 25 грн

Мультфільм

На замовлення, 20 квітня, поч. — 14.30

«Жучок»

Ексцентрична комедія, 20 квітня, поч. — 16.00, 19.30

«Крим. Як це було»

Документальний фільм, 20 квітня, поч. — 18.00

У Тернополі гамселитиме

П'ятий міжнародний фестиваль експериментальної музики Hamselyt (Гамселить) проходить 22-24 квітня. Приймає бар «Коза». Старт — о 20.00. Абонемент: 250 грн. Серед оголошених учасників: 31337, Jakub Lemiszewski (PL), Komitet, Konakov, Lapofvw, Lawrin, Motoblok, Ojun (PL), Oorchach (LT), P.M., Pavel Ambiont (BY), Poly Chain (PL), Schperrung, Subprodukt, Structurator. Придбати квитки можна на gastroli.ua.

Веселитиме «Ліга сміху»

Концерт буде у ПК «Березиль» 20 квітня. Початок — о 19.00. У гру вступають зіркові тренери: Андрій Коляда (Заїнька), Юрій Ткач з «Днепра», Таня Песик та Тарас Стадницький з «V.I.P Тернопіль», Олександр Теренчук з «Вінницьких перців» та Гриць Драпак. Квитки: у касі ПК «Березиль» та ЦУМі.

Теплий тур «Скрябіна»

З Теплим туром «Скрябін» завітає 21 квітня у ПК «Березиль». Початок — о 19.00. Квитки: 140-240 грн. Разом із музикантами гурту на одну сцену вийдуть Женя Толочний, Аніс та позитивна Ольга Лізгунова (Shprot). Квитки — у касі ПК «Березиль» та на gastroli.ua.

Приїде «Каспійський груз»

Концерт азербайджанського гурту буде у концерт-холі «Подолляни» 20 квітня. Початок — о 19.00. Квитки — від 250 грн. «Каспійський груз» відіграє великий сольник. Квитки: у ЦУМі (відділ Kopica), ТРЦ «Подолляни» («Хмільне щастя» та Fresh Time), фаст-фуд «Цибулька» та Chicken Hut.

Зіграють downtempo

Концерт київського електронного гурту Light Dreams буде у винарні «Заратустра» 23 квітня. Початок — о 20.00. Вхід — 30 грн. Музика Light Dreams — спроба поєднати живі інструменти та електронне звучання. Гурт експериментує з jazz, acid, ambient, та диктує моду у downtempo.

Зіграє камерний оркестр

Академічний камерний оркестр Чернівецької обласної філармонії під керівництвом народного артиста України Юрія Гіни дасть концерт на сцені філармонії 21 квітня. Початок — о 18.30.

Музикотерапія

На концерт із серії «Зцілення музикою» камерний оркестр запрошує до філармонії 24 квітня. Початок — о 17.00. Оркестр під керівництвом Андрія Голодриги виконає музику Моцарта, Вівальді, Гріга та подарує вам хороший настрій і наладує на позитив. Квитки — у касі філармонії.

КЛУБИ

ALLURE CLUB

просп. Злуки, 45,
тел. 098-757-57-57

Найкращі ведучі

Вечірку "Країні MC України" проводять щосуботи. На відвідувачів чекають MC з усієї країни, весела атмосфера, хіти та конкурси. Гостей розважатимуть DJ Sensey і Dj Misha Breez. Початок — о 22.00. Вхід: для дівчат — 50 грн, для хлопців — 80.

RIVERPOOL CLUB

вул. Чумацька, 14,
тел. 067-350-18-81

The Subbotage Party

Щосуботи клуб запрошує потусуватися під найкращу музику за останні 30 років. До 23.00 — вхід безкоштовний, після 23.00 дівчатам — 40 грн, хлопцям — 80 грн.

Discohouse Friday Night

Щоп'ятниці для тернополян — вечори хаусу та лотерея для перших 99 відвідувачів із призами.

До 23.00 — вхід безкоштовний, після 23.00 — дівчатам — 30 грн, хлопцям — 60.

БУНКЕРМУЗ

бульвар ім. Т. Шевченка, 1,
тел. 067-350-22-10

Щосуботи запальні сети готують DJ з різних куточків України. Потужні біти та яскраві емоції чекають усіх на вечірці. Щосереди у закладі заточують підбори під запальні ритми латино. Для тернополян — сальса, бачата і меренге. Початок розваг — о 20.00. Приходьте з друзями і заряджайтеся позитивом. Вхід — вільний.

ВОМБА, НІЧНИЙ КЛУБ

вул. Братів Гжицьких, 3,
тел. 096-300-11-55.

Ночі флірту

Щонеділі — розкуті та запальні вечірки. Вхід для хлопців — від 20 грн, для дівчат до 23.00 — безкоштовно, після 23.00 — від 20 грн.

OPERA

Клуб-ресторан щотижня пропонує такі вечірки: щочетверга — студентські вечірки (вхід 30 грн), щоп'ятниці — вечірки у стилі Maxim, щосуботи — Opera Club Show (вхід для хлопців — 50 грн, для дівчат — 30 грн). Упродовж тижня відвідувачі можуть взяти участь у караоке-вечірках. Початок розваг — щодня о 20.00.

ФІЛАРМОНІЯ

Фортепіанна речиталь

На концерт симфонічного оркестру та піаністки Олесі Киби (Португалія) тернопільська філармонія запрошує 20 квітня. Початок — о 18.30. Диригент — заслужений діяч мистецтв України Мирослав Кріль. У програмі безсмертна класика: твори Шумана, Бетховена, Рахманінова. У другому відділі прозвучить концерт для фортепіано з оркестром ля-мінор ор.54. Квитки — у касі філармонії. Довідки за телефонами: 52-07-48, 52-61-09.

ВИСТАВКИ

Immanuel

Сакральний живопис Олени Смаги, галерея «Бункермуз»

«Відлуння Чорнобильської трагедії»

Фондові матеріали, краєзнавчий музей

Творчі роботи учнів

Твори учнів Тернопільської обласної експериментальної комплексної школи мистецтв ім. І. Герети, краєзнавчий музей

«Іван Верхратський — видатний природодослідник»

До 170-річчя з дня народження вченого, краєзнавчий музей

«Малярство»

Твори А. Рудницького (Бучач), художній музей

25-та великодня виставка писанок і листівок

Фондові матеріали, художній музей

ТЕАТР

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ОБЛАСНИЙ МУЗИЧНО-ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА

(бульв. Т. Шевченка, 6). Тел. 52-40-66,
квитки від 50 до 80 грн, поч. — 17.00

«Глитай, або ж Павук»

Драма, М. Кропивницький, 20 квітня

«За крок до тебе»

Драма, М. Кропивницький, 21 квітня

«Наречена світланкової зорі»

Легенда про кохання, А. Касона, 23 квітня

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ТЕАТР АКТОРА ТА ЛЯЛЬКИ

(вул. Січових стрільців, 15).
Тел. 52-49-54, квитки — 20 грн,
поч. — 12.00, 14.30

«Запорожець за Дунаєм»

Музична комедія,
С. Гулак-Артемівський,
24 квітня

«Смачного, тигре!»

За мотивами Казок Дональда Бісета, Ірина та Ян Златопольські, 24 квітня

ХЕК ІЗ МОРКВ'ЯНО-КАРТОПЛЯНИМ ПЮРЕ

Смачно ■ «RIA плюс» розповідає про приготування фірмових страв у кафе, барах і ресторанах Тернополя

ІРИНА ЧУБАТА, 098-586-50-62,
IRYNA.CHUBATA@GMAIL.COM

Смажений у клярі хек із морквяно-картопляним пюре — один із варіантів ситного обіду у піст. Цю страву приготував шеф-кухар „Файного міста” Віталій Гуралевич.

— Хек вважають однією з найкращих риб, бо у ньому мало кісток, — каже Віталій. — У хеку мало жирів, і це робить його незамінним у дієтичному харчуванні.

Спочатку шеф-кухар готує кляр. Кляр — це рідке тісто, в яке продукти вмочують перед обсмажуванням. Слово „кляр” — французького походження, що означає „рідкий”, — каже він. — Головне завдання кляру — захист продук-

ту від контакту з жиром. На рибу утворюється скоринка, а всередині вона запарюється. Також кляр дозволяє збільшити розмір страви і надає їй ситності.

В'язкість кляру, додає співрозмовник, є показником його правильного приготування і визначається швидкістю стікання з ложки.

— Кляр для обсмажування риби на сковороді й у фритюрі має бути різним, — пояснює чоловік. — Для фритюру він має бути густішим.

Віталій готує кляр із борошна, картопляного крохмалю, яєць і молока. Спочатку він збиває яйця, додаючи борошно і молоко. За словами шеф-кухара, клейковина борошна набухає — і кляр стає пишнішим. У кінці він додає крох-

маль, розмішує, щоб не було грудочок. І кладе кляр у холодильник на 15 хвилин — щоб був в'язким.

Готувати морквяно-картопляне пюре нескладно. Головне — добре його протерти. Шеф-кухар розминає варену картоплю, збиває у блендері варену моркву. Потім, змішавши обидва пюре, протирає масу через сито, щоб була ніжною. І додає вершки, масло та спеції.

— Морква — дуже корисна завдяки каротину, — каже Віталій. — Найкраще каротин засвоюється з жирами, тому обов'язковою добавкою є масло, олія, вершки або сметана. Морква корисніша у вареному вигляді, ніж у сирому. Тож морквяне пюре має бути у раціоні як дітей, так і дорослих.

У меню ресторану нещодавно з'явилися нові страви з риби. Тепер у „Файному місті” можна посмакувати фореллю на овочевій подушці під вершковим лимонним соусом, запеченою скумбрією з овочами. Тож любителі риби не залишаться голодними.

ІРИНА ЧУБАТА

СКІЛЬКИ ЧОГО ТРЕБА:
70 г хека,
100 г моркви,
100 г картоплі,
3 ст. л. борошна,
2 ст. л. картопляного крохмалю,
0,5 скл. молока,
3 яйця, сіль,
перець, 100 мл 18% вершків,
50 г масла.

Розморозити рибу, почистити овочі, підготувати решту продуктів для страви

Відділити м'якоть від костей, порізати рибу шматками, приготувати рідкий кляр

Спочатку запанірувати підготовлене філе у борошні, потім вмочити у кляр

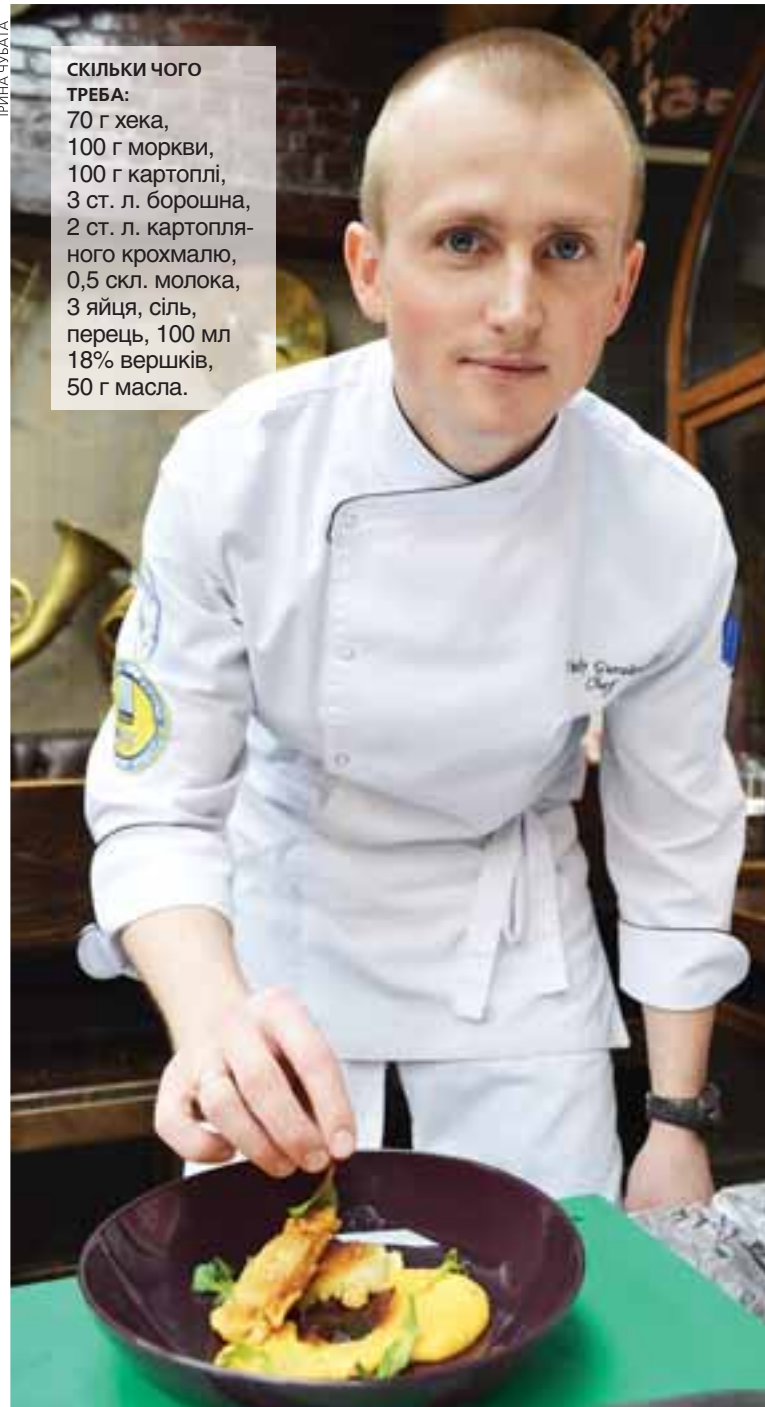
Посмажити хек у добре нагрітій олії з обох боків до рум'яної скоринки

Окремо зварити картоплю і моркву, першу розім'яти, другу протерти через сито

Змішати обидва пюре, додати вершки, масло, сіль, викласти з рибою на тарілку

Шеф-кухар Віталій Гуралевич (27 р.): — Ті, хто постить, можуть замінити масло і вершки олією. Щоправда, тоді морквяно-картопляне пюре буде не таким смачним

Запечена риба у томатному соусі

На 4 порції: 2 цибулини, оливкова олія, 4 зубчики часнику, 2-3 ст. л. томатного соусу, 4 філе палтуса або іншої білої риби без шкіри вагою 150 г, щіпка базилику.

Нагріти духовку до 190°C. Спасерувати на олії порізану кільцями цибулю. Змасти-

ти олією деко, викласти на нього філе риби, цибулю, подрібнений часник, базилік. Посипати спеціями для риби. Запекати 15 хвилин. Перекласти запечену рибу у каструлю з розведеною водою томатною пастою і трішки протушкувати. По-

давати до столу з зеленню.

Салат із картоплі і грибів

150 г картоплі, 60 г печериць, 0,5 цибулини, 50 г квашеної капусти, 10 г олії, 0,5 ч. л. оцту, 0,5 ч. л. цукру.

Зварити картоплю у «мундирах», почистити і наріза-

ти її дрібними скибочками. Додати квашену капусту і варені печериці. Всі компоненти добре вимішати, заправити оцтом, олією і посипати цукром. Притрусити салат зеленню.

Салат з ананаса і пекінської капусти

Півкачана пекінської капусти, 1 б. ананасів, 1 велике кисло-солодке яблуко, 200 г крабових паличок, 200 г твердого сиру, майонез.

Пекінську капусту нашаткувати, додати шматочки ананаса, кубики яблука

(збризнути лимонним соком), подрібнені крабові палички і грубо натертий твердий сир.

Усі продукти вимішати, заправити салат майонезом і рідиною з консервованих ананасів.

Рецепти від тернополян

КОТЛЕТКИ ЗІ ШУКИ
ВІД МЕНЕДЖЕРА
ОЛЬГИ КОРИЦЬКОЇ:

— Шука — сухувата риба, зате дуже корисна. Я не люблю просто смажену шуку, завжди придумую щось цікаве, щоб нагодувати дітей.

Для котлеток потрібні 1 кг шуки, 2 яйця, 4 скибки батона, 1 цибулина, 200 г печериць, сіль, перець до смаку, панірувальні су-

харі, кунжут для обсмажування.

Шуку треба відділити від хребта і великих кісток, перемолоти м'якоть у м'ясорубці разом із цибулею. Тоді додати яйця, замочений батон, сіль, перець і печериці. Гриби попередньо подрібнити й обсмажити. Все добре вимішати. Сформувати котлетки, обкачати у паніровці і посмажити. До па-

нірувальних сухарів можна додати трохи кунжуту і добре вимішати. Така паніровка надає котлеткам гарного вигляду і цікавого смаку. Також вони дуже соковиті. Смачного!

Короп, фарширований хроном

2 коропа вагою 1200 г, 300 г сметани, 4 зубчики часнику, 2 ст. л. тертого хрому, сіль, перець до смаку, 1 ст. л. олії.

Рибину почистити, видалити нутрощі, зябра й очі, ретельно вимити і зробити на хребті косі надрізи. Промокнути коропів паперовими серветками. Натерти рибини сіллю і перцем, залишити на 10-

15 хвилин.

Приготувати начинку: змішати третій хрін і часник, пропущений че-

рез часникодавку, зі сметаною. Отриманою сумішшю зверху і всередині натерти коропа.

Перекласти підготовлені рибини у змащену олією форму для запікання, поставити у нагріту до 190 градусів духовку. Через 15-20 хвилин температуру трохи зменшити. Запекати рибу упродовж 40-50 хвилин.

СПОРТИВНІ
НОВИНИ

Очок не здобули

• Без набраних очок завершила другий тур фіналу чотирьох жіночої Суперліги з волейболу тернопільська «Галичанка».

Другий етап тривав 15-17 квітня у Запоріжжі. У першій грі тернопільянки з рахунком 3:0 поступились запорізькій «Орбіті». Згодом команда Андрія Романовича не встояла перед своїм головним конкурентом — «Северодончанкою» — 1:3. А наостанок наші землячки поступились і чинному багаторазовому чемпіону України — южненському «Хіміку».

«Галичанка» посідає четверту сходинку у турнірній таблиці.

«Нива» вступає у бій

• Відроджений футбольний клуб «Нива» уже цього тижня стартує у чемпіонаті України серед аматорських колективів.

Наші футболісти 23 квітня у другому турі чемпіонату на виїзді поміряються силами із волоцьким «Агробізнесом». Перший тур чемпіонату «Нива» зіграє пізніше. А от суперник тернопільянок «Агробізнес» у стартовій грі чемпіонату переграє на виїзді івано-франківський «Тепловик» і очолив таблицю третьої групи.

Наші — у фіналі

• Футзальна команда тернопільської школи №29 16-17 квітня взяла участь у Всеукраїнському фіналі Шкільної футзальної ліги України.

За підсумками фіналу наші земляки посіли 11-те місце. На груповому етапі школярі з Тернополя зазнали двох поразок із рахунками 4:3 та 8:1. Відтак тернопільяни потрапили у змагання за 9-12-те місце. Перший поєдинок футзалісти школи №29 знову програли — 1:4. А в останній грі на турнірі команда зуміла «грюкнути дверима», перемігши з рахунком 4:0.

ВДАЛИЙ ВИСТУП ВІДКРИВ ШЛЯХ
ТЕРНОПОЛЯНАМ НА ЧЕМПІОНАТ СВІТУ

Перемога ■

П'ятеро тернопільських кікбоксерів мають нагоду поїхати на чемпіонат світу до Ірландії завдяки вдалому виступу на чемпіонаті України. Тренер вірить у сили своїх підопічних

АНДРІЙ ТИХИЙ, 097-636-12-34,
ANDRIY.TUKHNYI@20MINUT.UA

Представники Федерації кікбоксингу Тернопільщини на чемпіонаті України у Броварах вибороли вісім медалей різного гатунку.

Чемпіонат України серед молодших юнаків та юніорів з кікбоксингу за версією ВАКО відбувся минулого тижня. Участь у змаганнях взяли майже 1300 спортсменів, які змагались у різноманітних вагових та вікових категоріях.

Представники Федерації кікбоксингу Тернопільщини зуміли завоювати п'ять чемпіонських титулів, одну срібну та дві бронзові нагороди.

— Змагання відбувалися впродовж чотирьох днів, — пригадує президент Федерації кікбоксингу Тернопільщини та тренер Олександр Дульнев. — У деяких категоріях діти проводили у день по два, а то й три поєдинки. Наша команда у Бровари поїхала у складі 15 чоловік. Виступами ми залишилися задоволені, хоча могли проявити себе і краще. Вважаю,

АРХІВ ОЛЕКСАНДРА ДУЛЬНЕВА

Команда Федерації кікбоксингу Тернопільщини виборола у Броварах вісім нагород

що медалей було б більше, якби наші спортсмени мали більше практики у поєдинках та необхідного досвіду.

Відтак чемпіонами України стали наші Максим Грейцар, Ярослав Зубрик, Олександр Ямнюк, Воло-

димир Кархут, а серед дівчат — Христина Дядько. Срібну нагороду виборола тернопільянка Вікторія Нетичук. Бронзові нагороди додому привезли Артур Головатий і Владислав Касіян.

— Найяскравіші бої на чемпіонаті України провели Володимир Кархут та Олександр Ямнюк, — додає тренер. — У ході поєдинків вони поступалися у першому раунді, але знаходили у собі сили та врешті вигравали бої. Воля до пе-

дії влітку. П'ять наших кікбоксерів, які здобули золоті медалі, відразу потрапили до складу збірної України.

— Тернопільяни мають реальні шанси на участь у чемпіонаті світу, — каже пан Олександр. — Якщо рівень їхньої підготовки дозволить бути конкурентоздатними у збірній, то спортсмени можуть поїхати до Ірландії та проявити себе на найвищому рівні.

Тернопільській команді із поїздкою на чемпіонат України допоміг меценат Іван Чайківський. Також допомогою у підготовці надав начальник управління фізкультури та спорту ОДА Віктор Мацикур.

До слова, наші кікбоксері у травні планують взяти участь у студентському чемпіонаті України, що пройде у Дніпропетровську.

— Тернопільяни мають шанси на участь у чемпіонаті світу, — говорить Олександр Ямнюк. — Якщо рівень їхньої підготовки дозволить бути конкурентоздатними, то спортсмени можуть поїхати до Ірландії

ремоги у наших спортсменів була величезною.

За словами Олександра Дульнева, чемпіонат у Броварах був відбірковим до чемпіонату світу серед юніорів, що пройде в Ірлан-

дії влітку. П'ять наших кікбоксерів, які здобули золоті медалі, відразу потрапили до складу збірної України.

Тернопільянок засмутили
криворізькі «гірники»

АНДРІЙ ТИХИЙ, 097-636-12-34,
ANDRIY.TUKHNYI@GMAIL.COM

У матчі 22-го туру Першої футбольної ліги 17 квітня муніципальний футбольний клуб «Тернопіль» розгромно програв криворізькому «Гірнику» 0:3.

На поєдинок із другою командою чемпіонату тернопільянок налаштувалися дуже серйозно, адже ФК «Тернопіль» перебуває у зоні вильоту. До того ж, напередодні головний конкурент «Тернопіль» у боротьбі за виживання — ПФК «Суми» свій матч виграли. Відтак нашим землякам було необхідно брати очки у домашньому протистоянні із криворізькими. Однак дива не сталося.

— До цієї гри ми серйозно готувалися і надіялися на позитивний результат, — каже головний тренер ФК «Тернопіль» Василь Івегеш. — До середини першого тайму нам ще вдавалося грати на рівних із суперником. Потім одразу пропусти-

ли двічі. Це поставило команду на коліна. Хоч я і намагався у перерві своїх підопічних налаштувати на другий тайм. Не хочу казати, що футболісти «Тернопіль» не старалися, але було важко протистояти такій команді.

До слова, перший м'яч у ворота «Тернопіль» влетів після подачі з правого флангу та удару головою від гравця з Кривого Рогу. Згодом тернопільяни пропустили з пенальті. На початку другого тайму господарі могли один м'яч відіграти, але Сергій Атласюк не реалізував пенальті. Вдало зіграв кіпер «Гірника» Геннадій Ганев. Незабитий одинадцятиметровий суттєво вдарив по амбіціях наших футболістів, які не знайшли у собі ресурсів, щоб продовжувати боротьбу на рівних. Тож у середині другого тайму у ворота ФК «Тернопіль» влетів і третій гол.

Попри розгромний рахунок наставник «Гірника» Геннадій Приходько віддав належне тер-

нопільській команді.

— «Тернопіль» славиться своїми бійцівськими рисами, — каже він. — Ми знали, що буде нелегко. І я вдячний своїм футболістам, що вони впоралися зі своїми завданнями на футбольному полі. Ми їхали 700 кілометрів лише за перемогою.

Домашня поразка залишила ФК «Тернопіль» у небезпечній зоні вильоту. Після 22-х турів в активі тернопільянок 19 набраних очок. Це на два очки менше, ніж у ПФК «Суми», які випереджають муніципальну команду.

А у наступному турі на ФК «Тернопіль» очікує не менш важке протистояння. У Києві підопічні Василя Івегеша зустрінуться з командою «Оболонь-Бровар». Грати «Тернопіль» доведеться у послабленому складі, адже дискваліфікацію відбудуватиме центральний оборонець Ігор Курило, який у матчі з «Гірником» отримав четверту поспіль жовту картку.

Основний захисник ФК «Тернопіль» Ігор Курило (попереду) пропустить наступний матч через перебір жовтих карток

Літо покаже, хто прес качав, а хто — дверку від холо-дильника.

У травмпункті. Лікар:
— Пиши: «Черепна травма».
Медсестра:
— Не черепна, а черепно-мозкова!

Лікар:
— Та які мізки, якщо він на день народження дружини з коханкою приперся?

Як звести з розуму коханця? Одягнути бюстгальтер із застібкою спереду, боді-футболку з потайною застібкою між ногами і стрейч-брюки з імітацією ширинки.

Керівник пасіки за обличчям ніколи не міг визначити, пили його співробітники чи працювали.

Медуніверситет. Професор:
— Перед тим, як почати лекцію, розповім одну історію. В юності я і мій друг були закохані в одну дівчину. Так от, я залишився з носом. А мій друг — без носа. Запишіть — тема нашої лекції: «Сифіліс і його зовнішні прояви».

Дружина — чоловікові:
— Коханий, ти так довго не говорив мені три заповітні слова...
— Які?
— «Я тобі куплю»...

Жіноча логіка: якщо не в онлайні — отже, з коханкою. А якщо в онлайні — отже, лістується з коханкою.

У суперечці завжди останнє слово залишається за жін-кою. Все, що чоловік намагається сказати після цього, стає початком нової суперечки.

У блондинки в автошколі запитують:
— Як працює двигун?
— Можна своїми словами?
— Звичайно.
— В—ж—ж—ж—ж, в—в—ж—ж—ж, в—ж—ж—ж.

Випивають двоє друзів. Один скаржиться:
— Коли приходжу додому п'яним, дружина качалкою б'ється.
Інший каже:

— А ти каструлю на голову одягни.
Наступного дня той, хто дав розумну пораду, цікавиться:
— Ну як, спробував?
— Ага, класно! Уявляеш, дружина в цій каструлі нічого-сінько не бачить!

Шалено рада за свого чоловіка — він так вдало одру-жився!

Четверта ночі, дзвінок у двері. Чоловік відчиняє. На порозі п'яна дружина у подертих колготках та одному черевичку.

Чоловік:
— Ти думаєш, я тебе в такому вигляді додому пущу?
— Дружина:
— Дуже треба — я за гітарою!

Кличко закликав українців не засмучуватись через результати референдуму у Нідерландах, адже ще буде референдум у Голландії.

Адекватна відповідь: Україна найближчим часом про-веде референдум про виключення Нідерландів зі складу ЄС.

ВІДПОВІДІ НА СКАНВОРД НАДРУКОВАНИЙ В «РІА ПЛЮС», № 15

У час економічної кризи «АвтоВАЗ» розробив модель авто із двигунами, які працюватимуть на дровах.

Гроші — зло. Не в грошах щастя. Хто духом сильний — той і багатий... Чим би ще себе заспокоїти, поки зарплату не дали?

ТИЖНЕВИК «РІА ПЛЮС»

Свідство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «РІА плюс» №507-107 ПР, серія ТР, видане 10.08.2011 р. Державним комітетом телебачення і радіомовлення України. Засновник ТОВ «РІА Холдинг». Видавець з 2006 року - ТОВ «Видавництво «РІА»; адреса: 21032, м.Вінниця вул. Ширшова, 3а

Газета є членом «Української Мережі Оголошень».

Газета є членом асоціації видавців періодичної преси України.

Газета є членом Всеукраїнської Газетної Асоціації

Тижневик «РІА плюс» доставляють за передплатою підприємствам Тернопільщини та провідним підприємствам України.

Безкоштовне розповсюдження друкованого ЗМІ оплачено рекламодавцем.
Реклама позначається реєстраційним номером та друкується відмінним від основного шрифтом. Матеріали у рубриках «Новини компанії», «Шопінг», «Політична позиція» та «Прес-служби» публікуються на правах реклами. Редакція не завжди поділяє думки авторів та не несе відповідальності за тексти реклами й оголошень. Передрук матеріалів — тільки з дозволу редакції. Буквосполучення **РІА, РІА, РІА** (а також у сполученні з будь-якими словами та висловами), графічні зображення вказаного, заборонені для копіювання згідно з авторськими правами.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ

м. Тернопіль, вул. Дубовецька, 16
(колишній будинок офіцерів). Працюємо 9.00-18.00.
Поштова адреса: 46001, м. Тернопіль, вул. Дубо-вецька 16.
Телефони редакції:
(0352) 43-00-50, 43-00-56
Телефони кур'єрської служби і передплати:
(0352) 43-00-50, 43-00-56
«РІА плюс» в Інтернеті: <http://20minut.ua>
ПРАВИЛА ПОДАЧІ ОГОЛОШЕНЬ ЧИТАЙТЕ НА 3-й СТОР. БЛОКУ «РОБОТА»
Інформація для публікації надяється інформаційним агентством ТОВ «Видавництво «РІА»; код ЄДРПОУ 34095069; адреса: 21032, м.Вінниця вул. Ширшова, 3а; свідство про державну реєстрацію інформаційного агентства як суб'єкта інформаційної діяльності серії КВ №.194-57Р від 12.08.2009 р

Головний редактор: Володимир Мороз, 067-307-55-58.
Верстка: Юрій Карпук.
Коректура: Ірина Чубата.
Відділ реклами: 43-00-50.
Відділ кур'єрської служби та передплати: Ллія Павлишин, 0-95-837-87-14.
Номер набраний та зверстаний комп'ютерним центром РІА.

Віддруковано в друкарні «Прес Корпорейшн Лімітед», м. Вінниця, вул. Чехова, 12а, тел. 0-432-55-63-97.

Тираж 27541 примірників. Зам. №161215

БАНКІВСЬКІ РЕКВІЗИТИ

ексклюзивної рекламної агенції
ТОВ «Медіа Дім РІА»:
р/р 26006000416776
код ЄДРПОУ — 34377553
в ВАТ «Укресімбанк»,
м. Тернопіль, МФО 302429,
свід. про реєстр. плат. ПДВ
№ 100065551.
Інд. податк. номер
343775502080.

Передплатний індекс

22196

АНОНС

WWW.20MINUT.UA • RIA №16, 20 квітня 2016

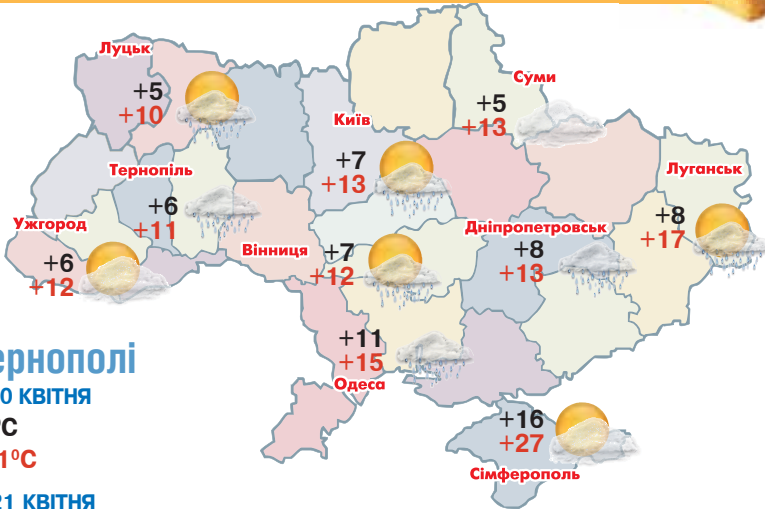

Шукаємо якісний хліб

Чому влітку краще не купувати хліб в упаковці і чим небезпечний, коли він починає ледь пахнути фруктами, скільки часу можна його зберігати.

Читайте про це у "RIA плюс" від 27 квітня

СПОНСОР ПРОГНОЗУ ПОГОДИ

Погода у Тернополі

СЕРЕДА, 20 КВІТНЯ

+6+8°C
+9+11°C

ЧЕТВЕР, 21 КВІТНЯ

+4+6°C
+9+11°C

П'ЯТНИЦЯ, 22 КВІТНЯ

+4+6°C
+15+17°C

СУБОТА, 23 КВІТНЯ

+6+8°C
+13+15°C

НЕДІЛЯ, 24 КВІТНЯ

+7+9°C
+15+17°C

370738_999

Склад МЕБЛІВ та МАТРАЦІВ

ШАФИ-КУПЕ

www.nashi-mebli.com.ua

вул. Живова, 41
понапроти автовокзалу
(096) 276-14-40

НАШІ МЕБЛІ

ФОТОКОНКУРС

МАР'ЯНА

18 РОКІВ

Народилась у ТВПУ, на спеціальності ОПЕРАТОР КОМП'ЮТЕРНОГО НАБОРУ І ФОТОГРАФ, БЕЗ УЧАСТІ У ТЕАТРАЛЬНИХ ГРИВКАХ. ДРУЖЕЛЮБНА, ЖИТТЄВЕ КРЕДОС НЕМАЄ НИЄКО НЕЗДІСНОГО ЖІШО ЄМОГО ЗАКОНОМ...

КОЖНА ТЕРНОПОЛЯНКА МОЖЕ ВЗЯТИ УЧАСТЬ У КОНКУРСІ

Для участі доставлено заложницькі форми "Взяти участь у конкурсі" на сайті meblacommisto.ua

ПАРТНЕРИ:

КРЕДИТ

"БЕЗ ПЕРЕПЛАТ"

до 900 000 грн.

м. Тернопіль, вул. Медова, 18

тел.: 068-60-53-403

370750_999

ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ:

ПАРОКОНДЕНСАТНИХ СИСТЕМ, ПРОМИСЛОВОЇ ФІЛЬТРАЦІЇ
ІННОВАЦІЙНУ ШЛАНГОВУ АРМАТУРУ

підбір обладнання, енергоаудит, шефмонтаж, ціни від виробника

+38 0536 700 857, (067) 914 01 99

stimexeng.com

RIA

29 травня

СТАРТ 14:00 ГОД

ТЕАТРАЛЬНИЙ МАЙДАН

РУХАЄМО ТЕРНОПІЛЬ

Рухомо Тернопіль

Гороскоп

ОВЕН
Життя буятиме яскравими барвами. Роботи буде багато. Вам може знадобитися творча імпровізація, пунктуальність і зібраність. Тоді успіх та удача не обійдуть вас стороною.

ТЕЛЕЦЬ
Дізнайтеся про можливості ділових партнерів. Доведеться зануритися у роботу, часу на особисте життя не буде. У вихідні доведеться розбиратися з домашніми проблемами.

БЛИЗНЮКИ
Спірайтеся на принципи і переконання, які переважають сумнівну миттєву вигоду. У середу не робіть нічого нового і серйозного. У четвер вдалими будуть поїздки.

РАК
Не все бажане реалізується, та не впадайте у відчай. Терпіння і праця дозволить вам подолати усі перешкоди. Знаходьте позитивні моменти – життя покаже світлий бік.

ЛЕВ
Плануйте дії на кілька кроків уперед. У середу купіть щось собі. Доведеться принести жертву заради великих досягнень. У вихідні будьте уважним до старших родичів.

ДІВА
Приділіть час особистим проблемам. Партнери по бізнесу примусять вас похвилюватися. Роботи може бути більше, ніж ви припускали. Зверніть увагу на проблеми дітей.

ТЕРЕЗИ
Будете завантажені роботою або побутовими справами. Доведеться приймати відповідальні рішення. Щось, можливо, треба буде переробляти, проявіть наполегливість.

СКОРПІОН
Будьте розважливі, і ваш авторитет зросте. Вам можуть запропонувати підвищення на роботі, підняти зарплату. Перевіряйте на надійність нових партнерів непомітно і делікатно.

СТРІЛЕЦЬ
Ви сповнені задумів і сил для їх здійснення. Загадойте старі справи, усуньте дрібні недоробки. У четвер не діліться з колегами планами. У неділю збережіть душевну рівновагу.

КОЗЕРІГ
Не розмінюйтесь на дрібниці, довіряйте інтуїції, спілкуйтеся з тими, хто вам цікавий. У п'ятницю підбавайте підсумки. У вихідні доведеться відкоригувати фінансові плани.

ВОДОЛІЙ
Будьте уважні до змін на роботі. Всі важливі службові питання постарайтеся вирішити до п'ятниці. У вихідні відпочиньте так, як вам цього хотілося.

РИБИ
Чим оптимістичнішим буде ваш настрій, тим легше досягнете успіху. У середу деякі питання вирішите, якщо докладете максимум зусиль. Зберігайте в таємниці свої плани.

ТАКСІ ШАНС

42-08-08 43-08-08 44-08-08

Таксі Шанс замовляй Газету RIA плюс читай!

Щосереди читайте свіжий примірник газети «RIA плюс» під час поїздки на таксі «Шанс»